

ČASOPIS
ZAMESTNANCOV
š. p. LESY SR
BANSKÁ BYSTRICA
júl-august 2008

7/8 Lesník

Na Naj horárovi rekordných
93 lesníkov

O kolujúcich rečiach a reálnych
zámeroch vedenia š.p. LESY SR

Vytváranie objektov Pro Silva
správnou cestou

Téma mesiaca: HISTÓRIA LESNÍCKEJ UNIFORMY

Lesník,

časopis zamestnancov štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, Banská Bystrica

redakčná rada

Ing. Ján Mičovský, CSc.,
Ing. Jozef Marko,
Ing. Lucia Hanková,
Ing. Rudolf Bruchánik, PhD.,
JUDr. Milan Vančo,

predseda redakčnej rady

Ing. Jozef Djubek

výkonný redaktor

Mgr. Peter Gogola,
www.lesy.sk,
e-mail: peter.gogola@lesy.sk

rada stálych prispievateľov

Ing. Július Burkovský, Jiří Junek,
Ing. Radoslav Lorko,
Ing. Igor Vizslai,
Ing. Boris Pekarovič,
Dáša Pavlovičová,
Ing. Jaroslav Kobza,
Ing. Jozef Sokol, Jozef Šabo,
Ing. Ľuboš Tuľák, Ing. Marcel Fiala,
Ing. Ladislav Dochán,
Roman Podolinský, Ing. Ján Bulla,
Ing. Marek Tabernaus,
Ing. Peter Patay, Ing. Ján Vavrek,
Dušan Dávid, Ing. Jozef Štaško,
Rudolf Halák, Martin Matys

grafická úprava

Mária Gálová, Miloš Sedláček
Národné lesnícke centrum,
T. G. Masaryka 22, 960 92 Zvolen

náklad: 3000 výtlačkov

foto obálka

Mgr. Peter Gogola
Vítazné družstvá
súťaže o „ Naj horára 2008“

adresa redakcie

Námestie SNP č.8,
975 66 Banská Bystrica,
Tel.: 048/434 42 78,
Fax: 048/434 41 91

registrácia

MK SR B 13 r. č. 3821/2007
zo dňa 1. 8. 2007

10

34

2 **Obsah**

3 **Editorial**

Spýtali sme sa...

Téma mesiaca: História lesníckej uniformy

4 **Na klope alpská zeleň a štučia šed'**

7 **Lesnícka uniforma a jej vývoj v Československu a na Slovensku**

10 **Prakticky do každého počasia**
LESY SR kúpili ďalšie moderné stroje – harvester a vývoznú súpravu

12 **Utorok ráno...**

Dražba dreva v lete bude mať úspech
Tržby, tržby, tržby ...

13 **Vicešampiónka z Dobšinej**

Seniori na lesníckom náučnom chodníku

14 **Jubileum lesného závodu Šaštín**

15 **Perspektíva lesníctva? Je v nás, lesníkoch!**

Vedúci lesníckej prevádzky OZ Košice
Ing. Jaroslav JAKUBČIN

16 **Chodník plný dobrých nápadov**

Kolegovia z OZ Bardejov otvorili už sedemnásty LNCH v rámci š.p. LESY SR

18 **... Naj horár zabodoval aj v štábe relácie Halali**

V Jasení – Lomnistej súťažilo rekordných 93 lesníkov!

20 **Deň stromu po siedmykrát**

21 **1. celoslovenské stretnutie lesníkov**

22 **Koniec školského roka je synonymum pre lesnú pedagogiku**

23 **Rodina lesných pedagógov sa rozrastá**

Desmod zahral najlepšej lesoochranskej škole

24 **Profesor Osud človeka**

26 **Audítori chvália, ochranári trvajú na svojom**

28 **Samovýroba dreva oddelená od predaja dreva na pni**

S Ing. Jánom Štefánikom o smernici, ktorá rozprúdila množstvo diskusií

29 **28. majstrovstvá Slovenskej republiky v odborných zručnostiach žiakov SOU lesníckych**

30 **„Nesedíme so založenými rukami“**
S organizačným riaditeľom š.p. LESY SR Ing. Djubekom o rečiach a zámeroch

31 **XXI. ročník streleckého trojboja o Pohár riaditeľa OZ Považská Bystrica**

32 **Žiadosť o poskytnutie podpory formou národných doplnkových priamych platieb v rastlinnej výrobe na rok 2008**

33 **Lesníci Lesné správy Buchlovice na zájezdu na Slovensku**

34 **Za poznaním cez hranicu**

35 **Polom**

36 **Glaebae adscriptus (lat. - K hrude pripútaný)**
(rozhovor so Stanislavom Becikom, predsedom Združenia agropodnikateľov, družstva v Dvoroch nad Žitavou)

37 **VI. Postrehy z celoeurópskeho kongresu PRO SILVA**
Prírode blízke obhospodarovanie lesa

38 **Drevorubač 2008**

39 **Víkend na lesníckej chate**
LESY pre oddych a dovolenku - LESY pre všetkých

Legenda o svätom Hubertovi
Prebudené spomienky

40 **Lesné zamestnanie v prvej polovici 20. storočia**

41 **Kto nepozná urman nevie, čo je skutočný strach**
O dendrológovi a cestovateľovi Ing. Ondrejovi MAKAROVÍ

Stromy extra

42 **Inzercia**

43 **Diagram prelomu**

Naše vaše tváre

Prečo mám rád les

44 **Krížovka**

Uveríte?

45 **Odznaky lesníčiarov**
Hubársky receptár

46 **Pre deti**

47 **Kalendár podujatí**

Životné jubileá

Dni sv. Huberta

48 **Perla námestia**

Štátni aj neštátni lesníci začínajú v tomto roku po tom, ako sa vláda a úradníci na ministerstve životného prostredia lepšie zorientovali v lesníckej problematike a viac-menej pochopili význam boja lesníkov s podkôrníkovou kalamitou cítiť, že orgány štátnej ochrany prírody im viac vychádzajú v ústrety. Prekážky a obštrukcie, odďaľujúce rozhodnutia a spôsobujúce premrhanie optimálnych termínov účinných zásahov v efektívnej obrane a ochrane lesa pred lykožrútkami zo strany štátnych úradníkov prakticky vymizli. Prax ale ukazuje, že v radoch profesionálnych ochrancov prírody, teda nie laikov a pseudoochrancov z mimovládnych organizácií, od ktorých už konštruktívny dialóg asi ani nemožno očakávať, je stále dosť tých, ktorí ešte nepochopili, čo spôsobili aj oni svojím prístupom s pomyselnými klapkami na očiach v slovenských smrečinách. Konkrétne štátni i neštátni lesníci na Liptove mi nie raz hovorili, že niektorí pracovníci Správy Národného parku Nízke Tatry sa ešte aj dnes radi zahrajú na novodobých partizánov a akoby z illegality informujú lesoochranárov z VLK-a a možno aj z iných radikálnych organizácií o všetkých aktivitách lesníkov, realizovaných aj pripravovaných. Tie ale smerujú k jedinému: zachrániť, čo sa ešte zachrániť dá. O to isté by malo ísť predsa aj zamestnancom ŠOP, ktorí sú prakticky za to isté, o čo sa snažia lesníci, platení štátom. Je to nepochopiteľnejšie o to viac, že ich nadriadení už dokážu s lesníkmi hľadať a nachádzať riešenia a dohody. Ak s tým majú ľudia vnútorný problém, tak nech dajú výpoveď a pridajú sa k VLK-om. Nie, nechcem nikomu vstupovať do svedomia. Iba mi je z toho všetkého smutno.

Anketa

Pavol BELÁK, LS Stará Bystrica, OZ Čadca

Zúčastnil som sa všetkých ročníkov Naj horára. Myslím, že by mohli byť zaradené niektoré z disciplín:

- „Zber semena“ vyliezť za pomoci stúpačiek na kmeň (trenažér) 5m vysoký na vrchu ktorého bude položená šuška.
- „Orientácia podľa mapy, odhad vzdialenosti, plochy“. Isť podľa vyznačenej trasy na mape, nájsť určité body, kopec, hranicu dielca, malú porastovú skupinu, atď., odhadnúť vzdialenosť, plochu vyznačenú v poraste.
- „Čím sa lieči horár“. Poznať liečivé rastliny a ich účinky určit 3 minimálne z 50 druhov.

Dušan MICHALOVE, LS Málinec, OZ Kriváň

Ja by som navrhoval disciplínu strelba vymeniť za inú, ktorá by bola viac lesníckejšia. Tiež v jednotlivých disciplínach urobiť zmeny, obohatiť ich o niečo nové. Doplniť v nich nové úlohy, aby tá váha bola rozložená na viacero úloh. Nedávam konkrétne návrhy, ale narážam na to, že tí súťažiaci, ktorí už idú znova vedľa, v ktorej disciplíne treba dávať dôraz napr. na čas a nie na kvalitu. Možno by malo byť viac pozerok, prípadne nejaké poznávačky semien, púčikov, listov, škodcov, atď.

Ján HOLÍK, technik MTZ, OZLT Banská Bystrica

Možno by bolo zaujímavé vytvoriť šiestu disciplínu. Z poľovníctva presunúť ručné pílenie a spojiť s prerúbaním žrde alebo kmeňa na čas. Poľovníctvo navrhujem rozšíriť o nejakú zaujímavú poznávačku napr. psov, stopy zveri, podľa parohu určit vek, chovnosť a pod.

Spýtali sme sa:

Organizátori súťaže o Naj horára pripravujú pre piaty ročník zmeny v organizácii súťaže v snahe zatraktívniť ju. V doterajších ročníkoch sa súťažilo v zalesňovaní, meraní dreva, strelbe, montáži feromónového lapača a vo vedomostiach o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Ktorá disciplína by podľa vášho názoru mohla byť zmenená alebo doplnená?

Ing. Igor VISZLAI, vedúci lesníckej výroby OZ Revúca

Ja by som navrhol zmenu Naj horára trochu radikálnejšiu. Vytvoriť dve kategórie: Retro (alebo klasika) a In (súčasnosť) V retro by mohli byť také disciplíny, ako tintovou ceruzkou na štvorcový papier spraviť komplet výpočet miezd dvoch robotníkov za mesiac bez kalkulačky, odkôrniť lapák, orientovať sa podľa lesníckej mapy, trávu nakosiť, možno aj z tých našich povestných 5F niečo ukázať – ferblu či fajku na čas popoťahovať. No a tí v kategórii zo súčasnosti by zas mali jazdu na „offroadovej“ trati na super džipe, naplniť karty v „krpáku“, na internete nájsť 3D zobrazenia svojich porastov, predviesť ovládanie GPS a cez mobil všetko zmanažovať pomocou najnovšej SYMBIAN technológie – čiže do lesa by horárom ani nebolo treba pomaly chodiť...

Ing. Jozef ŠÁLKA, riaditeľ OZ Námestovo

Môj návrh by sa týkal skôr obmeny súťažiacich. Lesníci a technici lesných správ sú najpočetnejšou skupinou pracovníkov v lesníctve. Ak by súťažou mala rásť odborná úroveň týchto pracovníkov, tak by bolo vhodné obmeniť súťažiacich, aby sa aspoň tri roky nemohli zúčastniť tí istí pracovníci. Pretože ak medzi ostrieľaných súťažiacich pošleť nových, tak nemajú šancu obstáť.

Ing. Peter TOMKO, manažér obchodu a marketingu, OZ Semenoles

V súťažnej disciplíne „ochrana lesa“ navrhujem zostaviť dve komisie rozhodcov (obdobne ako pri meraní dreva), lebo je časovo dosť náročná.

- V súťažnej disciplíne „poľovníctvo“ by som vsunul medzi pílenie a strelbu posudzovanie chovnosti 3 paroží

(srnec, daniel, jeleň) nasledovne:

- na stole by boli tri sánky s chrupom (pomohli by určit vek, v prírode by poľovný sprievodca určil vek podľa postavy, nesenia krku, šedivosti...)
- na uvedenom stole by bol ďalekohľad
- paroží by bolo v o vzdialenosti cca 50 – 70 m (v prírode sa musí sprievodca rozhodnúť aj na väčšiu vzdialenosť), súťažiaci by ho posúdili a označili chovný – lovný, nesprávnosť by sa posúdila trestnými sekundami podobne ako pri nezásehu
- keďže by tu išlo disciplínu započítavanú do hodnoteného času, nepredpokladám veľké časové navýšenie disciplíny (cca pol minúty), ale piliaci súťažiaci by sa upokojil pred strelbou (alebo bol to zámer, aby strieľal čo najviac „rozklepaný“?)
- poľovníctvo ako také nie je len o strelbe, uvedený podvýkon ale dosť ovplyvňuje teraz celkové poradie „poľovníctva“. Z môjho pohľadu mi bolo ľúto tých pretekárov, ktorých si vážim ako poľovníkov – sprievodcov, ale pre osobnú trému „pohoria“ pri strelbe. Výber paroží reprezentuje celý podnik („horniaky“, stred i „dolniaky“)

Marian FABIAN, personalista OZ Žilina

Jednu disciplínu by som rozšíril a to strelbu družstiev namiesto strelieb v Zamutove. 10-boj by sa mohol konať na strelnici SPZ v Sielnici.

Ing. Dušan RAMAJ, riaditeľ OZ Beňuš

Pri odhade objemu dreva by som navrhoval odhadovať objem len jedného surového kmeňa a „odhady“ rozšíriť o odhad dĺžky tohto kmeňa, stredný priemer, prípadne priemer horného a dolného čela. Tiež by sa mohla odhadovať výška stojateho stromu. Ja, ako bývalý pracovník

štátnej správy, by som test doplnil o otázky z lesníckej legislatívy (z. 326/2005 o lesoch, v. 453/2006 o hospodárskej úprave lesov a o ochrane lesa).

Lubica KARASOVÁ, personalista OZ Palárikovo

V súťaži Naj horár navrhujem:

- meranie drevnej hmoty nielen ihličnatej, ale aj listnatej, prípadne zmiešaného sortimentu,
- zaradiť poznávačky dreva
- v pestovaní zaradiť aj poznávanie semien rôznych listnatých drevín

Ing. Jozef HREŇKO, riaditeľ OZ Sobrance

Súťaž Naj horár doporučujeme doplniť hoci aj nesúťažne o hodnotenie bodovej hodnoty trofeji.

Ing. Jozef HABARA, vedúci LS Nitra, OZ Palárikovo

V organizovaní súťaže Naj horár by som ponechal doterajšie súťažné disciplíny, nakoľko reprezentujú gro našej činnosti. Možno by stálo za úvahu doplniť na spestrenie jednu - dve disciplíny, ktoré by sa obmieňali nepravidelne a boli by možno tým pomyselným jazýčkom na váhach, ktoré by rozhodli o víťazovi. Mohlo by to byť napr.:

- tak ako je poznávačka drevín pri pestovaní lesa, tak by mohla byť poznávačka drevín pri ťažbe dreva,
- hod sekerou na meranú vzdialenosť, respektive špeciálnou sekerou do dreva,
- pregúľať 2 m poleno na čas po určitej trase,
- odhad vzdialenosti medzi dvomi bodmi v teréne, odhad výšky stromu, odhad hrúbky stromu,
- pristavený príviesny vozík za auto, vlečku, kolesňu - odhad množstva polien, čo by sa zmestili na ložnú plochu,
- jazda zručnosti na Nive - kužeľ, parkovanie, garáž a pod.

„Podľa peria poznáš vtáka“ hovorí ľudové príslovie. O tom, že lesníci (spočiatku hlavne poľovníci) boli profesiou, ktorá sa už v stredoveku odlišovala svojou uniformou, vie len málokto. Preto sme sa rozhodli do letného dvojčísła pripraviť zaujímavú exkurziu do dejín obliekania a ponúknuť historický vývoj lesníckej uniformy. Ukázalo sa, že na Slovensku zatiaľ neexistuje podrobná monografia na túto tému a ani Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene nemá väčšie množstvo exponátov či literatúry. Našťastie sa nám podarilo nájsť človeka, ktorý je v tejto problematike široko – ďaleko najkompetentnejšou osobou: o histórii lesníckej uniformy sme sa porozprávali s odborníkom európskeho formátu, Ing. Dr. Jaroslavom Pospíšilom, majiteľom firmy SILVAJAGD a Moravským zemským majstrom Kráľovského rádu Moravských rytierov svätého Rostislava a Kolumbana.

Na klope alpská zeleň a štučia šed'

Peter GOGOLA

Aká je prvá historická zmienka o poľovníckej, resp. lesníckej uniforme?

Najstaršia zmienka o loveckých uniformách (pretože v tom čase ešte o lesníctve ako o cielavedomej činnosti nemohla byť reč) pochádza zo začiatku 15. storočia. Je to dokument, lepšie povedané zákon, ktorý sa nazýva Geheimes Jagdbuch. Vydal ho rakúsky cisár Maximilián I. (1459 – 1519). Nedochovalo sa dátové signum tohto dokumentu, ale zaujímavé na ňom je to, že v ňom určuje, ako má vyzeráť lovecká uniforma jeho personálu. Určuje, že poľovnícky personál má nosiť kabát farby bukovej kôry. Golier, výložky, lemovanie a manžety majú byť farby zelenej. Toto oblečenie bolo určené výhradne pre poľovnícky personál a nik iný ho nesmel nosiť. Tento dokument je prvá historicky doložená zmienka o loveckej uniforme. Z roku 1681 pochádza nariadenie, ktoré pod hrozbou vysokej pokuty nosenie zelenej rovnošaty ľuďom neurodzeným, čeladníkom a služobníctvu striktné zakazuje. Inak povedané, loveckému personálu a šľachte bolo zelené ošatenie dovolené, pretože poľovačka bola doménou ľudí majetných a urodzených. Podobne patent Karla VI. z roku 1713 zakazuje osobám nepoľovníckym nosiť odev so zeleným golierom. Taktiež cisársky výnos z roku 1854 mimo iné nariaďuje zriadencom, ktorí pod prísahou vykonávajú službu hájnikov, musia v službe „nosiť odev služobný, podľa zákona lesného predpísaný, alebo pásku na ruke či niečo na hlave, podľa čoho by sa mali poznať...“.

Jednotné uniformy vojenské boli zavedené až počas tridsaťročnej vojny, sú

teda o dvesto rokov mladšie než prvá zmienka o uniforme loveckej. Z uniformy loveckej sa vyvinula uniforma poľovníka, v období, kedy už môžeme hovoriť o vzniku poľovníckej profesie ako cieľenej ľudskej aktivity. Zmena pracovnej náplne personálu, pracujúceho v lese, súvisela s rozvojom baní a hüt, kedy výrazne vzrástla potreba ťažby dreva a následnej obnovy vyťažených porastov.

Čo určovalo strih a farbu poľovníckych uniforiem v tomto období?

Najprv k farbe: zmienky o loveckých uniformách vypovedajú o tom, že sa používali tri základné farby: zelená – farba lesa, hnedá – farba pôdy, šedá – farba vody (rybári jej tiež hovoria „штуčia šed“). Uniformy v týchto farbách nosil lovecký personál na šľachtických majetkoch. Tento fakt mal ešte aj iný význam: každý bohatší šľachtic bol povinný v čase vojny pre panovníka postaviť vojsko. A to vojsko sa skladalo z jeho personálu. A tak sa v radoch vojska ocitli rybári, hájníci, štolbovia a iní – a všetci v oblečení, ktoré im zabezpečil ich pán. Tieto jednotky boli z vojenského hľadiska veľmi dobre upotrebitelné. Personál, ktorý mal rozsiahle skúsenosti z poľovačiek, sa vedel dobre pohybovať v teréne, mal dobrú fyzickú kondíciu, poznal zásady krytia a maskovania, dobre striedal. Tieto vojenské jednotky sa stali základom špeciálneho druhu vojsk, ktorému sa neskôr hovorilo „horskí strelci“ alebo „myslivci“. Boli to vojaci so špeciálnym výcvikom pre boj v horskom prostredí, s odlišnou výstrojou a odlišnými uniformami, než radoví vojaci. Určite viem, že tento druh vojsk mala ešte v druhej svetovej vojne nemecká armáda.

A ešte k strihu uniformy:

ten okrem dobovej módy určoval aj predmet podnikania majiteľov lesných pozemkov. Vysvetlím na príklade: neďaleko Hlbokej nad Vltavou som spoznal otca a syna Stropnických, lesnícku dynastiu, ktorá má 14 generácií lesníkov. Veľká studnica vedomostí. Podľa relikvií, zachovaných rodinou Stropnických, sa potvrdila táto moja téza. Tento poľovnícky personál mal uniformy úplne odlišného strihu a farby, než poľovnícky personál ostatných šľachtických rodov. Ich kniežatá z rodu Paar z Bechyně v južných Čechách prevádzkovali Ríšsku poštu. A tak mali hájníci i lesníci na tomto majetku uniformy takmer rovnaké ako poštári, líšili sa len označením.

Hovorili ste o troch farbách: zelenej, sivej a hnedej. Prečo na lesníckych a poľovníckych uniformách zo začiatku 19. storočia zrazu dominuje čierna farba?

To má racionálne vysvetlenie: V tom období lesy spadali pod hutníctvo, ktoré potrebovalo drevenú výstuže do baní. Banskí úradníci mali uniformy čierne a predpokladám, že v tomto období sa uniformy zjednotili. Poľovníci a lesníci sa obliekli do čiernych uniforiem a zelenú mali len na manžetách

a stojatých golieroch, zdobených dubovou ratolesťou, žaludmi alebo vetvičkou ako symbolom stavovskej príslušnosti. Takže opäť o tom (okrem dobovej módy) rozhodol hlavný predmet podnikania. Čo sa týka príslušnosti k panstvu, tú prezrádzali rodové erby na gombíkoch.

Uniformy radových zamestnancov – poľovníkov sa z tohto obdobia nedochovali. Je to pochopiteľné, pretože sa museli „zodrat do nitky“. Dochovali sa uniformy vyššej šľachty, ktorá svojím oblečením – i tým poľovníckym – kopirovala panovnícky dvor. Hierarchia na týchto uniformách vyjadrovala zdobením golierov, gombíkmi a lampasmi na nohavičiach. Rozlišovacím znakom bola taktiež farba ozdôb – najvyšším úradníkom prináležala zlatá, nižším strieborná a personálu zelená.

Kedy sa „vrátila“ zelená farba na poľovnícke a lesnícke uniformy?

Po revolučnom roku 1848 sa otvorili spoločné hony na drobnú zver. Lov bol umožnený aj amatérom – roľníkom a poľovníkom z miest. To sa prejavilo na oblečení, ktoré sa vrátilo k zelenej farbe. Lesnícka uniforma zamestnancov štátnych lesov vznikla až po zrode Československej republiky v roku 1918.

Čím bola typická lesnícka uniforma v Československu?

Prevzala takmer v plnej miere strih vojenskej uniformy tej doby, čo je patrné na takých prvkoch ako je pláštenka, „rajtky“ (nohavice), remeň, závesný opasok, čiapka. Len niektoré prvky označenia dávajú tušiť, že ide o lesnícky odev.

Prečo tomu tak bolo?

Vznik novej republiky bol významným medzníkom histórie našich národov. Toto obdobie bolo typické snahou „odstrihnúť“ sa od tristo rokov trvajúceho temna. Tá uniforma je toho vyjadrením. Nebola vôľa zachovať zdobnosť a noblesnosť uniformiem c. k. monarchie. Čokoľvek ju pripomínalo, to sa muselo zmeniť.

Lesnícka uniforma, ktorá vznikla na základe predpisu pre zamestnancov Štátnych lesov a statkov, s rôznymi drobnými zmenami prežila prvú republiku, prežila i protektorát, až ju v päťdesiatich rokoch nahradila nová uniforma. V tomto období sa lesné hospodárstvo rozčleni-

lo na pestovné a na ťažbové odvetvie. V tom čase vznikli doslova príšerné uniformy, typické nekvalitným materiálom a umelohmotnými gombíkmi. Našťastie nevydržali dlho, už v šesťdesiatich rokoch vznikli nové, kvalitnejšie po stránke estetickej i úžitkovej. Bola tu aj snaha vytvoriť akúsi „univerzálnu uniformu“ pre všetky odvetvia – poštárov, colníkov, lesníkov a ďalšie uniformované zložky, ale našťastie k jej realizácii nedošlo a lesníci si vždy udržali svoju typickú uniformu s patričným označením.

Aká je história poľovníckej a lesníckej pokrývky hlavy?

Opäť odpoviem: v súlade s aktuálnou módou. Do konca 19. storočia by ste lesníka z diaľky podľa vtedajšej pokrývky hlavy nerozoznali. Všetci nosili dvoj – alebo trojrohý klobúk, či to bol vojak, poľovník či funebrák. Pokrývka hlavy (rovnako ako uniforma) vždy vychádzala z súčasnej módy, či to bolo renesancia, rokoko, baroko. V 19. storočí prišiel do módy plstený klobúk z králičej srsti (u nás ich vyrábala známa firma TONAK – Továrna NA Klobouky). Ak sa pozriete na historické obrazy alebo fotografie z tohto obdobia, každý muž má na hlave nejakú pokrývku hlavy. Taktiež každá uniforma mala ako neodmysliteľnú súčasť nejakú pokrývku hlavy. Súčasťou lesníckej uniformy bol klobúk, často zdobený kavčím perím alebo inou ozdobou. Aj k československej lesníckej uniforme po roku 1918 patril plstený klobúk so znakom štátnych lesov a taktiež čiapka, ktorá sa veľmi podobá na francúzskeu legionársku čiapku, ako ju iste všetci poznáme z vyobrazení M.R. Štefánika. Tieto pokrývky hlavy slúžili bez zmeny dlhé roky, až po vojne, niekedy koncom päťdesiatych rokov vznikla známa lesnícka čiapka zimná a letná. Dodnes sa najmä

tá zimná teší veľkej oblube, ale opäť s prírodnou kožušinou, tá s umelou kožušinou nebola veľmi vydatným pokusom. V poslednom čase sme trochu experimentovali, skúšali sme na zimnú lesnícku čapicu kožušinu austrálskej vačice, ondatry, zajaca. Dokonca litovskí poľovníci ročne ulovia toľko bobrov, že uvažujeme o tom, že na lesnícku čapicu skúsime ušiť s bobrou kožušinou.

Ako sa vyvíjala lesnícka uniforma v Čechách a na Morave po roku 1989?

Po novembri 1989 bolo jasné, že ľudia sa budú chcieť obliekať inak ako v dobe socializmu. Keď som založil firmu SILVAJAGD a začal podnikáť v navrhovaní a výrobe lesníckych a poľovníckych uniforiem, veľa som študoval kroniky a iné historické zdroje. Začal som sa zaoberať myšlienkou navrhnuť novú uniformu pre štátne lesy. Navrhol som tri či štyri varianty sák, nohavíc, golfiek, viest, plášťov, trištvrtových kabátov, čiapok, klobúkov, svetrov, obuvi. V roku 1993 sme vyhrali súťaž a k 1.1.1996 (s novým lesným zákonom) vstúpili do užívania nové uniformy pre zamestnancov štátneho podniku Lesy České republiky. Do dnešného dňa sme výhradným dodávateľom. Ponuka sa neustále rozširuje, máme k dispozícii najmodernejšie tzv. nanotechnológie, ktoré na textile vytvárajú špecifické membrány a odevom dodávajú nové úžitkové vlastnosti – pारopriepustnosť, vodoodpudivosť, hmyzoodpudivosť, ochrana pred roztočmi, plešňami, kliešťami a podobne.

Okrem toho sme navrhli a istú dobu i vyrábali uniformy pre slovenských lesníkov. Mimochodom, v súčasnosti dodávame lesnícku uniformu pre Litvu, Kosovo, Bosnu a Hercegovinu, Srbsko, čiastočne Slovinsko, pripravujú sa kontrakty s Chorvátskimi, Ukrajinou, Ruskom a Rumunskom.

Druhou významnou časťou našej produkcie je navrhovanie a výroba uniforiem pre súkromné firmy, lesy miest, obcí, akciové spoločnosti a tiež príslušníkov šľachtických rodov. Totiž v rámci reštitúcie boli v Čechách a na Morave vrátené rozsiahle lesné majetky príslušníkom starých šľachtických rodov, z ktorých mnohí už okrem historických kroník a starých fotografií nemali nijaké doklady o tom, aké uniformy ich rodina a jej personál používali. Keďže história je mojou záľubou, rýchlo sa o mne a mojej firme rozšírila správa, že som

schopný takpovediac „zrekonštruovať“ pôvodný vzhľad uniformy, prípadne podľa želania ju upraviť. A tak sme postupne obliekli príslušníkov šľachtického rodu Colloredo – Mannsfeld, Sternberg, Bartoň-Dobenin, Schlick, Parish, Lobkowitz, Wratislav, Podstatsky-Liechtenstein, Kinský-Dal Borgo, Kolowrat-Krakovský-Libštejský a ďalšie, spolu viac ako dvadsať šľachtických rodov z Čiech i Moravy. Taktiež sme obliekli do uniforiem našej produkcie zamestnancov Kancelárie prezidenta republiky, lesná správa Lány, pedagógov a študentov lesníckych škôl a ďalších lesníckych inštitúcií.

Firma SILVAJAGD navrhla a istú dobu dodávala slávnostnú uniformu pre LESY SR. Musím konštatovať, že si nenašla veľkú obľubu medzi lesníkmi.

To je nepochopenie zámeru. Tá slávnostná uniforma nie je určená lesníckej verejnosti. Je určená najvyšším predstaviteľom lesníctva a to len na slávnostné príležitosti. Farebná kombinácia sivej a tmavozelenej bola zvolená tak, aby vzbudzovala dôstojný, slávnostný dojem. Pôvodne k nej boli navrhnuté tmavozelené nohavice, ktoré boli súčasťou bežnej, tej tmavozelenej uniformy. Neskôr sme navrhli sivé nohavice s lampasami. To, že ju slovenská lesnícka „generalita“ neprijala za svoju, ma mrzí.

Po roku 1989 sa u štátnych lesov presadzoval trend nezďorazňovať rozdiel medzi zamestnancami nejakými dištinkciami. To bolo v ďalšej fáze zdrojom rôznych nevhodných situácií, nedorozumení až trapasov. Funkčné označenie má svoj význam, ľudovo povedané, vďaka nemu rozozná i prostý človek, že danú osobu nemá ťahať za rukáv. Domnievam sa, že ak je funkčné označenie slušné, elegantné, neurážajúce, štýlové, opierajúce sa o tradíciu, tak má svoj význam i estetickú hodnotu. Spôsobov je mnoho: počet gombíkov na manžete, tvar manžety, počet „frčiek“ na výložke a podobne.

Skúsme sa venovať prognostike: aká bude lesnícka uniforma v budúcnosti?

Zaujímavá otázka. Výskum prináša stále nové a nové technológie. Moderné textilie s použitím prírodných materiálov a nanotechnológií prinášajú stále vyššie úžitkové vlastnosti. Obuv s rôznymi typmi membrán, so špičkovými tepelno – izolačnými vlastnosťami. Strihy, vychádzajúce z ergonomických zadaní podľa spôsobu pohybu pri práci. To všetko sú faktory, ktoré v budúcnosti poskytnú lesníkom – ale nielen im, všetkým, ktorí pracujú celoročne v prírode, pod holým nebom, novú kvalitu oblečenia i obutia. Ja ako znalec a milovník histórie si len želim, aby sme pri tvorbe nových uniforiem i oblečenia vo všeobecnosti v úcte k našej histórii nezabúdali na to hodnotné a estetické, čo sme zdedili po našich predkoch.

Ďakujem za rozhovor. ■

Klobúk

Zimná čiapka

Uniforma š.p. Lesy ČR

PROFIL:

Jaroslav POSPÍŠIL, Ing. Dr.

(27.6.1953 Rajhrad, okres Brno – venkov), lesný inžinier, pedagóg, publicista, zakladateľ a majiteľ firmy SILVAJAGD (Vývoj, výroba a veľkoobchod lesníckych a poľovníckych odevov, obuvi, doplnkov a potrieb), organizátor príležitostných výstav s touto tematikou, najvýznamnejší český znalec a zberateľ historických i súčasných lesníckych a poľovníckych uniforiem, doplnkov a obuvi.

(Zdroj: Monografia osobností so vzťahom k poľovníctvu a v knihe Myslivecký Slavín, autor Dr. MUDr. J. Kovařík, CSC.)

Lesnícka uniforma a jej vývoj v Československu a na Slovensku

K základným symbolom štátnych lesov patria predovšetkým odznaky a uniformy, ktoré menili svoju podobu v súvislosti so štátnym i politickým vývinom Československa a Slovenska a ich obsah bol definovaný prostredníctvom predpisov, smerníc a úprav daného ministerstva.

LESNÍCKA UNIFORMA V OBDOBÍ PRVEJ ČESKOSLOVENSKEJ REPUBLIKY (1918 - 1939)

Používanie lesníckych uniformiem a symbolov na Slovensku v čase prvej Čes-

koslovenskej republiky riešila **Horárska a hájnícká úprava**, ktorú vydal krajský prezident v Bratislave 1. júna číslo 146 000 - 14/1933 s platnosťou od 1. júla 1933 pre celé územie Slovenska. Paragraf 32 síce v názve uvádza **Služobný odznak, rovnošata**, ale venuje sa len rovnošate, ktorá bola v období ČSR šedej farby (kabát a nohavice tvaru brichees po stranách s dvomi zelenými pruhmi) s gombičkami z parohov, s dubovými listami a žaludmi na golieri (podľa toho či to bol obvodný alebo hlavný obvodný horár). Žiaľ o podobe odznaku sa vo vyhláske nehovorí. Len v § 61 s názvom **Povinnosti horára a lesného hájníka čo do nakladania s výstrojom a predloženia služobného denníka predstaveným, hlásenia pozoruhodných okolností** sa uvádza: „Služobný odznak je určený k tomu, aby každý bezpečne poznal horára ako orgán verejnej bezpečnosti. Preto ho treba v službe nosiť vždy na nápadnom mieste, spravidla na ľavej strane prs a starať sa o jeho čistotu.“ Tento bronzový odznak sa zachoval medzi zbierkami niekoľkých slovenských múzeí. Je zložený z dvoch častí spojených kruhovým stredom, v ktorom je malý štátny znak Československej republiky. Spodnú časť tvorí vertikálne umiestnená elipsa s prečnievajúcimi lipovými lístkami v hornej časti a s nápisom HORÁR v prečnievajúcej dolnej časti. Cez ňu je horizontálne preložená oválna plocha po bokoch s vetvičkami ihličnatých drevín. Odznak mal rozmery 83 x 83 mm.

Lubica MILANOVÁ

Najkomplexnejšie a po prvýkrát oficiálne bola vytvorená symbolika Štátnych lesov v podniku s názvom Československé štátne lesy a statky po roku 1918. V roku 1928 bol vypracovaný a vydaný **Služobný ráđ** do slovenčiny preložený a vydaný ako **Služobný poriadok** roku 1932. O päť rokov neskôr dochádza aj k vypracovaniu **Predpisov o služobnom odevu (od-**

Lesnícka uniforma bez služobného označenia, 60. roky 20. storočia

Lesnícka uniforma so služobným označením na golieri, 70. roky 20. storočia

Lesnícka uniforma bez služobného označenia, 60. roky 20. storočia

Lesnícka uniforma z 80. rokov 20. storočia

Lesnícka uniforma zamestnanca Správy lesného hospodárstva zo začiatku 50. rokov 20. storočia

Pracka opaska z uniformy úradníka Štátnych lesov a majetkov Slovenskej republiky, 1939 - 1945

Československé štátne lesy a majetky - 1923

Československé štátne lesy, národný podnik - 1949

Vitrína so zbierkami z výstavy *Symboly štátnych lesov na území Slovenska* prezentovaná v apríli roku 2006 v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene

znaku) a pracovnom obleku zamestnancov, ktorí podliehajú služobnému poriadku pre zamestnancov podniku **Štátne lesy a statky** (1937). Tento dokument je 42-stranová brožúrka so štyrmi časťami a 31 paragrafmi doplnená 35-timi ilustráciami predpísaného služobného odevu, odznaku, pobočnej zbrane a pracovného obleku. V tomto materiáli je zhrnutá symbolika, ktorá sa v našom prostredí používala dosť krátko, ale z ktorej sa vychádzalo i v nasledujúcom období. Jeho vznik súvisel so vznikom Československej republiky. Znak je v tvare elipsy, ktorá má vo svojom strede malý československý štátny znak (dvojchvostý lev s korunou a na hrudi so slovenským znakom - štít s dvojkrížom) umiestnený na jedľovej vetvičke a pšeničných klasoch, ktoré v spodnej časti obopínajú lipové ratolesti. Jeho rozmery sa v predpisoch uvádzajú 40x31 mm. Zároveň sa udáva, že pre úradníkov (čakateľov) je z kovu pozláteného, u podúradníkov a zriadencov je z kovu bieleho. Doplnením odznaku na služobnom odevu u úradníkov 1. a 2. platovej stupnice sú po jeho oboch stranách umiestnené zlatom vyšíte štýlizované lipové ratolesti. Odznak sa nosil na klobúku a čiapke, nachádzal sa i na pobočnej zbrani (tesák) a na opasku.

K základným symbolom štátnych lesov patrí aj uniforma zvaná v Predpisoch služobný odev. Nosenie uniformy vzbudzovalo rešpekt a nepriamo pomáhalo lesníkom v budovaní autority. Spolu s nosením zbrane bolo ich postavenie značne posilnené. „*Lesník odedý do rovnošaty so štátnym znakom je dôstojným reprezentantom štátnej lesnej politiky*“ (Helm, Pavel: O lesníckej rovnošate. In: Les, ročn. XXVI, 1970, č. 6, s. 260). V Predpisoch je jej vymedzený rozsiahly priestor, čím je patrične zdôraznený aj jej význam. Základnými súčiastkami sú čiapka alebo klobúk s odznakom, blúza s výložkami a odznakmi na golieri a dlhé nohavice. Táto uniforma (rovnošata, služobný odev či stejnokroj) spĺňala v tej dobe nielen požiadavku praktičnosti, ale aj materiálovej kvality a reprezentatívnosti. Jej distribúcia a používanie na Slovensku netrvalo dlho.

LESNÍCKA UNIFORMA V OBDOBÍ SLOVENSKEHO ŠTÁTU (1939 - 1945)

Rok 1939 predstavuje koniec Československej republiky a vznik Slovenského štátu, ktorý od 21. júla 1939 niesol názov Slovenská republika. S rozpadom republiky došlo aj k rozpadu Československých štátnych lesov a statkov a následne k vytvoreniu Štátnych lesov a majetkov Slovenskej republiky (ŠLM SR). Samozrejme nasledovali aj prvé zmeny v symbolike, konkrétne v odznaku. Už v novembri 1938 boli zamestnanci ŠLM SR upozorení, že ministerstvo hospodárstva netrvá na tom, aby od 1.1. 1939 každý zamestnanec musel povinne nosiť v službe rovnošatu, tak ako to stanovoval predpis. Aj na fotografii zamestnancov Lesnej správy Kriváň - Detva z roku 1939, ktorá bola zhotovená pri príležitosti vernostnej prisahy Slovenskému štátu pred pilnicou na štátnej parnej pile v Hriňovej, je vidieť, že upozornenie ministerstva sa realizovalo a nie všetci boli v tak slávnostnej chvíli vo svojich starých československých rovnošatách. Pracovalo sa na zmene rovnošiat, ale ešte v roku 1940 autor článku **Čo bude s rovnošatou úradníkov podniku ŠLM?** (Les a drevo, 1940, č. 20) spomína, že „*ostatní uniformovaní štátni zamestnanci už dávno majú svoju slovenskú rovnošatu, my ešte stále nosíme trikolóru*

zakrytého lvička.“ Zmeny na slovenskej uniforme preda len pokračovali. Objavili sa nové odznaky na čiapkách, klobúkoch a prackách opaskov. Svoj elipsovité tvar si uchoval i jedľový vetvičku s klasmi a v dolnej časti po oboch stranách lipové halúzky. Stred vyplnil slovenský štátny znak. Krátke šesťročné trvanie Slovenského štátu neprinieslo zrejme ďalšie radikálnejšie zmeny v symbolike tohto štátneho lesného podniku.

LESNÍCKA UNIFORMA A JEJ ZMENY V OBDOBÍ 1945 - 1989

Zložitá hospodárska i politická situácia po vojne v obnovenej Československej republike nedovoľovala venovať sa v lesníctve okamžite novej symbolike štátnych lesov. Jedným z dôvodov bol fakt, že na Slovensku sa rozhodovalo aj o samotnej organizácii štátnych lesov (1945 Štátne lesy v Bratislave; 1948 Štátne lesy a majetky v Bratislave). Až v roku 1949 vytvorené Československé štátne lesy (ČSSL) ako národný podnik naviazali na obdobie pred rokom 1939. Odrazilo sa to i v odznaku podniku, kde je na elipsovitom podklade s jedľovou vetvičkou, klasmi a lipovými lístkami v strede umiestnený znova malý československý štátny znak.

Druhá polovica 40-tych rokov predstavuje podobne ako v odznaku i v rovnošate návrat k Predpisom z roku 1937. Ale ako konštatuje istý lesnícky elév z Piešťan v článku **O lepšiu lesnícku rovnošatu** (Štátne lesy, ročn. I., č.7, 15.7.1948) „*ani tie už celkom neplatia. Veľa uniforiem je šitých od uvedeného predpisu odchylné (náplecníky, tvar výložiek, opasok, čiapka), rozdiely sú aj v tvare, farbe a veľkosti novovzniklých súčiastok.*“ Tvrdí, že predpis o služobnom odevu je zastaralý, nedokonalý a dnešným pokrokovým časom plne nevyhovuje. Spomína aj pobočnú zbraň, ktorá sa už po vojne do vybavenia zamestnancov nedostávala: „*... niektoré súčiastky rovnošaty upadli do zabudnutia a iba starší lesníci si ich uchovávajú ako pamiatkové predmety (pobočné zbrane), aby sa nimi svojim návštevníkom pri spomínaní starých zlatých časov pochválili.*“ Určite pretrvali aj odevné súčiastky

zavedené za Slovenského štátu napr. brigadirka, samozrejme nie už so znakom slovenského štátu nad šiltom.

Koncom 40-tych rokov sa na stránkach Štátnych lesov - orgánu závodných skupín ROH Čs. štátnych lesov n. p. diskutovalo o uniformách a v jednom príspevku sa objavil aj návrh na „zelené košele ako majú príslušníci NB (Národnej bezpečnosti), ktorá by zároveň bola namiesto blúzy v lete“ (Bystran, Ján: Lesníci a lesnícka uniforma. In: Štátne lesy, ročn. I, č.10, 31.10.1948, str.8). Ide o tzv. bundokošelu, ktorá sa neskôr stala súčasťou letnej lesníckej rovnošaty. Postupne sa vytvára typ novej uniformy „zelenej armády“. V článku **Uniforma pre zamestnancov** (Štátne lesy, ročn. II. č. 3., 13.3.1949) píšateľ uvádza: „za a) pre všetky kategórie a pre všetky funkcie by mohla byť uniforma rovnaká a zjednocovacím znakom by mala byť len farba odevu (khaki), za b) druhým spoločným zjednocovacím znakom by bol základný strih odevu a za c) nebolo by nijakých odlišovacích znakov a dištinkcií.“ Výsledkom bolo v roku 1950 schválenie **Predpisov o služobnom obleku (odznaku) zamestnancov Československých štátnych lesov národného podniku, ktorí podliehajú časti prvej pracovného poriadku a mzdového poriadku**. Skladali sa z piatich častí a 25 paragrafov. Obsahovali aj 24 ilustrácií obleku a odznakov. V popise služobného obleku sú uvedené dvojité súčiastky odevu: predpísané a prípustné. Základnými súčiastkami bola čiapka tzv. brigadirka a baret pre ženy, kabát pre mužov a ženy, nohavice alebo sukňa a ďalšie súčiastky (zimník, plášť do dažďa, letná košeľa). Spomíname najmä tie, ktoré zjavne nesú na sebe znaky štátnych lesov. Služobný oblek bol farby khaki s gombíkmi kovovými pozlátenými alebo umelohmotnými. Dovolené bolo nosiť len predpismi stanovené odznaky a stranické odznaky. Na golieroch kabáta boli v predpísanom tvare našité výložky zelenej farby ale „odznaky označujúce mzdové zaradenie zamestnancov nie sú.“ Chýba tu akékoľvek služobné alebo organizačné označenie.

Odznak sa nosil na čiapke (ženy na barete). Bol elipsovitého tvaru z pozláteného kovu v prostriedku s malým štátnym znakom na jedľovej vetvičke, pšeničných klasoch obopjatých lipovými ratoľstami. Zároveň sa tu uvádzal odznak patriaci zamestnancom, ktorí boli súčasne aj prísažnou strážou. Bol z bieleho kovu a podobne ako odznak štátnych lesov aj tento bol elipsovitý v strede so štátnym znakom a s opisným textom PRÍSAŽNÁ STRÁŽ. Nosil sa pod stredom pätky ľavého náprsného vrecka.

Vývoj lesníckej uniformy pokračoval, zmeny sa uskutočňovali približne v desaťročnej periodicite. Už v 60-tych rokoch vidieť zamestnancov Štátnych lesov na stránkach časopisu LES v typovo odlišnom služobnom obleku. Zatiaľ čo brigadirka s aktuálnym štátnym znakom sa stále nosila, sako (kabát) sa dosť zmenilo. Bolo zelené s gombičkami z parožia (náplečníky, rukávy, predné zapínanie, vrecká), golier bol v hornej časti tmavozel-

lený bez výložiek, ale po oboch stranách sú na ňom umiestnené strieborné jedľové vetvičky. Až v 70-tych rokoch sa na tomto type uniformy objavili aj služobné označenia, ktoré sa nosili pripiepené nad ľavým náprsným vreckom. **Úprava Ministerstva lesného a vodného hospodárstva z 11. 11. 1978 č. 230 - 2974/282/78 - EP o rovnošatách pre pracovníkov lesného a vodného hospodárstva SSR a vykonávacie smernice Ministerstva Lesného a vodného hospodárstva SSR zo 6. 3. 1979 č. 230 - 628/93/79 - EP k úprave o rovnošatách pracovníkov lesného a vodného hospodárstva** súvisí s novou tmavozelenou uniformou so „znovu objavenými“ výložkami na golieri.

V roku 1985 prichádza ďalšia **Úprava Ministerstva lesného a vodného hospodárstva SSR č. 230 - 1083/101/1985 — EP o rovnošatách pre pracovníkov lesného a vodného hospodárstva**, kde sa určujú organizácie v rámci rezortu a okruh pracovníkov týchto organizácií, ktorým sa môžu pridelovať rovnošaty a zároveň sa upresňuje postup pri ich pridelovaní, vymedzujú sa ich súčasti a označenie. Samozrejme sú medzi nimi i riaditeľstvá, stredia závodov, jednotlivé správy a lesné obvody podnikov štátnych lesov. V článku 3 sa uvádza, že rovnošata je zeleno-šedej farby s náramenníkmi a s tmavozelenými výložkami na obidvoch stranách goliera sako pre umiestnenie označenia vykonávacej funkcie. Na čiapke je štátny znak. Gombíky sú tmavozelené so zlatým okrajom. Výložky sú opatrené zlatou kovovou jedľovou vetvičkou s lipovým lístkom a zlatými kovovými rozetami.

LESNÍCKA UNIFORMA PO ROKU 1989 A PO VZNIKU SLOVENSKEJ REPUBLIKY (1993)

Radikálna zmena v symbolike aj v jej zachovaní nastala po roku 1989. Zmeny v politickej oblasti i v hospodárskom živote Slovenska priniesli návrat súkromného vlastníctva lesného majetku. Ďalšie organizačné zmeny, vznikanie a zanikanie štátnych lesných podnikov a doslova boj o prežitie boli problémy, ktoré sa riešili v prvom rade. Zaujímavé je, že v tomto zložitom období Ministerstvo pôdohospodárstva SR reagovalo promptne a vydalo **Smernicu o rovnošatách pre pracovníkov lesného hospodárstva č. 48/1992 - 730 zo dňa 9. 11. 1992 (č. 97/1997 - 700)**. V článku 3 **Rovnošata a jej súčasti** je dosť stručné konštatovanie, že „rovnošata je služobné oblečenie oprávnených pracovníkov, ktorej technický popis a strih je uvedený v prílohách 1,2 a 3“. Služobnému označeniu, ktoré vyjadruje organizačné a funkčné zaradenie pracovníkov je venovaný článok 7. Ide o tmavozelené výložky umiestnené po oboch stranách goliera s presne stanoveným tvarom a rozmerom. V prípade pracovníkov štátnych organizácií majú zlaté alebo zelené lemovanie, v hornej časti určitý počet vyšitých zlatozelených roziet (podľa služobného zaradenia) a v dolnej časti je vyšitá jedľová vetvička s lipovou ratoľstou. V Smerniciach je zachytené

aj logo štátnej organizácie lesného hospodárstva. Ide o okrúhlu tmavozelenú nášivku so zeleno-zlatým lemovaním. V strede je znak štátnych lesov - siluety dvoch stromov, v popredí listnatý (modrý) vzadu ihličnatý (zelený) a oba vyrastajú zo spoločného základu. Tento znak ešte prekryval farebný štátny znak. Príslušnosť k štátnej organizácii lesného hospodárstva vyjadruje opisný text.

Roku 1999 bol založený štátny podnik LESY Slovenskej republiky v Banskej Bystrici. O dva roky nato bola vypracovaná **Podniková smernica č. 3054/310 - 2001 z 20. 2. 2001 k Smernici Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 48/1992 - 730 z 9.2. 1992 O rovnosťach pre pracovníkov lesného hospodárstva**. Táto smernica platí dodnes a je tu doplnené nové služobné označenie generálneho riaditeľa. Na výložke je jedna rozeta a zlatá dvojité lipová ratoleš. V podnikovej smernici sa objavil kruhový rukávový znak štátneho podniku LESY SR, ktoré sa našiva na ľavý rukáv rovnosťaty. Zobrazuje dva štylizované stromy (ihličnatý, za ním listnatý) stojace za štátnym znakom. Pod štátnym znakom je skratka š.p. V medzikruží je text, v hornom polobľuku LESY SLOVENSKEJ REPUBLIKY, v dolnom polobľuku Banská Bystrica. Autorom návrhu loga je Mária Gálová, ktorá ho vytvorila na základe podkladov a požiadaviek rezortu.

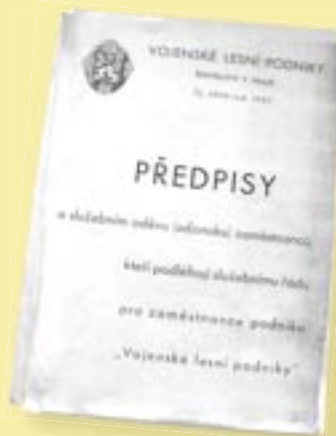
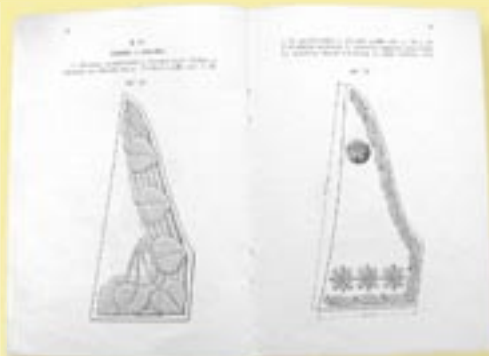
Na základe požiadaviek pracovníkov vo vonkajšej prevádzke bola v roku 2000 pre zamestnancov š.p. LESY SR zavedená tzv. pracovná uniforma, ktorá sa skladala z pracovných nohavíc, pracovnej košeľe (bundokošeľe) a pracovnej bundy, na ktorej je na ľavom prednom dieli našitý suchý zips na pripínanie funkčného označenia.

V roku 2006 štátny podnik LESY SR zaviedol pre svojich zamestnancov tzv. prevádzkovú uniformu. Tá sa skladá zo saka, vesty, nohavíc (sukne). Je farby olivovo-zelenej a má niektoré charakteristické prvky historických lesníckych a poľovníckych uniforiem (stojatý golier, okrúhle klopy saka). Typickým znakom je výšivka na stojačku - vetvička a lipový listok. Táto uniforma nemá nijaké dištinkcie ani iné funkčné označenia.

Štátne lesy TANAPu používajú uniformy podľa spomínanej Smernice MP SR z roku 1992, Vojenské lesy a majetky, š.p. Pliešovce, mestské a obecné lesy používajú uniformy vlastného strihu a sfarbenia. ■

Mgr. Ľubica Milánová

je vedúca Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene

LESY SR kúpili ďalšie moderné stroje - harvester a vývoznú súpravu

Prakticky do každého počasia

Jozef MARKO

Do neustále sa rozširujúcej rodiny moderných technológií, určených do ťažby a približovania dreva v rámci š.p. LESY SR, pribudli koncom júna tohto roka ďalšie dva parádne exempláre - harvester John Deere 770 D a vývozná súprava John Deere 810 D. S Ing. Petrom FODOROM, technologom riadenia výroby ústredia Odštepňého závodu lesnej techniky (OZLT) Banská Bystrica, sme sa o nich podrobnejšie porozprávali.

Do ktorej kategórie zakúpené stroje patria a aké sú podľa výrobcu optimálne podmienky ich nasadzovania v teréne?

- Uvedené stroje patria do kategórie ľahké. Štvorkolesový harvester John Deere 770D je použiteľný v predrubných ťažbách do a nad 50 rokov, prípadne v náhodných predrubných ťažbách. Svahovú dostupnosť má do 40%, priečnu stabilitu 10 - 15%. Hydraulická ruka má dosah 9 metrov, harvesterová hlavica je s priemerom rezu do 47 cm. Kolesová vyvážacia súprava - forwarder John Deere

notlivé OZ, aby nahlásili svoje požiadavky pre prácu uvedených strojov v roku 2008. Na túto výzvu zareagovali žiaľ iba štyri OZ. Napriek tomu nemáme obavy o umiestnenie týchto strojov, keďže sú predurčené do výchovných ťažieb a ako vieme, i pri kalamitách sú prebiecky do 50 rokov záväzným ukazovateľom LHP. Ak sa nám osvedčí práca v listnatých porastoch nemal by byť problém nájsť v rámci podniku dostatočný objem hmoty cca 10 000 m³ ročne.

Často sa stretávame s názorom, že harvesterové technológie sú pre prevádzku drahé. Treba si však uvedomiť, že pri tejto technológii odpadá druhotný odvoz a podstatne sa zlacňujú práce v pestovnej činnosti pri uhadzovaní haluziny. Zároveň sa výrazne zlepšuje hygiena porastov.

Skúšobná prevádzka nových strojov prebieha v súčasnosti na OZ Beňuš. Ako ste doteraz spokojný so skúškou zakúpených technológií v našich podmienkach a dokedy ich plánujete testovať, prípadne na ktorých ďalších OZ?

- Operátori oboch strojov boli zaškolení firmami Merimex a Flexim, pričom teoretické zaškolenie bolo na tréneri v Českej republike. Následne prebehlo praktické školenie na LS Michalová v poraste so stopercentným zastúpením smreka, vo výchovnej ťažbe do 50 rokov s priemernou objemovosťou do 0,10 m³. V súčasnosti boli už stroje odovzdané a operátori pokračujú v práci samostatne. Keďže ide o prvú prebiecku, výkony sa pohybujú okolo 25 m³ za predĺženú zmenu, avšak asi s 50-percentným podielom biomasy.

Hovorí sa, že polovicou úspechu strojov tohto typu a spokojnosti klientov, ktorí si objednávajú ich služby, sú výkony vyškolených a zručných operátorov. O zaškolení ste už hovorili.

Napriek tomu sa chcem opýtať, či

budú nové stroje riadiť skúsení operátori, alebo začiatníci?

- Úloha operátorov u strojov tohto typu hrá významnú úlohu. V tomto prípade, ale i v predchádzajúcich, sme zvolili prijatie pracovníkov so skúsenosťami. O prácu na takýchto strojoch je záujem, keďže ide o stroje s vysokým štandardom hygieny, ergonómie a bezpečnosti. S výnimkou silného vetra a zlej viditeľnosti môžu pracovať prakticky v každom počasí.

Prečo sa LESY SR rozhodli zakúpiť nový harvester a vývozku opäť so značkou John Deere?

- Uvedené stroje boli zakúpené štátnym podnikom LESY SR na základe obchodnej verejnej súťaže a víťazom sa stala značka John Deere. Jednou z podmienok súťaže bolo aj to, že stroje musia mať schválenú legalizáciu pohybu po pozemných komunikáciách v Slovenskej republike. Je to dôležité z hľadiska krátkych presunov, cca do 20 km medzi jednot-

„O prácu na takýchto strojoch je záujem“

livými pracoviskami.

Do technologického parku š.p. LESY SR spravovaného OZLT teda pribudla ďalšia dvojica. V súčasnosti má OZLT už tri harvesterové uzly. Ako sú nasadzované a aká je spokojnosť s ich prácou na jednotlivých OZ?

- Všetky tri harvesterové uzly pracujú momentálne skoro v optimálnych podmienkach. Ťažký harvester pracuje v rubnej náhodnej ťažbe na LS Krám, stredný pracuje vo výchovnej ťažbe v poraste do 50 rokov s priemernou objemovosťou 0,25 m³ na LS Sihla a malý - ako som už spomínal - na LS Michalová. Za 1. polrok 2008 sme spracovali 22 858 m³.

Čo sa týka odozvy na našu prácu, te-mer všade sú s nami spokojní a pomaly sa táto naša služba dostáva do povedomia. Na úrovni lesných správ dokazujeme kvalitou našich prác opodstatnenosť týchto technológií v primeraných podmienkach. I keď nastávajú problémy, hlavne z dôvodu odbytu dreva, zlepšuje sa aj spolupráca s jednotlivými OZ. ■

Foto: Ing. Miroslav Slotta

810 D je použiteľná vo všetkých druhoch ťažieb na vývoz sortimentov a biomasy s dosahom hydraulického ramena 8,5 m a svahovou dostupnosťou do 30%.

Optimálne nasadenie tejto dvojčky je v ihličnatých porastoch okolo priemernej objemovosti 0,25 m³. Ideálom je, keď pracujú spoločne a vývozná súprava dokáže ihneď vyvážať vyťaženú hmotu, avšak pri vysokom podiele biomasy je často harvester v predstihu. Uvedenú situáciu potom riešime tým, že posilíme vyvážanie ďalšou vývozkou, keďže máme rovnakej značky ešte dve samostatné.

Listnaté porasty sú teda pre tieto stroje tabu?

- Už v priebehu júla ideme na OZ Prešov, LS Kokošovce vyskúšať nasadenie tohto uzla v listnatých porastoch. Po nadobudnutí skúseností, budeme naše služby ponúkať aj v takýchto porastoch.

Máte prehľad o potrebe využívania zakúpenej technológie pre OZLT zo strany odštepných závodov a garantované ročné objemy ťažby a približovania drevnej hmoty tak, aby prevádzka oboch strojov bola pre závod a podnik ekonomicky efektívna?

- V máji tohto roka boli oslovené jed-

„Ideálne je, keď harvester a vývozka pracujú spoločne“

„Ideálne je, keď harvester a vývozka pracujú spoločne“

Harvester v nasadení v ihličnatom poraste, prvá prebiecku na LS Michalová (OZ Č. Balog)

Mi 8 po páde

Utorok ráno...

Peter SLOBODNÍK

Pozerám na hodiny – utorok ráno, je niečo po piatej. Úúha, zaspal som. To už zvyknem sedieť v autobuse. Nič sa však nedeje, hovorím si, stihnem ďalší.

Čas – 5.41hod. zvoní mobil, dosť nezvyklé, istý „citák“ neveští dobrú správu. Prijímaná informácia to potvrdzuje. Vedúci lesníckej výroby OZ Slovenská Ľupča oznamuje:

„V Sopotnici, Pod Javorinkou nám padol vrtuľník pri približovaní dreva, traja ťažko zranení, idem tam.“ Ešte krátka výmena informácií a rozbíha sa mašínéria komunikácie a prenášania informácií.

Lokalita Pod Javorinkou v závere Sopotnickej doliny (9 km) a podstatná časť Sopotnickej doliny je bez mobilného signálu. To už ďalšími tokmi získavame ďalšie informácie o podrobnostiach udalosti. Žiaľ, medzi nimi aj informáciu, ktorá mrazí na chrbte, dvaja členovia posádky pád vrtuľníka neprežili, tretí je ťažko zranený.

Cesta na miesto udalosti je známa, neraz som po nej šiel. Dolina je však zapchaná vozidlami rôznych inštitúcií, ich pohyb koordinuje polícia.

Miesto udalosti – od svedkov a ďalších osôb získavame podrobnejšie informácie o behu udalosti, ktorú dokumentujeme pre naše potreby.

Čo sa vlastne stalo? Pri prenášaní nákladov leteckou technikou je pravidlom pred vlastnou činnosťou vykonať prieskumný let bez záťaže. Tak aj v utorok ráno posádka vrtuľníka Mi - 8 o 5.15 hod. vyštartovala k takémuto letu. Po nastúpaní do výšky 70 -100 m sa „hore“ niečo stalo. V dôsledku toho začal vrtuľník klesať a či padať. Môžeme vysloviť domnienku, že pilot mal určitú kontrolu nad vrtuľníkom v tom, že klesal

Poškodená jedľa foto JAG

v polohe na kolesá, čo sa dá posúdiť podľa „zásekov“ rotora do jedli (pozri foto). Balvanitý terén a podrast v mieste pádu sa zrejme podpísali pod smutný dôsledok udalosti. Závery však určí Letecký úrad.

Zhodnotenie postupu: dotknutí pracovníci OZ konali po prevzatí informácie o vzniku udalosti správne pri jej ohlasovaní, príslušnými orgánom a inštitúciám, aj napriek tomu, že sa jednalo o udalosť na strane dodávateľa, avšak v priestoroch Lesov SR. Aj v takomto prípade, pokiaľ sa o udalosti dozvieme, sme povinní podľa zák. 124/06 Z. z. – zákon o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci plniť povinnosti smerom k dodávateľovi a dotknutým orgánom a inštitúciám.

Záporný postreh? Pre prípad rôznych udalostí, kde zasahuje viac inštitúcií aj napriek uniforme sa javí pre budúce obdobie potreba označenia zamestnancov LSR š. p. s názvom podniku. ■

Foto: JAG

Tržby, tržby, tržby ...

Dražba dreva v lete bude mať úspech

Ladislav DOCHÁN

Trh s drevom je v tomto roku nestabilný, tlak drevospracujúceho priemyslu na znížovanie ceny neprestáva a pracovníci obchodu na odštepných závodoch rozmýšľajú ako zabezpečiť tak potrebné tržby.

OZ Prešov zorganizoval v čase od 27. 5. do 29. 5. dražbu dreva, kde ponúkol dražiteľom hlavne dub v množstve 118 m³, o ktorý je medzi drevármi zatiaľ záujem. Z ďalších drevnín to bola čerešňa (35 m³), smrekovec (24 m³), javor (6 m³) a brest (2 m³). Spolu bolo v ponuke 185 m³. Pomerne vysoký počet dražiteľov zobral ponuku takmer okamžite až na javor, o ktorý nebol záujem. Napriek tomu bolo vydražených 179 m³ v celkovej cene 924 tis. korún, kde priemerná cena zastala pri sume 5 176 Sk za 1 m³. Aj keď sa to nezdá, je to dobré speňaženie, ktoré môže pomôcť zabezpečiť tvorbu hospodárskeho výsledku.

Keď uvážime, že pri dražbe padne zrak dražiteľa mimovoľne aj na hromady dreva uložené mimo dražobného priestoru, dražobník môže byť spokojný. Veď kto by sa trmácal s jedným alebo dvoma vydraženými kusmi, predsa kamión, resp. vagon treba doložiť a vyťažiť. Aj drevár je ekonóm a vie si náklady na dopravu zrátať. Táto skutočnosť nahráva každému dražobníkovi, ktorý sa napriek náročnosti a pracnosti rozhodne usporiadať dražbu.

Treba priznať, že dražba plní v regióne mnohoraké úlohy. Zviditeľňuje jednotlivé odštepné závody a priťahuje pozornosť aj okolitých drobných predajcov dreva, ktorí sa radi pridali. Predpisy to zatiaľ nedovoľujú. Uvidíme, čo prinesie budúcnosť? Lesníci sa nebránia rôznym formám spolupráce aj na tomto poli.

Úspešnosť dražieb je rôzna. Zaujímavé je, že to nezávisí ani tak od ponúkanej kvality, ako od dreviny, ktorá práve „letí“. Minulého roku to bol buk, toho roku je to dub. Kto vie, čo poletí na budúci rok.

Na dražbe je vítaný každý dražiteľ. Môže byť z ďaleka aj z blízka. Ale najviac poteší oko dražobníka regionálny dražiteľ, pretože jeho prítomnosť hovorí o jeho kúpnej sile. Vie si priplatiť za ponúkaný sortiment, ktorý potrebuje vo svojej prevádzke. Zamestnanosť je predsa dôležitý celospoločenský ukazovateľ.

OZ Prešov organizuje dražby dreva od roku 2000. Bolo ich odvtedy oseemnásť. Za toto obdobie úspešnosť predaja pri celkovej ponuke 4 918 kubíkov bola v priemere 94 %. Berúc túto skutočnosť v úvahu, OZ Prešov zorganizuje v polovici júla 2008 ďalšiu, v poradí 19. dražbu dreva s orientáciou na drevinu dub, o ktorý je zatiaľ záujem nielen v regióne. Veríme, že aj táto dražba dreva v lete bude mať úspech. ■

Ing. Ladislav Dochán je vedúci obchodu, OZ Prešov
Foto: autor

Na dražbe je vítaný každý dražiteľ

Vicešampiónka z Dobšinej

Má štíhle nohy, výšku podľa požiadaviek poroty a miery približujúce sa ideálu. Pre (nielen) horárov pohľad, ktorý poteší a zaujme. No pre odborníkov v chove huculských koní je to kobylka, ktorá sa umiestnila na druhom mieste. Medzinárodný chovateľský šampionát plemien Shagya-Arab, Lipican a Hucul, ktorý sa konal 13. - 15. júna v Topolčiankach za účasti viac ako desiatich krajín bol premiérový, čo sa týka sústredenia viacerých plemien koní na jednom takomto podujatí. Že to bol počin dobrý, svedčí bohatý program počas celých troch dní a viac ako dvesto predvedených koní bolo pastvou pre oči všetkých prítomných.

Náš chov koní v Dobšinej je zameraný na plemeno norik muránskeho typu, ale chováme aj plemeno hucul. Štyri kobylky a jeden žrebec tvoria chovné stádo, ktoré zabezpečuje produkciu koní hlavne pre pastierske účely. No a dve z kobýl aj so svojimi tohoročnými žriebatkami sa zúčastnili práve na spomenutom šampionáte. Hodnotenie rozhodcov nám dávalo šance v triede sedem až desaťročných ročných kobýl na najvyššie méty, ale posledná hodnotená kobyla z Rumunska nás predstihla v celkovom prepočítanom počte bodov o tesných päť stotín. Napriek tomu si dovoľím tvrdiť, že na medzinárodnej scéne sme zožali veľký úspech, ktorý dokazuje, že investície

venované do tohto chovu nie sú márne. Štvrté miesto druhej kobylky len potvrdilo našu vysokú úroveň. A nie len noriky, ale aj hucule sú v Dobšinej a na Muráni chované na najvyššej profesionálnej úrovni. Preto uznanie patrí všetkým, ktorí sa o to pričínili a dennodennou tvrdou prácou

Igor VISZLAI

prejavujú pozitívny vzťah k týmto ušľachtilým zvieratám. ■

*Ing. Igor Vizslai
je vedúci lesníckej výroby OZ Revúca
foto: Igor Vizslai ml.*

Seniori na lesníckom náučnom chodníku

Jarmila HATALOVA

Organizovaná skupina štrnástich seniorov z Miestnej organizácie kresťanských dôchodcov z Trenčína navštívila dňa 18. júna 2008 Náučný lesnícky chodník v Trenčianskych Tepliciach, ktorý Odštepny závod Trenčín slávnostne otvoril 1.6.2006.

I keď 4,1 km dlhý náučný chodník, v nenáročnom teréne kúpeľného lesa navštevujú väčšinou školopovinné deti, práve streda v tento deň patrila im – skôr narodeným.

Ranná predpoveď počasia neveštila nič dobré, no i napriek vysokej pravdepodobnosti zrážok, predovšetkým búrok, dve lesné pedagogičky Odštepného závodu Trenčín Ing. Jarmila Hatalová a Ing. Eva Bošková, prežili s návštevníkmi nezabudnuteľné chvíle v Trenčianskych Tepliciach pod vrchom Klepáč.

Aktívni dôchodcovia, ktorí sa pravidelne stretávajú a uskutočňujú turistické vychádzky s cieľom poznávania prírody, kultúry a historických krás Slovenska, tentokrát prejavili záujem o náš jediný náučno-lesnícky chodník.

Počas prechádzania jednotlivými zastávkami Náučného lesníckeho chodníka v Trenčianskych Tepliciach nás upútala mimoriadna pozornosť, záujem návštevníkov o prácu lesníkov či už pri výchove mladých lesných porastov, určovaní rozdielov medzi kúpeľným lesom a kúpeľným parkom, funkcií lesa ako aj o celkové dianie v lesnom hospodárstve. Na obed sme si oddychli pri vynovenej chate Baračka a to už začalo presviatať slnko, ktoré umocnilo výbornú náladu nás všetkých.

Pretože sme chceli zapojiť počas vychádzky všetky zmysly, pripravili sme pre našich seniorov hmatovú poznávačku aj poznávačku našich najznámejších ihličnatých a listnatých drevín. Vypracované pracovné listy semien drevín, zážitky a získané informácie v neformálnej diskusii boli výborným vyvrcholením tejto akcie.

Lesní pedagógovia Odštepného závodu Trenčín dokázali, že sú svojimi aktivitami otvorení všetkým vekovým kategóriám, nevynímajúc našich seniorov. ■

Ing. Jarmila Hatalova, personalista OZ Trenčín

Foto: Ing. Eva Bošková, referent správy lesných pozemkov a reprivatizácie

Jubileum lesného závodu Šaštín

Peter GOGOLA

Od vytvorenia Správy štátnych lesov v Šaštíne uplynulo 90 rokov. V sobotu 7. júna lesníci z Odštepného závodu (OZ) Šaštín pripravili v rekreačnom stredisku Gazárka pre širokú verejnosť oslavu tohto jubilea.

Pri tejto príležitosti bolo udelené podnikové vyznamenanie bývalej zamestnankyni štátnych lesov Paule Koporcovej, ktorá pracovala 59 rokov na Lesnej správe Moravský Sv. Ján. Ocenenie prevzala z rúk generálneho riaditeľa štátneho podniku LESY SR Jozefa Mindáša a riaditeľa OZ Šaštín Miloša Bílika.

V historickej fikcii sa publiku prihovorila cisárovná Mária Terézia a jej manžel František Lotrinský. V príhovore k prítomným zdôraznila, že práve na jej podnet bola pred takmer dvesto päťdesiatimi rokmi oblasť Záhoria zalesnená borovicou, čo zabránilo tomu, aby sa tento región viatych pieskov stal „Saharou Európy“.

V pestrom kultúrnom programe vystúpili trubači z moravského mesta Podštát a sokoliari sv. Bavona. Súčasťou programu bola i módna prehliadka oblečenia pre voľný čas a do lesa z produkcie Stella Dolany. Prepílením polena bol slávnostne otvorený lesnícky náučný chodník Gazárka - Tomky, ktorý na trase 5 km predstavuje faunu a flóru Záhoria.

V tipovacej súťaži, v ktorej účastníci oslavy mali za úlohu uhádnuť počet borovicových šišíek v demižone (mimočodom, bolo ich 891), zvíťazil Miloš Furko zo Šajdíkových Humeniec (jeho tip: 888). Cenou pre víťaza bol víkendový pobyt na chate Gazárka. ■

Trubači z moravského Podštátu

Paula Koporcová

Vedúci lesníckej prevádzky OZ Košice Ing. Jaroslav JAKUBČIN

Perspektíva lesníctva? Je v nás, lesníkoch!

Jozef MARKO

ani dospelé smrečiny vo veku nad 50 rokov. Môžeme investovať stámiľóny do aplikácie chémie, ale na všetky poškodené a ohrozené porasty na Slovensku nám peniaze ani kapacity stačiť nebudú. Ako z toho von? Nuž rozpadajúce sa smrečiny síce nezachránime, ale ešte pred ich odumretím by sme mali maximálne podporovať

prírodné zmladenie smreka a buka, umelo vnášať podsadbami ďalšie dreviny, pomáhať si prípravými drevinami, hlavne brezou. Nevidím veľký význam ani vo vápnení alebo hnojení lesných pôd. My sme niektoré lokality vápnili aj trikrát a pých na nich stúpilo na úroveň 3,7, pritom optimum pre smrečiny predstavuje hodnota 4,5. Vedť to by sme museli vápniť obrovské plochy niekoľko rokov, aby sme dosiahli želaný efekt! A na to skutočne nemáme dost finančných prostriedkov. Niektorí kolegovia radia radikálnejšie zasahovať do napadnutých porastov, čo najskôr ich zrúbať. Tým ale odkryjeme obrovské holiny a ich zalesnenie nebudeme schopní včas zvládnuť, zamýšľa sa a zároveň vyjadruje svoj názor, podložený dlhoročnými skúsenosťami Ing. Jakubčín.

Diskutujeme o perspektíve slovenského lesníctva a aj napriek tomu, že Ing. Jakubčín konštatuje to, na čo si zvykneme najčastejšie ťažkať – na nepochopenie verejnosti, politikov a masmédií, východisko nachádza v nás samých – v lesníkoch: **„Budúcnosť lesníckeho stavu vidím v discipline, zodpovednosti, profesionalite a v prístupe k plneniu si povinností každého z nás. My lesníci**

predsa pracujeme so živým materiálom, ku ktorému musíme mať určitý vzťah a nesmie nám chýbať ani cit, ktorý nám spolu s odbornými vedomosťami a praktickými skúsenosťami vždy spoľahlivo napovie, kedy, ako a kde môžeme zasiahnuť do vývoja lesných porastov. Každý zásah, každé opatrenie, ktoré v lese urobíme, má na jeho existenciu obrovský dopad. Toto by sme si mali všetci vo svojej práci stále uvedomovať.“ ■

V októbri tohto roka oslávi šesťdesiatku. Celý svoj profesný život prežil v štátnych lesoch, aj keď pôvodne vôbec nechcel byť lesníkom. Po skončení gymnázia si rodák z Vyšného Žipova v okrese Vranov nad Topľou vypísal prihlášku na hutnícku fakultu v Košiciach. Jeho otec, ktorý pracoval vo Východoslovenských železiarňach, mu ju ale roztrhal a zakázal mu robiť v hutníckej fabrike kvôli hluku, prachu a špine. Synovi povedal, že sa stane lesníkom. Absolvent lesníckej fakulty vo Zvolene nikdy otcove rozhodnutie a vernosť práci pre štátne lesy neolutoval. „Prečo aj? Vedť mať sa lepšie ešte neznamená byť spokojný a šťastný. A ja som spokojný, pretože som dostal dostatok priestoru na uplatnenie svojich vedomostí a skúseností. Prešiel som viacerými pozíciami. Roky som pôsobil ako pestovateľ a neskôr výrobnotechnický námestník bývalých Východoslovenských štátnych lesov. Teraz som takisto už niekoľko rokov vedúcim lesníckej prevádzky Odštepného závodu Košice, čo považujem za dva vrcholy svojej lesníckej kariéry,” hovorí Ing. Jaroslav JAKUBČIN. Spolupracovníci ho poznajú ako človeka, ktorý nemá problém povedať to, čo si myslí. Otvorene a priamo. Naše stretnutie túto jeho charakteristickú črtu iba potvrdzuje.

Najradšej spomína na roky 1975 – 1985, počas ktorých pracoval ako projektant v čase boomu v budovaní lesnej dopravnej siete. Bol pánom svojho času a videl výsledok práce, ktorá po ňom ostala, premietnutý z papiera priamo do terénu. Videl, ako aj jeho dielo slúži lesníkom. A vôbec mu nevadilo, že býval aj s kolegami na starých chatách, že cestoval na týždňovky. Keď sa opýtam na obdobie, ktoré bolo pre neho naopak najťažšie, bez váhania hovorí o rokoch 1993 – 1995. Z dvoch dôvodov. Štátne lesy odovzdávali porasty pôvodným vlastníkom a po prechode na nové ceny museli v dôsledku vysokých pohľadávok dokonca na dva týždne zastaviť ťažbu a dodávky dreva všetkým odberateľom. Tak sa snažili lesníci donútiť svojich dlžníkov, aby platili za drevo. Aj v dôsledku platobnej nedisiplinovanosti obchodných partnerov chýbali potom financie na technický rozvoj, čo sa zvlášť prejavilo na stave lesných ciest, ktorý doteraz nie je dobrý.

Všetci vieme, že ani v týchto mesiacoch neprežívajú lesníci jednoduché časy. **„Na takú krízu v predaji dreva, aká je momentálne, sa veru nepamätám. Myslím, že sme mali na vývoj na trhu zareagovať skôr, včas prehodnotiť ceny, pozorne sledovať situáciu v okolitých krajinách a predvídať, ako sa prejaví u nás na Slovensku. Teraz už je neskoro. Od kolegov na generálnom riaditeľstve som očakával, že skordinujú ťažbu ihličnatej a listnatej hmoty, obnovné úmyselné a náhodné ťažby na základe podkladov zo všetkých odštepných závodov tak, aby dopad globálnej krízy na trhu**

s drevom bol na hospodárenie podniku čo najmenší. Rezervy sú ešte stále, napríklad v rámci našej LS Margecany by sme vedeli ponúknuť na trh o 5 000 m³ listnatej hmoty navyše,” hovorí Ing. Jakubčín. Pridáva ešte úvahu, ktorá sa podľa neho určite nebude niektorým kolegom páčiť, ale za svojim názorom si stojí: **„Nenahovárajme si, že za súčasný zdravotný stav smrečín a ich odumieranie môže iba globálne otepľovanie, imisie, suché letá a podobne. Aj my lesníci sme urobili zásadné chyby a možno najväznejšou z nich bolo, keď sme v 80-tych rokoch namiesto odkôrňovania začali v ochrane lesov používať feromónové lapače zvolenského typu. Mali sme vtedy pokračovať v dôslednom a včasnom odkôrňovaní chrobačiarov ešte minimálne tri roky, kým sme sa v lesníckej prevádzke naučili správne osadzovať, adjustovať a premiestňovať lapače. Nevenovali sme správnej manipulácii s nimi náležitú pozornosť a o dva – tri roky sme zistili, že v porastoch máme toľko ohnísk výskytu podkôrneho hmyzu, koľko sme dovtedy nikdy nemali.“**

Ing. Jakubčín sa domnieva, že

rozsah poškodenia smrečín v dôsledku vetrových a podkôrnikových kalamít je dnes tak veľký, že lesníci už nezmôžu nič. Čo sa týka lesov obhospodarovaných košickým OZ, je o tom presvedčený na sto percent. **„O desať – pätnásť rokov tu nebudú nielen rubné smrekové porasty, ale**

„Poškodenie smrečín je už príliš veľké“

„Mali sme zareagovať skôr a včas prehodnotiť ceny“

Kolegovia z OZ Bardejov otvorili už sedemnásty LNCH v rámci š.p. LESY SR Chodník plný dobrých nápadov

Jozef MARKO

VYDARENÁ ÚVODNÁ SCÉNKA

Lesníci a deti. Veľmi dôležité a čoraz viac viditeľné spojenie. Lenže deti nestačí iba niekam zavolať ako štafáž, ale musíme ich vedieť zaujať, nadchnúť, potešiť, príjemne prekvapiť. Scénka na úvod programu slávnostného otvorenia LNCH Čierna mláka o legende viažucej sa k sv. Hubertovi sa to dokonale podarilo. Deti, ale aj ostatní hostia, sa počas vystúpenia dvoch mužov v dobových kostýmoch výborne zabávali a zároveň sa dozvedeli, ako sa z roztopašného lovca, kniežata Huberta Akvitánskeho stal kajčovník, milovník a ochranca zvierat a prírody, ktorého neskôr vyhlásila cirkev za svätého. Pripodobnenie jeho obrátenia sa a krásneho vzťahu k lesu a prírode vôbec k súčasnému lesníkom, ich starostlivosti a o les, významu pre les, určite utkvelo pevne v každej malej hlávke, ktorá pozorne pozerala a počúvala. A to je predsa kapitál, ktorý sa nedá nijako vyčísliť.

OTVORENIE LNCH, AJ KRST MAPY OZ BARDEJOV

Nový LNCH otvoril spoločne s primátorom mesta Bardejov prestrihnutím pásky v jeho vstupnej bráne generálny riaditeľ š.p. LESY SR doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, Phd. Ešte predtým ale spoločne s riaditeľom OZ Bardejov Ing. Jozefom Krochtom (na snímke v strede) pokrstil liečivou vodou z Bardejovských kúpeľov novú mapu. „**LESY SR sa snažia dlhodobou praxou priblížiť les a lesníkov verejnosti aj prostredníctvom takýchto aktivít. Jedným z našich základných poslanií je služba verejnosti a preto sa budeme aj v súčasnej zložitej ekonomickej situácii ďalej venovať aktivitám v práci s verejnosťou,**“ povedal J. Mindáš. Riaditeľ bardejovského OZ J. Krochta uviedol, že „**nový lesnícky náučný chodník bol vybudovaný hlavne pre deti a mládež, aby prispel k vybudovaniu ich pozitívneho vzťahu k lesu a prírode.**“

LNCH ČIERNA MLÁKA MÁ TRI OKRUHY

Tri okruhy dávajú možnosť výberu podľa fyzickej zdatnosti, nálady alebo chuti návštevníkov. 1. okruh má názov jedľový, je nenáročný, pretože meria 1,9 kilometra a jeho prevýšenie je iba sto metrov. 2. okruh dostal prívlastok bukový, je mierne náročný s prevýšením 220 metrov a jeho dĺžka je 3,7 kilometra. No a 3., najnáročnejší, javorový okruh meria 3,9 kilometra a jeho prevýšenie dosahuje 290 metrov. Spestrením trasy sú dve odbočky na vyhlíadku na Zborovský hrad a na ďalšiu vyhlíadku na panorámu pohoria Čergov.

Na Jána pribudlo do rýchlo sa rozrastajúcej rodiny lesníckych náučných chodníkov (LNCH) š.p. LESY SR v poradí už sedemnásť dieťa. Uzrelo svetlo sveta vďaka lesníkom z OZ Bardejov v lesných porastoch nad vyhľadávaným areálom Bardejovských kúpeľov. Volá sa Čierna mláka a má sa od začiatku k svetu. Nový LNCH ešte nebol ani otvorený a už si cestu naň našlo množstvo kúpeľných hostí. Po tom, ako bolo pripravené a zvládnuté jeho slávnostné otvorenie s bohatým programom niet pochýb o tom, že chodník plný originálnych a inšpiratívnych nápadov bude navštevovaný a využívaný podľa predstáv lesníkov. O dojmach z predstavenia LNCH Čierna mláka sa dočítate v našom fotoriporte.

I TAKTO JE MOŽNÉ SPOZNÁVAŤ DREVINY

Pracovníci OZ Bardejov boli na každom z 18-tich stanovišť LNCH Čierna mláka výborne pripravení ochotne vysvetliť záujemcom o informácie, o čom sú texty na informačných tabuliach. Viaceré stanovištia boli pritom originálne a nápadito riešené. Ako na tejto snímke prezentácia drevín, ktoré rastú v okolí Bardejovských kúpeľov. Tvorcovia chodníka si dali skutočne záležať na technicky dokonalom a zároveň mimoriadne názornom spojení textu a trojrozmerných ukážok. Niekedy stačí len dobrý nápad. Na informačnom paneli o vplyve vetra na les sa návštevníci môžu dočítať, že pri rýchlosti vetra 90 km/h dochádza k vyvracaniu stromov a pri rýchlosti nad 100 km/h láme vietor stromy ako zápalky. A nielen to. Na tabuli je text o tom, že súčasťou tohto stanovišťa je jedľa, ktorú zlomil vietor vo veku 150 rokov. Vskutku pôsobivé spojenie.

KAPLNKU SV. HUBERTA SVÄTIL PŮVODOM LESNÍK

Nezvyčajným spštením programu slávnostného otvorenia LNCH bol krst a vysvätenie Kaplnky sv. Huberta, ktorého sa s plnou vážnosťou a dôstojnosťou svojho stavu zhostil duchovný otec Ľubo Novák, pôvodne absolvent Strednej lesníckej technickej školy v Prešove. Účastníci milého aktu, ktorý si vkusne postavená kaplnka a jej stavitelia určite zaslužili, sa od kňaza dozvedeli, že sv. Hubert je nielen patrónom lesníkov a poľovníkov, ale aj strelcov a kožušníkov, patrónom Belgicka a mesta Brusel.

NÁPADITÁ PREZENTÁCIA STŔP V LESE

Ing. Slavomír Hanko, vedúci LS Lukov na snímke ukazuje na ďalší zaujímavý spracovaný panel, ktorý príťažlivým spôsobom približuje laikom, aké stopy po sebe zanechávajú lesné zvieratá a vtáky. Panel opäť dotvára, tentokrát ukážka krmelca, aby si ľudia uvedomili, že o zver sa treba predovšetkým starať, čo lesníci a poľovníci v jednom robia v prvom rade. Aj keď v niektorých stanovištiach sú iba tabule, texty na nich názornosťou a zrozumiteľnosťou príjemne prekvapujú. Na tabuli o pôdoochranej funkcii lesa je možné sa dočítať, že v jednom metri kubickom pôdy je až 10 000 metrov koreňov, ktoré ju spevňujú a bránia erózii. Alebo na tabuli venovanej lesu a vzduchu sú zasa údaje o tom, že jeden hektár lesa je schopný absorbovať až 150 000 kg prachu, vrátane 600 – 700 kg zlúčenín železa.

INTERAKTÍVNY PRÍSTUP LESNÍKOV K NÁVŠTEVNÍKOM

Lesná pedagogička Eva Jevčinová bola počas otváracie pochôdzky po novo otvorenom LNCH názorným príkladom toho, ako dokážu vyškolení a zároveň zanietení lesníci nenásilnou, zaujímavou a hravou formou zaujať nielen deti, ale aj dospelých. Prítom zďaleka nejde len o hru. Tá je iba prostriedkom k spoznávaniu lesa a pochopeniu diania v ňom. A o to ide v prvom rade. Len tak totiž môže verejnosť naplno pochopiť prácu lesníkov.

V Jasení – Lomnistej súťažilo rekordných 93 lesníkov!

„NAJ HORÁR zabodoval aj v štábe relácie Halali

Jozef MARKO

„Začínali sme s Naj horárom ako so súťažou zamestnancov Odštepného závodu (OZ) Slovenská Lupča. Keď sa jej začali zúčastňovať ďalšie závody a neskôr aj družstvá z iných lesníckych subjektov, vyhrávali sme v družstvách i jednotlivcoch. Niektorí si mysleli, že my rozhodcovia nadržiavame svojim. Až minulý rok naši chlapci nevyhrali a tak už tieto hlasy utíchli,“ spomína si Ing. Erika Mareková, pestovateľka LS Slovenská Lupča, rozhodkyňa v disciplíne Pestovanie lesa. Súťaž, ktorá je zároveň memoriálom Jozefa Dekreta Matejovie, získala postupne také renomé, že ju chceli organizovať aj iné OZ š.p. LESY SR. Lesníci zo Slovenskej Lupče si ale organizáciu Naj horára ako svoju, neustále vylepšovanú myšlienku ubránili. Vo 4. ročníku, ktorý sa konal v krásnom prostredí areálu Jasení – Lomnista 27. a 28. júna síce domáci lesníci netriumfovali ani v súťaži trojčlenných družstiev (1. OZ Rimavská Sobota, 2. OZ Slovenská Lupča, 3. OZ Vranov), ani v súťaži jednotlivcov (1. Marián Bezeg – OZ Vranov, 2. Zoltán Fridrich – OZ Rimavská Sobota, 3. Juraj Piar – OZ Slovenská Lupča), ale opäť zorganizovali parádne podujatie, za čo im patrí veľká vďaka.

MONTÁŽ LAPAČA ZVLÁDALI NAJLEPŠÍ POD 50 SEKÚND

Súťažná disciplína nazvaná Ochrana lesa sa skladala z dvoch častí – z poznávačky škodcov podľa požerkov na nákresoch a z montáže lapača. Rozhodkyňa Ing. Katarína Bakošová nechala vybrať súťažiacim zo siedmich nákresov. Za chybné určené požerok pripočítavala 10 sekúnd k času dosiahnutému pri montáži lapača. Tá spočíva v zostavení rámu a osadenia lapača do rámu s pomocou dvanástich klinčov, ktoré nesmú byť pri zatĺkaní ohnuté. Na správnosť tejto časti disciplíny dohliadal rozhodca Ján Andráš. A aké boli najlepšie časy? Úctyhodné – pod 50 sekúnd. Dosiahli ich hneď dvaja lesníci – na 1. mieste skončil Jozef Mlynarič z OZ Bardejov, na 2. mieste Ing. Richard Jakubička z OZ Rimavská Sobota. No a 3. miesto obsadil Vladimír Michalec zo ŠL TANAP-u

4. ROČNÍKA NAJ HORÁRA SA ZÚČASTNILO REKORDNÝCH 93 SÚŤAŽIACICH

Riaditeľ súťaže a zároveň riaditeľ usporiadateľského OZ Slovenská Lupča Ing. Vladimír Masica mohol hneď na úvod spokojne konštatovať, že Naj horára 2008 sa zúčastňuje rekordných 93 súťažiacich, o jedno súťažné družstvo viac ako vlani. Škoda, že pozvanie neprijali moderátori TV Markíza, ktorí takisto dostali ponuku vyskúšať si svoje schopnosti, znalosti a zručnosti v piatich súťažných a piatich mimosúťažných disciplínach. Nápad spestriť takto podujatie, ktorý vzišiel z Odboru práce s verejnosťou na generálnom riaditeľstve, sa im veľmi pozdával, ale nakoniec neprišli. Nevadí. Zato prišli a súťažili okrem OZ štátneho podniku LESY SR aj lesníci zo š.p. Vojenské lesy a majetky - odštepného závodu Kežmarok, z Mestských lesov Banská Bystrica, z Vysokoškolského lesníckeho podniku TU Zvolen a Štátnych lesov TANAP-u. A výraz súťažili platí doslova, pretože sa všetci skutočne veľmi snažili podať čo najlepšie výkony a čo najzodpovednejšie reprezentovať svojho zamestnávateľa.

MERANIE A ODHAD OBJEMU DREVA DAL ZABRAŤ

Odmeranie dĺžky, hrúbky, stanovenie objemu výrezov dreva, označenie ciachou a zápis do dokladu o pôvode dreva uvedením všetkých povinných údajov. Pri odhade objemu zápis celkového odhadovaného objemu dreva v metroch kubických s presnosťou na dve desatinné miesta. A to všetko čo najrýchlejšie! Chlapom so štartovými číslami ruky len tak kmitali nad kusmi dreva, ktoré si pokojne ležali na tráve, akoby sa ich to ľudské pachtenie ani netýkalo. Najlepšie sa pachtili lesníci v tomto poradí: 1. Peter Gáborík z Vysokoškolského lesníckeho podniku Zvolen, 2. Marián Bezeg z OZ Vranov a 3. Ing. Dušan Ujházi z OZ Rožňava.

**OSTRIELANÍ ROZHODCOVIA
BOLI NEKOMPROMISNÍ**

Kto nebol na Naj horárovi v tomto roku po prvýkrát vie, že jednotlivé disciplíny rozhodujú stabilné a zohraté rozhodcovské tímy, ktoré dokážu súťažiacim včas vysvetliť, čo majú robiť a nenechajú sa niektorými z nich ovplyvňovať tak, aby iným nespravodlivo uškodili. Pravidlá sú predsa jasné a všetci ich poznajú. A jasné je tiež to, že aj skúsenosti rozhodcov sú jedným zo silných argumentov, ktorý hovorí v prospech toho, aby súťaž Naj horár aj v budúcnosti organizovali lesníci z OZ Slovenská Ľupča.

20 centimetrov s navršením dostatočného kopčeka nakopanej hliny na dne jamky tak, aby po zasadení do neho a zahrnutí jamky sadenica z neho nevychádzala, nemala odhalený koreňový krčok, nebola „pripitá“ a aby po súťažiacom neostalo okolie sadenice ako keď ho rozryjú diviaky. Veru, aj to sa niektorým súťažiacim stávalo. Priveľmi sa ponáhľali a potom inkasovali za každú chybu 20 trestných sekúnd. Ba jednému sa dokonca stalo, že si po poznávačke semenáčikov a sadeníc zabudol zobrať na plochu sadenicu, ktorú mal zasadiť... V ruke mal iba motyku. Podľa rozhodcov to išlo ale lepšie tým, ktorý uprednostnili krompáč. Kto zvíťazil? Prvý bol tentokrát Pavel Kohút z OZ Krupina, druhý Ján Holík z OZLT Banská Bystrica a tretí skončil Ján Ščavnický z VLM Kežmarok.

**SKRÁTIL SA LIMIT, TESTY BOZP
BOLI NÁROČNEJŠIE**

Na záver súťažného kolotoča si sadli súťažiaci za stoly a v časovom limite 15-tich minút odpovedali na 25 testových otázok, zostavených z pravidiel BOZP pri ťažbe, sústreďovaní, odvoze a manipulácii dreva, z vyhlášky o zaistení bezpečnosti práce s ručnými motorovými reťazovými pílamami, zo zákona o BOZP a z ďalších predpisov. Pred rokom mali na to viac času – až 30 minút. V tomto roku bolo teda neporovnateľne náročnejšie správne odpovedať na všetky otázky a získať plný počet 25 bodov. Podarilo sa to iba šiestim súťažiacim a preto si zaslúžia, aby sme ich uviedli všetkých: Jaroslav Kýpět z OZ Rimavská Sobota, Mikuláš Fedor z OZ Vranov, Ing. Marián Seman z OZ Prešov, Ing. Ladislav Vajčík a Juraj Piar z OZ Slovenská Ľupča a Dušan Vraniak z OZ Čierny Balog.

**SKLOPIŤ VŠETKÝCH PÄŤ TERČÍKOV
BOLO MIMORIADNE ŤAŽKÉ**

Strieľať zo vzduchovky na cieľ v stoji bez opory na vzdialenosť 10 metrov po tom, ako prepilíte ručnou pílkou v kľaku hranol dreva a sklopiť pri tom všetkých päť terčikov je mimoriadne náročné. Zvlášť, keď vám pritom ešte rozhodcovia merajú čas, za ktorý to všetko stihniete. Všetkých päť terčikov trafili iba dvaja súťažiaci – Peter Nemčok z Mestských lesov Banská Bystrica, ktorý nakoniec túto súťažnú disciplínu vyhral a Dušan Kuruc z OZ Levice, ktorý získal nepopulárnu „zemiakovú medailu“ za 4. miesto za horší čas, ako mali na 2. mieste Ing. Dušan Ujházi z OZ Rožňava a na 3. mieste Jozef Koleda z OZ Trenčín. Šťastný víťaz nám povedal, že všetkých päť terčikov zhodil aj vlani, kedy sa zúčastnil Naj horára prvýkrát. V tomto roku už vedel ako dýchať, aby bol rýchly i presný. Je zrejmé, že ovláda návod, ako byť v tejto disciplíne najlepší. Zaujímavé je, že na ňu podľa vlastných slov vôbec netrénoval.

**SADENICE MUSELI BYŤ
ZASADENÉ PODĽA NORMY**

V disciplíne Pestovanie lesa rozhodcovia posudzovali po zasadení sadeníc jamkovou metódou dodržanie technologického postupu podľa výkonovej normy pre umelú obnovu sadbou. Číže jamka musela mať 35x35 centimetrov a hĺbku

**ŠTÁB RELÁCIE HALALI SI CHCE
TAKISTO ZASÚŤAŽIŤ**

V tomto roku bol Naj horár zmediatizovaný v servise tlačovej agentúry SITA, v Slovenskej televízii, v denníku Plus jeden deň a s kamerou a mikrofónom zavítal medzi súťažiacich, rozhodcov a organizátorov aj štáb populárnej televíznej relácie Halali z Považskej Bystrice. Jeho členom sa súťaž tak páčila, že podľa redaktora Ľuba Klúčika sa chcú budúci rok do Naj horára prihlásiť aj oni. Výborne, takže o rok. Tešíme sa a dovidenia na jubilejnom 5. ročníku tejto úspešnej akcie v roku 2009!

DEŇ STROMU

sviatok všetkých, ktorí majú radi les

po siedmykrát

Peter GOGOLA

Folklor už neodmysliteľne patrí do programu Dňa stromu. Tanečníci z folklórneho súboru Lúčnica roztlieskali amfiteáter a potešili srdcia všetkých milovníkov ľudového spevu a tanca. V predpoludňajšom programe Lúčničiar zatancovali tanec z okolia.

Tradičiou sa stali aj historické fikcie z pera Jána Mičovského, duchovného otca Lesníckeho skanzenu i Dňa stromu. Vďaka jeho záľube v histórii a literárnemu talentu každoročne „oživajú“ historické osobnosti, aby sa vrátili z minulosti do prítomnosti a prehovorili k súčasníkom. Na tohtoročnom Dni stromu sa „strojom času“ do prítomnosti premiestnil panovník Rakúsko – Uhorskej monarchie, cisár František Jozef, aby sa vo Vydrowskej doline stretol s komorským lesmajstrom Jozefom Dekretom Matejoviem.

Popri Lúčničiaroch sa na pódiu amfiteátra zaskvel i hudobný darček v podobe orchestra Cigánsky diabli. Ich hudobná virtuosita strhla divákov a vyvolala vlnu búrlivého potlesku. Rómsky temperament a chytľavé melódie rozprúdili zábavu a potešili návštevníkov bez rozdielu veku či pohlavia.

Amfiteáter vo Vydrowskej doline sa o jedenástej hodine zaplnil do posledného miestečka. Celkový počet návštevníkov tohtoročného Dňa stromu odhadli organizátori na približne desať tisíc. Významom, návštevnosťou i publicitou sa tento „sviatok všetkých, ktorí majú radi les“ priblížil k najvýznamnejším folklórnym festivalom na Slovensku, s jedným rozdielom: podľa nemenovaného návštevníka je na Dni stromu „omnoho menej opitých“. Netreba komentovať.

Eurokomisár Ján Figel preukázal dostatočnú zručnosť v pestovnej činnosti, keď bez problémov zasadil pamätný strom roku 2008 – dub zimný.

Základný kameň budúcej Európskej lesníckej školy odhalili za zvukov hymny Slovenska a Európskej únie tí najpopulárnejší - prezident republiky Ivan Gašparovič a európsky komisár pre vzdelávanie a mládež Ján Figel.

Jedinečným spojením zvuku lesných rohov a hlasov členov speváckeho zboru Hron vzniklo pozoruhodné dielko, ktoré má ambíciu byť originálnou lesníckou hymnou: melódia Slávnostné lesnice z pera Tibora Andrašovana s mierne upraveným textom Pavla Porubana.

1. celoslovenské stretnutie lesníkov

Boris PEKAROVIČ

Kto sa zúčastnil na 1. celoslovenskom stretnutí lesníkov pod hlavičkou Slovenskej lesníckej komory (SLSK) a Lesov SR, š.p. B. Bystrica, neprišiel o príjemný a možno aj vzrušujúci zážitok. Veď organizátori sa nie náhodou rozhodli 1. stretnutie usporiadať práve v rámci 7. ročníka známeho „Dňa stromu“, na ktorom sa zúčastnilo okolo 10 tisíc návštevníkov. Takto mohla SLSK a lesníci všeobecne pred nezanedbateľným počtom laických záujemcov prezentovať svoje lesnícke myslenie, cítenie, prácu a plány. A že sa to našim kolegom vydarilo, o tom niet pochyb.

Už samotná osobitná prezentácia mala za cieľ vzbudiť v účastníkoch pocit spolupatričnosti k lesníckemu stavu—nielen milým prijatím **Majou Biesovou** s pomocníčkami pri prezentácii, ale aj odovzdaním odznaku stretnutia a symbolickým privítaním prípitkom pre každého lesníka.

Najskôr v dopoludňajšej hlavnej časti programu dostala SLSK čestný časový priestor v podobe príhovoru predsedu SLSK **Jána Malka** k prítomnosti. Spolu s generálnym riaditeľom LSR, š.p., **Jozefom Mindášom** bola do rúk riaditeľa Odštepeneho závodu LSR v Palárikove odovzdaná tohoročná Cena Jozefa Dekreta Matejovie pre neprítomného laureáta **Jozefa Bielika** z tohto OZ. Cenu, ktorú nazývame aj „Lesnícky Oskar“ symbolicky odprevadil na OZ Palárikovo zelenou vetvou jej vľahjši držiteľ **Ladislav Alcnaer**.

V popoludňajšom vyhradenom polhodinovom bloku pred plným amfiteátrom prezentoval OZ Revúca pod vedením **Igora Vizlaia** veľmi sympatickým spôsobom

(ne)známych lesníckych „5F“; radosť z odmiem mali následne výhercovia ankety SLSK z radov divákov, ktorí si odniesli ceny v priamej či prenesenej podobe „5 lesníckych F“ – teda fajku, ferblu, fľašku, flintu a frajerku. V podaní hlavného organizátora akcie predsedu OLSK B. Bystrica **Jaroslava Šuleka** odznelo kultivovane a verejnosti zrozumiteľne formulované Vyhlásenie lesníkov SR k verejnosti. Úroveň celkového vyznenia výrazne pozdvihlo profesionálne a príjemné moderovanie hovorkyne LSR, š.p. B. Bystrica **p. Anity Fákovej**.

Všetko korunovala záverečná Lesnícka hymna „Tak ako švárna dievčina...“ v podaní lesníkov na pódiu amfiteátra, ku ktorej sa pridali aj diváci, pretože každý dostal od organizátorov do rúk text tejto hymny. Po jej skončení vyjadrili návštevníci svoj vzťah k lesníkom búrlivým potleskom a výkrikmi.

Čo povedať za záver vydarenej a významnej akcie?

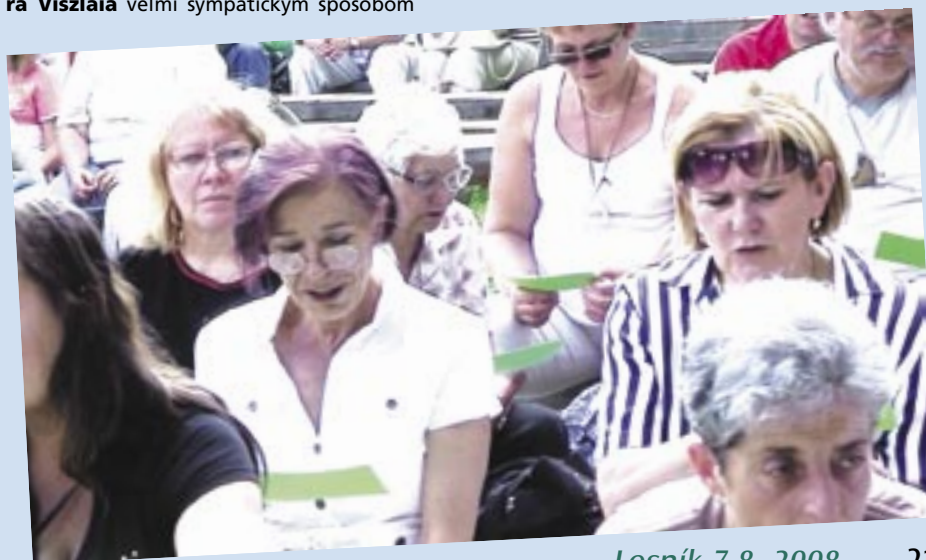
Vyjadriť vari najmä nádej, že sa všetci lesníci SR „preberú“ z letargie, do ktorej sa najmä vinou nespravodlivého znevažovania určitých kruhov našej spoločnosti dostali; že pochopia, že práve takéto akcie, na ktorých lesníci, čo aj proti svojej mentalite v duchu „treba pracovať a netreba o tom rozprávať...“ ukazujú, že verejnosť o lesníkov má záujem, ale musí ich hlas najprv počuť. Bez toho to nejde, lesníci už chápu dávnejšie, že musia zmeniť svoj prístup k verejnosti.

LESU ZDAR! ■

Boris Pekarovič, Odštepny závod Čierny Balog

Návštevníkom Dňa stromu sa v popoludňajšom programe v úlohe moderátorky predstavila nová hovorkyňa š.p. LESY SR **Anita Fáková**.

Koniec školského roka je synonymum pre lesnú pedagogiku

Zdeňek UNGER

Pre našich lesných pedagógov je už samozrejmosťou, že v priebehu roka pravidelne navštevujú základné školy, pre ktoré pripravujú nezapomenuteľné zážitky z lesného prostredia.

No čo sa spustilo tento rok, je už takmer na hranici únosnosti. Po tejto skúsenosti úplne chápem všetkých učiteľov, že letné prázdniny potrebujú na regeneráciu síl vydržať nápor štebotavých (niekedy až revúcich) žiakov.

Začalo to koncom marca, keď sme 26. spolu so Šaňom Deščikom privítali v Šaštine autobus plný žiakov 5. a 6. triedy zo ZŠ Jablonica. Títo už mali predchádzajúce skúsenosti s našimi lesnými hrami počas aktivít priamo v areáli svojej školy, takže vymyslieť opäť niečo zaujímavé bolo výzvou. Nakoniec sme využili les pre hľadanie lesného talizmanu a hry na predátorov a ich nič netušiace koristi. Popri tom sme ich oboznámili s Jubilejným lesom a zalesňovaním na viatych pieskoch.

Hneď nasledujúci deň som spolu so žiakmi z ekologického krúžku na ZŠ v Strážach vysadil v okolí ich školy nejaké listnaté dreviny, medzi ktorými nechýbali jasene, hraby, javory a samozrejme niekoľko čerešní, ved ktoré dieťa odolá nádhorne vyfarbenej zreléj čerešni.

Učiteľky zo ZŠ Jablonica si na poslednej návšteve a po mailovom doladení vyhradili priestor pre ďalšie lesné hry v polovici apríla. Tentoraz prišlo vlakom vyše 85 druhostupňových žiakov a učiteľov. Ale nás nezaskočili a tak sme spolu so Šaňom, Lubošom Rosiváčom a Tomášom Mackom boli prichystaní aj na takúto hordu vzdelania chtivých žiakov. V priestoroch našich chát v RO Gazárka ich čakalo poznávanie drevín zrakom a hmatom, nasledovala vedomostná hra Kto som? a Kto si Ty?. Všetci čo uspeli si vyskúšali slepú karavánu a nočné hľadanie potravy. Nakoniec sa všetci vyšantili pri netopieroch s motýľmi.

Nasledovali dva týždne Lesníckych dní 2008, v ktorých lesníci zo všetkých lesných správ navštevovali územne miestne ZŠ a povysádzali so žiakmi v ich areáloch lesné dreviny ako „Stromy poznania“ pre pomoc učiteľom pri výučbe prírodovedných predmetov.

Po tejto celoslovenskej aktivite som si myslel, že bude niekoľko týždňov pokoj, no už začiatkom mája sme boli so ZŠ Čáry na celodennom výlete (bolo popísané v Lesníkovi č. 6/2008).

Ing. Unger a škôlkári zo Šaština

Takýto výlet sa zapáčil aj učiteľom zo ZŠ v Strážach, a tak koncom mája sme spolu so Šaňom a Máriou Vyzváriovou zorganizovali v areáli chát na Gazárke lesné hry aj pre nich. Žiaci všetkých 4 ročníkov sa v počte 78 s doprovodom učiteľov mali možnosť hmatom rozpoznať dreviny, následne k nim priradiť halúzky a semenka. Ďalší sa hrali sluchové pexeso a múdrym povrázok, tí nezbudnejší ako hladné netopiere chytali poletujúce nočné motýle. Ktorí si chceli vyskúšať svoju šikovnosť, mali možnosť hádzať šišky zo smreka a borovice do plechového kýbliku. Výlet bol ukončený mohutnou opekačkou pod prísny dohľadom požiariarnej hliadky z lesnej správy.

Nasledovali prípravy na oslavy 90-ho výročia nášho lesného závodu, a začiatkom júna aj samotná slávnosť. V rámci programu sa všetci zúčastnení mohli pri lesných hrách dozvedieť mnoho zaujímavého zo života zvierat v stánku s trofejami, písali odkaz lesu, hrali sa na popolušky, pričom si odniesli zaujímavý herbár semenok. Ďalší sa hrali s múdrym povrázkom, či kontrolovali sluch pri sluchovom pexese. Niektorých zaujali tajomné škatuľky s otvormi, tí odvážnejší skúsili v nich nahmatať rôzne zaujímavé predmety. Veľkú obľubu malo kreslenie stromov a s tým spojené aj poznávanie našich najznámejších drevín. Táto disciplína mala tri etapy, pričom v každej z nich museli všetci poznať po 5 drevín, k drevám priradiť správne halúzky a čo bolo najťažšie aj ich semenka. Bolo vidieť, že ľudia majú záujem poznať naše dreviny, a pri poznávaní bolo vidieť, že mnohí používali logický rozum, iní jednoducho skúsili šťastie. Azda najtajomnejšou disciplínou bolo hľadanie potravy hustým lesom, pričom všetci, čo sa odvážili, ohodnotili túto hru ako najviac vzrušujúcu. Všetci, či malí, či veľkí, ktorí sa zúčastnili na lesných hrách, si odniesli mnoho malých darčiekov, cukríkov, náučných materiálov a naviac aj mnoho nezbudnutelných zážitkov.

Týmto sa aktivity nekončili, čím nás prekvapila pani riaditeľka z MŠ v Šaštine Strážach, že by lesné hry chceli zorganizovať aj pre deti z ich MŠ. Pretože sa jednalo o celkom asi 80 detí, museli sme si ich rozdeliť na niekoľkokrát. 16. júna prišli škôlkári stredniaci a veľkáci zo Šaština na Gazárku. S týmito sme so Šaňom

poznávali dreviny, rozoznávali semenka, našli sme zhody z parohatej zveri, pokúšali sa rozlúštiť sluchové pexeso a nakoniec triafali do terča šiškami, pričom terč – ujo Šaňo sa nenechal nikým traťiť.

Nasledovali 18. júna 2 skupinky malákov taktiež z MŠ Šaštín, pričom najmenší nemal ešte ani 3 roky. Tu sme museli zvoliť inú taktiku. Po úvodných dostihoch si všetci odpočinuli a pretiahli všetky svaly pri raste a vývoji semenka na veľký strom. Potom sa všetci hrali na lesné popolušky a nalepili si herbár semenok. Následne všetci pohádzali šišky do vytýčeného cieľa a pri kľáčke dostali sladkú odmenu.

Aby tých škôlkarov nebolo málo, o týždeň mňa čakali škôlkári z MŠ Stráže pri polovnickej chate Belvédér. Týchto som zaujal poznávaním zhodov zo srnca, jeleňa i daniela, nasledovali lesné dreviny, ich halúzky a semenka. Bolo na nich vidieť, že by chceli behať, a preto sme pri dostihoch vyhrali „Veľkú Pardubickú“, aby potom hmatom poznali zaujímavé predmety v tajomných škatuľkách. Sluchové pexeso pre nich nebolo také zaujímavé ako hádzanie šišíek do plechového vedra. Pred odchodom všetci dostali sladkú odmenu spolu s malým darčekom.

Deň pred tým sme ešte so Šaňom boli v ZŠ Kuklov, kde sme žiakom z dôvodu ranného dažďa aplikovali lesné hry v triede. V telocvični si vyskúšali hmatom rozoznať predmety, lúštili sluchové pexeso, potom lepili herbáre semenok a keď sa vyjasnilo, na dvore netopiere chytali šiškonné nočné motýle. Koniec školského dňa chlapci ukončili futbalom a dievčatá hru na slepú babu.

Azda za všetkých učiteľov sa k našej pomoci vyjadřila p. Ivana Hájková, učiteľka z MŠ v Strážach: „Je zaujímavé, že Vás tí malí poslúchajú tak dlho (cca 1,5 hod), pretože u nich je to max. 20 min.“

Keď si predstavím, že každý učiteľ musí s týmito deťmi stráviť niekoľko hodín denne, chápem náročnosť učiteľského povolania, aj to, že majú zaslužený nárok niekoľkokrát ročne si od nich oddýchnuť. To, že im so žiakmi pomáhame aspoň niekoľko málo hodín strávených pri lesných hrách, je len malé zrnko, ktoré radi vykonávame. ■

Ing. Zdeňek Unger, lesný pedagóg,
OZ Šaštín, LS Moravský Ján

Dobrý deň, rozhodla som sa zaslať vám krátky príspevok do časopisu LESNÍK o peknej akcii.

Dňa 5.6.2008 sa v areáli Bardejovských kúpeľov konalo súťažno-zábavné dopoludnie pod názvom LESY DEŤOM 2008. Dovedna súťažilo 24 družstiev. Našu školu, ZŠ Okružle, reprezentovalo jedno 3-členné družstvo pozostávajúce zo žiakov 6. ročníka.

Najprv si v teste overili svoje vedomosti o lese a prírode a spoznávali lesnú zver podľa jej hlasových prejavov. Potom na stanovištiach v príslušnom lesíku určovali druhy stromov, vtákov, plazov, cicavcov, hmyzu, húb a rastlín. Súťaž bola doplnená o veľmi zaujímavé činnosti – pílenie polienka, hod šiškou na presnosť, slepá karavána, maľovanie hádanky kriedami na chodník. O super atmosféru sa postaral DJ dobrou hudbou a tancom.

V závere bola vyhodnotená výtvarná súťaž „**Moje najkrajšie lesné zvieratko**“. Zo 198 došlých výtvarných prác bolo 56 najkrajších vystavených na kolonáde. Naša žiačka Andrea Verešejová získala krásne 2. miesto.

Túto veľmi zaujímavú akciu už po druhýkrát pripravil LZ Bardejov pri príležitosti Dňa detí pod vedením Ing. Aleny Hankovej - lesnej pedagogičky LZ Bardejov a Ing. Jozefa Ropjaka. Prítomný bol aj vedúci LS Giraltovce Ing. Ladislav Jackanin, OLH Vladimír Sabol, lesník Viktor Podubinský a ostatní pracovníci.

Veľmi nás potešila pozvánka na otvorenie „**Náučného chodníka**“ v mesiaci jún, ktorej sa radi zúčastníme.

Lýdia Fedáková, ZŠ Okružle

Rodina lesných pedagógov sa rozrastá

Naučiť sa zaujímavým spôsobom prezentovať verejnosti prácu lesníkov a jej význam, získať nové podnety pre prácu s deťmi a mládežou. To je len niekoľko cieľov a očakávaní, s akými prichádzalo 23 lesníkov, zamestnancov štátneho podniku LESY SR, ŠL TANAPU, štátneho podniku Vojenské lesy a majetky Pliešovce, Mestských lesov Stará Turá a Národného lesníckeho centra, na kurz lesnej pedagogiky.

Národné lesnícke centrum – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen zostavilo pestrý program prednášok a praktických cvičení, zameraných získavanie komunikačných

zručností, praktických vedomostí z oblasti pedagogiky a psychológie. V nejednom z účastníkov sa prebudila detská duša, počas praktickej výučby aktivít a hier a tréningovej lesnej vychádzky s deťmi z materskej škôlky v Kováčovej.

Rodina lesných pedagógov sa rozrástla o ďalších nadšených členov, ktorí si napriek svojim pracovným povinnostiam nájdu čas a svoje poznatky a lásku k lesu odovzdávajú aj deťom a mládeži. ■

Ing. Andrea Melcerová
organizačný grant kurzu NLC, Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania

Andrea MELCEROVÁ

ABSOLVENTI KURZU LESNEJ PEDAGOGIKY:

Ing. Dušan Mikuš, Ing. Martin Schneider, Zenon Packa, Jaroslav Štraus (OZ Prievidza) Róbert Mišurák, Jozef Pocklan (OZ Revúca) Ivan Brázdovič, Lubomír Rosivač, Marek Holický (OZ Šaštín) Ján Zázrivec (OZ Sl. Lupča) Ing. Martina Topľanská, Ing. Jana Leiková (OZ Semenoles), Ing. Ľubica Richterová (LDM), Radoslav Michalec, Ing. Vladimír Chovanec, Bohumír Gazda (ŠL TANAPU), Ing. Terézia Filipová, Ing. Marek Hojdan, Ing. Zuzana Malíková (VLM Pliešovce, š.p.), Ing. Monika Hluchá, Miroslava Biesiková (Mestské lesy Stará Turá) Ing. Veronika Jaloviarová, Ing. Dana Loyová (NLC).

Absolventi kurzu

Motýľa a netopiere

Desmod zahral najlepšej lesoochránárskej škole

Titul najlepšia Lesoochránárska škola získala Základná škola na Sibírskej ulici v Prešove. Do šiesteho ročníka tejto celoslovenskej súťaže sa zapojilo 64 škôl. Hlavnú cenu, benefičný koncert populárnej hudobnej skupiny Desmod, si žiaci a pedagógovia víťaznej školy vychutnali naživo v pondelok 9. júna na pôde svojej školy.

Mária HUDÁKOVÁ

Cieľom tejto súťaže, ktorú Nadácia Zelená nádej organizovala v spolupráci s Lesoochránárskym zoskupením VLK, bolo zapojenie študentov základných a stredných škôl do aktivít smerujúcich k ochrane lesov, a do zvyšovania ich vedomostí o chránených aj nechránených vzácnych lesných územiach v ich okolí i na celom Slovensku.

Hodnotiaci porota, ktorá po-

zostávala zo zástupcov Nadácie Zelená nádej, VLKa a štátneho podniku LESY SR mala neľahkú úlohu. Po prečítaní všetkých 53 prihlášok skonštatovala, že úroveň projektov je veľmi dobrá, ale nebolo jednoduché vybrať ten najlepší. Na víťaznej škole sa však porota nakoniec zhodla jednohlasne. Vypracovali prehľadnú prihlášku, kvalitnú textom aj fotografiami, ktorou dokumentovali celoročné, predovšetkým lesoo-

ochránárske aktivity. Boli to aktivity na škole, ako prednášky, kvízy alebo projekty žiakov, ale aj kvíz a lesné hry, ktoré pripravili starší žiaci pre druháčikov v rámci akcie deti deťom. 40 žiakov sa na niekoľko dní stalo aktívnymi dobrovoľníkmi a pomáhali na informačných stánkoch VLKa aj lesníkov a k ochrane lesov vyzývali širokú verejnosť Prešova aj sami, počas akcie, ktorú pripravilo mesto. Oslovili predstaviteľov mesta aj iné základné školy, aby v rámci Európskej jari zakúpili strom, ktorý darujú niektorému štátu EÚ. Počas týždňa v Čergove sa učili spoznávať les i pomáhali svojou prácou. Spolupracovali aj s lesnými pedagógmi z OZ Prešov.

Okrem koncertu získava víťazná škola aj ekologicky zamerané publikácie. Tieto dostali i ďalšie školy, ktoré porotu niečím zaujali, a to špeciálna ZŠ v Revúcej a Spojená škola na Štefánikovej ulici v Bardejove, Gymnázium vo Vrútkach, ZŠ s MŠ v Trenčianskej Turnej, ZŠ s MŠ v Tušickej Novej Vsi a ZŠ v obci Výchapy-Opatovce. ■

Ing. Mária Hudáková
je správkynia nadácie Zelená nádej

Osud človeka

Profesor

Ján MIČOVSKÝ

Hoci od jeho smrti uplynie v septembri už 40 rokov, zo spomienok kolegov nevyrazil. Nemohol. Jeho mimoriadny život vstúpil do lesníckej histórie celkom prirodzene. Vyznačoval sa nielen bohémstvom, zvratmi, či podivíntvom, ale predovšetkým múdrosťou, pracovitosťou a odvahou. A nadovšetko ľudskosťou. Vladimír Jonovič JERŠOV (1894 Moskva - 1968 Martin).

BIELOGVARDEJEC

Otec Vladimíra Jeršova bol moskovským kniežaťom. Jeho rodina mala dedičné právo posluhovať v Kremli pri korunovácii ruských cárov. Voloda začal po doktoráte z filozofie študovať diplomáciu a orientálne jazyky. Štúdium nedokončil, no svoje nezvyčajné jazykové vedomosti využíval na cárskom veľvyslanectve v Teheráne. Po vypuknutí vojny mu rodová povinnosť diktuje odchod na front. Vysoké bielogvardejské vyznamenanie „Georgijevský kríž“ získal a vzápätí stratil za okolností, ktoré akoby predurčovali jeho bizarný život: Raz, pri akejsi inšpekcii, vystrelil na divé kačky. Nemci spustili paľbu a mladý Jeršov sa zachránil len tak, že prečkal dlhé hodiny v jazere. Kríž, ktorý dostal práve za toto „hrdinstvo“, onedlho pripol v bare nahej tanečníci na jediné miesto, kde ako-tak držal.... Jeho pobyt na fronte, kde bol okamžite - a už bez kríža - odvelený, prerušila októbrová revolúcia. Či

bol naozaj aj svedkom popravy otca a brata „červenými“ nevedno, toto temné obdobie spomína veľmi málo...

DO SVETA

Rozpustenie Denikinovej armády Jeršov zastihlo v Istanbule. Práve tu sa rozhodol definitív-

ne opustiť Rusko. Niekoľko mesiacov sa v tureckej Anatólii živil lovom vlkov i pasením kráv, „ktorým recitoval Rimbauda...“. Poéziu mal naozaj rád, osobitne orientálnu, ktorú čítal aj v arabčine. Z Turecka odchádza do Grécka, na horu Athos. V knižniciach tamojšieho kláštora dokonale využil znalosti perštiny, nemčiny, francúzštiny, angličtiny, turečtiny i latinčiny. Mnisi si ho vraj tak obľúbili, že už ho nechceli pustiť preč. Jeršov však takýto pokojný život dlho nebalil. Vyriešil to po svojom - kríž zo svojej cely zavesil na toaletu - a bolo! Po vyhnaní z posvätného polostrova sa mu na dlhšiu dobu domovom stal Paríž, kde zažil dosť biedy. Asi práve preto uvažoval nad návratom do Ruska, kde mal žiť ešte jeho brat. V roku 1924 sa vydal na cestu, ktorú prerušil v Československu. V Olomouci sa pustil do štúdia teológie a botaniky, ani tu však štúdiá nedokončil. V Brne sa potom živil ako stavebný robotník. Po prekročení Vlárkeho priesmyku, niekedy v roku 1927, prichádza do Martina. Práve sa tu dostavuje Živnostenský dom, nuž si ako „Ruský Fedka“ privyrába na stavbe na ďalšiu cestu. Staviteľ pozýva na slávnostnú kolaudáciu všetkých, aj robotníkov. Jeršov, ktorého do tajov klavíra kedysi v Moskve privyrába na stavbe na ďalšiu cestu. Staviteľ pozýva na slávnostnú kolaudáciu všetkých, aj robotníkov. Jeršov, ktorého do tajov klavíra kedysi v Moskve vraj zaučal aj Sergej Rachmaninov, úspešne odskúša tamojší nástroj. „Čo tu v Martine robíte?“ spýtal sa staviteľ. „Opravujem vám ometky...“, odpovedal Jeršov. Dostáva ponuku učiť hru na klavír jeho dcéru a zanedlho sa stáva učiteľom hudby a jazykov vo viacerých martinských rodinách. Ešte to v tej chvíli nik nevie, no osud sa už rozhodol: Martin sa stáva pre Jeršova, ktorého začínajú nazývať „pánom profesorom“, domovom na celý zvyšok života. To však neznamená, že búrlivé obdobie sa skončilo...

LÁSKA

Do martinského archívu Slovenského národného múzea prichádza v roku 1929 mladá pražáčka, doktorka filozofie Mária Opočenská. Ani ona ešte netuší, že tam zakotví natrvalo. Ani to, že sa výrazne zapíše do dejín slovenského archívárstva. Pracuje však s plným nasadením. Snehová guľa, ktorú jej samopašník Jeršov hodí jeden večer do vysvieteného okna, zmení život obom. Jeršov sa chodí za rozbité sklo ospravedlňovať často a rád. Vzniká láska, veľká a doživotná. Mária odchádza na študijný pobyt do Viedne a z listov uložených v Martinskom archíve možno aj dnes vycítať slová vášne: „Manka, lubimuja moja dětka, zasa pišem vam, ale vy nemajte stracha, že každý deň budete dostávať dopisy... tak často nechcem vyrušovať vas z prace...., ano...bylo by dobre teraz ist s vami k našim brezkam... My pekne stali by pod nimi....a doma nás čakala by tepla izba, uvareny čaj...uff... Bozkam, bozkam, bozkam v nekonečnost, lubimaja detka“ (16.12.1930). „Vlado, cítim, že čakáte slovo, ktoré prúdi zo srdca k srdcu..., je ich pre vás vo mne toľko, že nemôžu cez pery a najmä na papier...len vaše oči by ich čítali z mojich očí a bozky by ich vypíjali.... a preto sa dívam do dialky k vám a moje srdce bije pod vašou dlaňou. Vaša Manka.“ (10.1.1931). Svadba, napriek nesúhlasu nevestinej rodiny, bola 28.februára 1931.

V POVSTANÍ

Služi Martinčanom ku cti, že predvojnové protičeské nálady Jeršovovcov nepostihnú. Títo sa však Slovensku za to odmenia viac ako čestne. V roku 1943 sa v dome Jeršovovcov ukrývajú traja ruskí utečenci z nemeckých koncentrákov. Prirodzená ľudskosť sa postupne mení na občiansku odvalu a Jer-

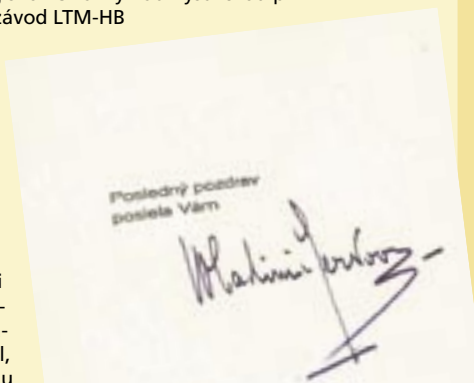
šov sa stáva jedným z organizátorov partizánskeho hnutia v Turci. Využíva, že ako súkromný učiteľ nevzbudzuje pri častom pohybe v meste podozrenie. Spolu s nadlesným Ladislavom Frimmelom a Viliamom Žingorom vytvárajú partizánsku skupinu. Pri kontakte s ruskými partizánmi je mimoriadne cenná Jeršovova znalosť ruského vojenstva, ruskej povahy i ruského jazyka. Vďaka znalosti francúzštiny sa stáva aj zástupcom v oddiele francúzskych partizánov (po vojne ho slávny veliteľ George de Lanurien často pozýva do Paríža, československé orgány ho raz – na 20. výročie SNP aj pustia...). Jeršov organizuje, zbrojí, konšpiruje. Zúčastňuje sa bojov pri Strečne, Stráňavách, Dubnej skale. Bojuje aj pri Handlovej, Jánovej Lehote i Krupine. Viestov rozkaz prejsť na partizánsky spôsob boja ho s oddielom zastihne vo Víglaši. S francúzskymi druhmi sa stretáva na Latiborskej holi, kde v Lanurienovej neprítomnosti prevzal velenie. Nemci ho spolu s Francúzmi napokon zajali v Iľanovej doline. V nemeckom koncentráku dostáva číslo 160 924... Cez Paríž sa vracia do slobodného Československa a úvahy o tom, že sa s Mankou vystahujú kdesi „do kolónií“ sú rýchlo ukončené. Žiť chcú opäť – v Martine.

„VĎAČNÁ“ REPUBLIKA

V roku 1948 povie Jeršov v kaviarni vtip na Gottwalda a je za to odsúdený na 3 mesiace väzenia. Keďže vo vyšetrovacej väzbe sedel o čosi dlhšie, so smiechom oznamuje slávnemu súdu, že mu zvyšok nemusia vracat – daruje ho na zimnú výpomoc... Svojej Manke z väzenia píše: „...nestratil som dobrú vôľu v nemeckom väzení, nestratím ju ani teraz, neboj sa o mňa...čo sa týka nového roka 1949 – chvalabohu, my nie sme oportunisti, ergo, nám nepokvitne...“ V tom sa teda nemýlil: Začína „žingoriáda“. Pri zisťovaní jeho totožnosti na prvom pojednávaní odpovedá: „...da, ja ruskij, no net komunist...“ Túto odpoveď, ale predovšetkým partizánsku činnosť Jeršova oceňuje nová republika šesťročným žalárom. V Leopoldove sa Jeršov venuje svojej veľkej láske - botanike. Povoľujú mu odborné knihy v nemčine a on sa aj tu cíti – dobre...Prepracuje sa na väzenského záhradníka. Časť tresťu mu za vzorné správanie odpúšťajú s podmienkou, že na slobode bude pracovať iba manuálne. V roku 1953 nastupuje do záhradníckych služieb mesta Martin. Na toto obdobie ostali v Martine dodnes dve dendrologické pamiatky – Hviezdoslavov park a arborétum Šiare. Obe zakladal Jeršov.

V LESOCH

„Spoznal som ho v záhradníctve, kde sme často vyberali stromy a kry, ktoré sme používali pri melioračných výsadbách“ spomína inžinier Jozef Klinček, ktorý v minulom čísle LESNÍKA tému „Jeršov“ odštartoval. „**Bol to fenomenálny dendrológ – samouk, praktik, ktorého ako väzneného profesora prijímali v celom Československu - v arboréte Mlyňany i v Prúhonciach. Raz, v roku 1962 mi hovorí: Jozef tu v záhradníctve nie som šťastný, chcú odo mňa obchody, klamstvo, zober ma k vám do lesa...**“ A tak sa začala posledná – lesnícka životná etapa profesora Jeršova. Na lesnej škôlke Lazky nad Bystričkou pri Martine, ktorá patrila pod závod LTM-HB Žilina, našiel všetko čo potreboval – milované stromčeky, pokoj, prácu i – borovičku, ktorú mu tam občas nosili priatelia. V kombinácii s cesnakom ňou zaháňal čoraz častejšie sa ozývajúce boľavé ciev na nohách. V pondelok ho vždy vyviezli gázom hore a v sobotu zas prišli poň. Spával priamo v škôlke, v drevenom domci. Vysádzal, štepil, šľachtil, skúmal, skúšal. Semená zbieral spolu s kolegami po celej republike. Vyhľadával najmä „extravuršty“ – vzhľadovo osobitné variety drevín, ktorých vlastností chcel odskúšať a využiť. Aj tu, na Lazkoch, založil arborétum. Toto, spolu s pamätným kameňom pripomínajúceho jeho zakladateľa, by si zaslúžilo poriadnu údržbu... Jeršov aktívne pomohol aj pri majstrovskom ozeleňovaní Šútovskej skaly, ktorú sme nedávno vyhlásili za významné lesnícke miesto. Aj tu sa prejavil jeho praktický pohľad – najprv len rýchlo vysadme všetky dreviny, čo máme, aby sa skala ne-

Ing. Milan BUČKO, ktorý o svojom kolegovi V.J. Jeršovovi kedysi predvidavo spracoval vlastný album. Na jeho poslednej strane je jediná veta: „Pán profesor, na Vás nikdy nezabudneme“. Z tohto albumu pochádzajú aj všetky tu uverejnené fotografie.

prehrievala, skúmať, ktoré sú najvhodnejšie budeme až potom....

ČLOVEK S VEĽKÝM SRDCOM

Bol vynikajúcim prútkárom – vodu vedel nájsť aj tam, kde zlyhali moderné hydrogeologické prieskumy. Keď si vypil, rád spieval a hrával na klavíri. Ak hral „partizánsky pochod“ musel mať poriadny nástroj, lebo bušil doň nielen prstami, ale aj laktami... Mal veľa partizánskych medailí, no ktovie ako si ich nevážil, nazýval ich „psími kúskami“. Rád šľachtil kry, najmä svoje obľúbené „rodasy“ – rododendrony. Jeden ich poddruh má meno „jersovensi“. Obyčajne chodil v rozopnutom hubertuse, na hlave tubatejka, v ruke borievková bakaľka. Je nespravodlivou iróniou osudu, že niektorí starí Martinčania by si mohli na Jeršova spomínať ako na „nemnožko opitunkú“ postavicku. Lásku k alkoholu nemožno síce u Jeršova zamlčať, no nado všetkým bola jeho dobrota. Nikdy nikomu neublížil. A práve preto v spomienkach tých, ktorí ho poznali, zostáva profesor Jeršov zapísaný tak hlboko, že použiť klišé „nezabudnuteľne“ sa javí ako úplná zbytočnosť....

NAVŤDY V BYSTRICHE

Operáciu ciev na nohách Jeršov vytrvalo odmietal. Názor zmenil po 21. auguste 1968. Nevedel sa zmieriť s tým, že jeho rodni zase raz niečo riešia silou. O operáciu požiadal priamo v Martine. Neprežil ju a asi s tým aj počítal. Napokon, vlastnoručne podpísané parte s prosbou, aby mu „nikto nenosil vence, najmä nie papierové“ mal už dávno pripravené. Spolu s veršom od Deržavina: „Mŕtvy v hrobe tíško spí, život užívaj žijúci“. Pochovaný bol na partizánskom cintoríne v Bystričke, kam sa k nemu z Prahy v roku 1978 navždy vrátila aj verná Manka. Hneď vedľa nich odpočíva Vilam Žingor.

Oplatí sa spoznávať životy druhých. Inšpirujú k zamysleniu. A často aj k poznaniu toho, čo má v našom vlastnom živote skutočnú cenu. Zdá sa, že profesor Jeršov tento rébus vyriešil včas a dobre. ■

Audítori chvália, ochranári trvajú na svojom

Dnes z LS Ľubochňa

Jozef MARKO

Je iná ako jej „sestry“ – lesné správy Odštepného závodu (OZ) Liptovský Hrádok. Na rozdiel od kalamitných správ so smrekovými monokultúrami v Liptovskej Tepličke, Malužinej a Čiernom Váhu je drevinová štruktúra na LS Ľubochňa ideálna s optimálnou karpatskou trojzmesou buka, jedle a smreka a s prímесou cenných listnáčov – hlavne javora a jaseňa. Na nadštandardnej výmere presahujúcej 11 000 hektárov hospodária tunajší štátni lesníci v najdlhšej doline na Slovensku – Ľubochňanska dolina je dlhá 26 kilometrov. Zbieha sa do nej 16 väčších dolín s údolnými cestami a desiatky menších bočných dolín. Na teritóriu LS Ľubochňa sa nachádza celkovo osem národných prírodných rezervácií, čo je pravdepodobne najviac na Slovensku. A ešte v niečom je táto lesná správa výnimočná. Ich pracovníkov sa nedotkla organizačná zmena, platná v rámci š.p. LESY SR od začiatku tohto roka, pretože LS, ktorá vznikla pôvodne z troch – v Ľubochni, Rakovej a Čierňavách, sa nerozdělila a na šiestich lesných obvodoch spojenej správy ostali odborní lesní hospodári a lesníci pracovať v modeli 1+1.

„Podarilo sa mi už dávnejšie typovo skombinovať OLH a lesníkov na jednotlivých lesných obvodoch tak, že spolu vzájomne spolupracujú, vypomáhajú si, dokážu jeden za druhého zaskočiť, dohodnúť sa, takže tento model u nás fungoval a funguje. Preto som si ho dokázal pred vedením závodu obhájiť. Mám tu napríklad na jednom LO otca a syna, na ďalších zasa kolegov, ktorí sa nielenže roky poznajú, ale sú aj dobrí kamaráti. Našou snahou je, aby bol každý z nás čo najviac v lese. No, ak už je reč o vypomáhaní, tak našim ďalším špecifikom je,

že pracovníci správy chodia pomôcť kolegom na kalamitné správy v odvoze dreva. Cestujú na týždňovky a nie je to pre nich jedno-

duché. Dvaja z nich majú malé deti, ďalší zasa malé gazdovstvá, o ktoré sa treba vo voľnom čase starať. Po mesiaci sa ich snažím striedať. Ešteže majú príplatky za každý kubík spracovanej kalamitnej hmoty a diéty, takže finančne sú celkom dobre ohodnotení,“ zamýšľa sa vedúci LS Ľubochňa Ing. Ján Vrbenský a pokračuje v úvahách na kalamitnú tému: *„Na našej správe ťažíme ročne 35 000 m³ takisto iba kalamitného dreva. Radi by sme robili aj úmyselnú ťažbu, pretože tu máme porasty s prirodzeným zmladením, ktoré je potrebné postupne uvoľňovať. Úlohy v rámci OZ Liptovský Hrádok ale tak narástli - veď si len zoberte, že pôvodne sa ťažilo za rok 160 000 kubíkov a dnes je to takmer 800 000 kubíkov – že na iné neostáva čas. Mrzí ma to, ale všetci musíme byť realisti a chápať, aké sú priority. Je určite prijateľnejšie riešenie ponechať aj vzhľadom na súčasnú situáciu na trhu s drevom porasty s prirodzeným zmladením trebárs o desať rokov prestarnúť a po ich zrúbaní podporiť prirodzenú obnovu, ako nechať znehodnotiť drevo na skládkach.“*

ABY SME SA NEMUSELI PRED NAŠIMI NASLEDOVNÍKMI HANBIŤ

Vidím na správцovej tvári, že sa mu tieto slová nehovoria ľahko. Lesníci z LS Ľubochňa zabezpečujú vlastnú lesnícku prevádzku, vypomáhajú iným lesným správam a okrem toho majú dosť úloh aj pri sprevádzaní poľovních hostí. Čo to je dosť úloh? No, keď zväžíte, že za minulý rok dosiahli zisk z poplatkového odstrelu

Jedna z bočných dolín v pozadí s Borišovom

na úrovni pol milióna korún, tak odborník si dokáže predstaviť, koľko je za tým časom, trpezlivosťou, organizačnej práce a chodenia po lese za poľovnou zverou. V režimom poľovnom revíri prevažuje na 99 percent vysoká zver. Jej kvalita je priamo úmerná starostlivosti o ňu a aj v tomto smere si Ing. Vrbenský pochvaľuje prístup svojich kolegov na správe, ktorí žijú nielen pre lesníctvo, ale aj pre poľovníctvo a nedokážu si predstaviť jedno bez druhého.

Vrásky na tvári mu prehlbuje niečo iné. Podkorný hmyz preniká aj do zmiešaných porastov na teritóriu Ľubochňanskej správy, ale lesníci narazili v snahe utlmiť jeho rozširovanie sa do týchto prekrásnych lesov na odpor ochrancov prírody zo Správy Národného parku Veľká Fatra. Ing. Vrbenský si o tom myslí svoje: *„Porasty v národných prírodných rezerváciách, ale i mimo nich v hospodárskych lesoch, sú skutočne úžasné. Svedčí to ale o jedinom – že naši predchodcovia lesníci svojej práci rozumeli. Slovné sa pobijem s každým, kto nechápe, že to, ako tieto lesy vyzerajú, je výsledkom práce niekoľkých lesníckych generácií. A my ich prácu nemôžeme dehonestovať! Musíme a chceme na ňu nadviazať, aby sme sa nemuseli hanbiť pred našimi nasledovníkmi. Nechápe, prečo nás chcú laici učiť, ako manažovať les, alebo výskyt hlucháňa, ryša, medveďa alebo vlka, keď tu máme krásne lesy a tejto vzácnej zveri je v nich dosť! Ja by som si netrúfol hovoriť do roboty elektrikárovi, alebo lekárovi, lebo ich robote jednoducho nerozumiem! Lesníci nie sú o nič menší ekológovia ako ochrancovia*

Ing. Ján Vrbenský

prírody. Ani my nie sme nadšení tým, že by mala byť v boji s podkôrným hmyzom využitá chémia, ale sme presvedčení o tom, že ak chceme zachrániť lesy, tak inej cesty niet. Zvlášť, keď dokážeme aplikovať v EÚ registrované chemické prípravky nie celoplošne, ale bodovo – na vývraty, do porastových stien. Chceli sme tu ochrancom prírody predviesť v spolupráci s odborníkmi zo spoločnosti Agrochemix technológie, ktoré to dokážu, ale ochranári nemajú záujem. Akoby si nechceli uvedomiť, že osud slovenských smrečín už nie je iba lesníckym alebo ochranárskym, ale celospoločenským, národohospodárskym problémom.“

Dodáva, že aj keď majú miestni lesníci s pracovníkmi Správy NP Veľká Fatra nadštandardne dobré a korektné vzťahy, v prístupe k podkôrníkovej kalamite sú ochrancovia prírody neústupčiví a dohoda s nimi je tak v nedohľadne. Ing. Urbenský je presved-

čený, že lesníci už urobili všetko, ale ochranári sú skrátka ľudia na úplne inej vlnovej dĺžke...

BEZ KVALITNÉHO SPOJENIA TO NEJDE!

Takých ľudí nepresvedčia ani výborné hodnotenia nezávislých audítorov, ktorí sa vyjadrili o porastoch na území obhospodarovanom lesníkmi na LS Ľubochňa, že patria k najlepším a najkvalitnejším, aké videli a hodnotili v rámci regionálnej certifikácie podľa schémy PEFC na Slovensku vôbec. Ak máme hovoriť o tom, čo ďalej trápi ľubochňanských lesníkov, tak je to spojenie. V hlavnej a bočných dolinách nie je pokrytie signálom mobilného operátora, s ktorým bola podpísaná zmluva za celý podnik, takže na začiatku 21. storočia, v čase neuveriteľne rýchlo sa rozvíjajúcich informačných technológií a ich užívateľského komfortu, musia miestni lesníci cestovať niekoľko kilometrov, aby sa vôbec niekomu dovolali! Prítom nepretržitá možnosť kvalitného spojenia je tu životne dôležitou nevyhnutnosťou kvôli bezpečnosti a organizácii práce, ale aj pohybu turistov v tejto navštevovanej a vyhľadávanej oblasti. Zazmluvnený mobilný operátor by mal byť schopný veľmi rýchlo na takúto situáciu vzhľadom na exkluzívnu zmluvu so š.p. LESY SR zareagovať. A ak toho schopný nie je, lesníci z Ľubochne by mali mať možnosť využívať služby mobilného operátora, ktorý dokáže ich región pokryť

kvalitným signálom. O tom niet pochýb. Alebo áno...?

Lesnícky život v tejto časti Liptova nie je iba o starostiach a problémoch. Chlapi z lesnej správy mi hrdo oznamujú, že práve tu bola prvá elektrifikovaná lesná železnica v strednej Európe už v roku 1905. Zbierajú o nej informácie, ktoré chcú prezentovať v rámci lesnej informačnej kancelárie, ale aj pripravovaného lesníckeho náučného chodníka, ktorý povedie obcou so štatútom kúpeľného miesta a Národným endokrinologickým ústavom, patriacim medzi najlepšie pracoviská tohto typu v Európe. Naši kolegovia tu majú aj ďalšie plány. V rokoch 2008 - 2009 chcú zrealizovať z prostriedkov EÚ projekt rekonštrukcie Vyšného Tajchu v závere Ľubochňanskej doliny na protipožiarnu nádrž v hodnote cca 17 miliónov korún, ktorú by využili aj na chov rýb. Cestou k nemu vidím, že čo sa týka rekonštrukcií, lesníci ani doteraz nezaháľali. Tri hájovne sú v takom stave, že sa v nich určite nielen dobre býva, ale sú aj pre turistov v tejto oblasti jasným signálom o tom, že štátni lesníci sa dokážu dobre postarať o zverený majetok. O les a všetko, čo je v ňom. Je preto veľká škoda, že aj šikovným lesníkom z LS Ľubochňa v tom občas ochranári bránia.

Polovnícka chata Blatná

Zrekonštruovaná horáreň v lokalite Nižný Tajch

Ing. Grellneth ml.

Budúca protipožiarna nádrž Vyšný Tajch

S Ing. Jánom Štefánikom o smernici, ktorá rozprúdila množstvo diskusií

Samovýroba dreva oddelená od predaja dreva na pni

Jozef MARKO

Od apríla tohto roka platí v rámci š. p. LESY SR nová smernica o samovýrobe dreva, ktorá nahradila vnútro podnikovú normu platnú od roku 2005 a rozprúdila medzi našimi kolegami v lesníckej prevádzke množstvo diskusií. Rozvojovo – technického riaditeľa š.p. LESY Ing. Jána ŠTEFÁNIKA sme preto požiadali o rozhovor a položili sme mu otázky, ktoré si v súvislosti s vydaním smernice kladú kolegovia na odštepných závodoch a lesných správach.

Prečo bolo potrebné vypracovať novú smernicu o samovýrobe dreva?

- Rozhodnutie padlo na porade vedenia podniku začiatkom roku 2008, i keď treba poznamenať, že spomínaná vnútro podniková norma z roku 2005 je novelizovaná pôvodná Smernica č. j. 2124/200-210 z 24. 3. 2000 pre povoľovanie a predaj dreva v samovýrobe. Veľmi stručne – dôvodom na vypracovanie novej smernice bola a je samotná definícia predmetu smernice, a to je (citujem z uvedenej smernice z roku 2000): „na samovýrobu dreva sa povoľuje zásadne ihličnatá a listnatá drevná hmota – tenčina (do 7 cm hrúbky na dolnom čele). Ostatná drevná hmota sa povoľuje na samovýrobu vtedy, keď jej kvalita prevažne spĺňa kritériá palivového dreva. Samovýrobu hrúbia umiestňovať do JPRL, v ktorých ide o:

- spracovanie roztrúsených zvyškov po likvidácii kalamity,
- spracovanie jednotlivých zlomov, vývratov a suchárov, rozptýlených v JPRL, kde bola zaevidovaná kalamita,
- zvyšky po vykonaných úmyselných ťažbách, z ktorých nie je možné vyrobiť úžitkové sortimenty (okrem paliva),
- realizáciu vyznačených prvých výchovných zásahov (VÚ do 50 r. rokov) v tých JPRL, v ktorých výrobné náklady vysoko prekračujú predpokladané tržby za vyrobené sortimenty,
- hmotu hrúbia ponechanú so súhlasom riaditeľa OZ pri pni (viď. Metodický pokyn pre ponechanie dreva pri pni),
- hmotu hrúbia z prerezávkových porastov po vykonaní zásahu“.

Smernica definuje umiestnenie a lokalizáciu samovýroby, t. j. JPRL, ďalej druh ťažby, resp. výkon, povolený sortiment a spôsob prípravy.

Pozorný čitateľ si rýchlo v citovanej časti smernice nájde zadanú kvalitu vyrobeného dreva v samovýrobe a tá znie: keď kvalita v prevažnej miere spĺňa kritériá palivového dreva. Toto nebolo možné dodržať v zmysle ďalších ustanovení starej ani novelizovanej smernice. Smernica v podstate umožňovala výrobu cennejších sortimentov pod rúskom nachystania si palivového dreva, čo bolo v podstate dikciou smernice legálne dané a dovolené. Rozmenené na drobné - pod rúskom samovýroby dreva smernica umožňovala znehodnocovanie drevenej hmoty a do paliva sa dostala drevná surovina vyššej kvality v zmysle zatriedenia podľa STN. Pri realizácii sa predávala v cene

palivového dreva surovina, spĺňajúca parametre vyšších kvalitatívnych tried. Za š. p. LESY SR sú to obrovské množstvá. Pre ilustráciu postačí jedna, už všeobecne platná definícia palivového dreva, a to je „štiepaná haluzina“. V samovýrobe bežná prax. V cene palivového dreva sa tak ročne predalo minimálne niekoľko desiatok tisíc metrov kubických vlákny a aj cennejších sortimentov surového dreva. Nechcem sa tu ani zmieňovať o deklarácii množstva a iných veciach z kategórie cti a poctivosti. Toto boli hlavné dôvody na vydanie novej smernice.

SAMOVÝROBA ZNAMENÁ SPRACOVANIE ZVÝŠKOV PO ŤAŽBE

Smernica vyvolala v lesníckej prevádzke kontroverzné reakcie. Niektorí kolegovia sa obávajú, že za podmienok, ktoré sú v nej zadefinované, ostane v lese to, čo si doteraz spracovávali ľudia so záujmom o palivové drevo a čo nestihnú spracovať lesníci – napríklad roztrúsené sucháre v porastoch. Smernici vyčítajú, že sa podnik takto pripravuje o príjmy za činnosť, ktorá si z našej strany nevyžadovala žiadne náklady. Co poviete na tieto obavy?

- Neodpustím si na úvod jednu poznámku, a tá súvisí s kompetenciami na jednotlivých organizačných úrovniach. Keď dôjde len k náznaku ich posunu smerom hore, tak pomenovanie reakcií (je v otázke) u podriadených za kontroverzné je prinajmenšom „mierne“ a nevystihuje ich skutočný emotívny stav a pomenovanie svojich nadriadených kolegov. Aj v tomto prípade sa však zamyslíme nad úlohou štátneho podniku a prosím, keby sme rešpektovali základnú povinnosť zamestnanca štátneho podniku k jeho zakladateľovi. Pritom nechcem nikoho uraziť, ale z môjho pohľadu tento stav nastal v dôsledku nedostatku informácií a mierne povedané - z nenaštudovania si problému. Smernica - SR Sm LV 001 týkajúca sa samovýroby dreva v podmienkach štátneho podniku LESY SR platná od 1. 4. 2008, ku ktorej boli vydané doplnky vyplývajúce z pripomienkového konania, v podstate rieši poťažbovú úpravu pracovísk po úmyselnej a náhodnej ťažbe. Oproti starej smernici pod samovýrobu dreva nie je možné zaradiť doterajší predaj dreva na pni bez ohľadu na druh ťažby alebo výkonu. Samovýroba v ponímaní novej smernice umožňuje len spracovať všetky zvyšky po vykonanej ťažbe a v podstate zjednodušuje a zlacňuje

prípravu pracovísk pre nastupujúcu pestovnú činnosť - hlavne uhadzovanie haluziny, slúžiac pre uvoľňovanie prirodzeného zmladenia, resp. vykonanie následnej umelej obnovy.

V samovýrobe sa z plochy po ťažbovom zásahu (rozumie sa ťažbová plocha, vrátane plochy porastu po vykonaní prerezávok) odstráni predovšetkým tenčina, ale aj hmota hrúbia z ponechaných zvyškov po vykonaní ťažbového zásahu záujemcom o palivové drevo, ktoré vykoná na svoje náklady a vo vlastnej rézii. To znamená, že okrem cielenej služby pre LESY SR, š. p. si občan môže za stanovených podmienok, pod našou kontrolou nachystať palivové drevo. To však predpokladá ukončený ťažbový zásah alebo výkon, čo zase predpokladá, že na ťažbovej ploche bola spracovaná všetka drevná hmota vhodná pre realizáciu predaja dreva podľa stanoveného obchodného plánu). Kompetencie naďalej v plnej miere ostali na lesných správach.

Prečo si myslíte, že lesníci si platnú smernicu a problém, ktorý rieši, dostatočne nenaštudovali?

- Moja poznámka na začiatku k poznaniu a naštudovaniu problematiky smerovala k pochopeniu zmeny v realizácii samovýroby dreva. Budem konkrétny. Došlo k oddeleniu samovýroby dreva a predaja dreva na pni. Položme si ruku na srdce, ako to v skutočnosti fungovalo. Pod samovýrobou sa realizoval predaj dreva všetkého druhu a kvality za stanovené ceny paliva (tenčiny a hrúbia) a to nielen z dôvodu evidencie v LHE. Podľa zvyklostí jednotlivých OZ sa v samovýrobe realizovali prerezávky, predrubné ťažby, spracovanie suchárov, ale aj dorubov zvyškov v menej prístupných lokalitách a v technologicky ťažších podmienkach, a podobne. Podľa nového sa všetky tieto zásahy dajú bez veľkej administratívy naďalej realizovať, ale nie v rámci samovýroby dreva. Umožňuje to nová Smernica- Sm-OM 006 Zásady predaja drevenej hmoty na lokalite PEŇ a na lokalite PRI PNI v štátnom podniku LESY SR, Banská Bystrica, účinná od 17.6.2008.

NIKO Z NÁS NEMÁ PRÁVO NEHOSPODÁRNE NAKLADAŤ S MAJETKOM ŠTÁTU

Tým, že došlo k oddeleniu týchto činností, sa len legalizoval právny a existujúci stav. Toľko diskutovaná otázka ekonomickej efektívnosti, či výhodnosti pre LESY SR, š. p. a v neposlednom rade i riešenia potrieb pri rešpektovaní regionálnych špecifik OZ, je v zmysle tejto smernice taktiež zachovaná a je v kompetencii príslušných OZ. Skúsme si položiť otázku: Aký bol rozdiel medzi predajom dreva na pni realizovaným nejakou firmou na základe zmluvy (cena bola všeobecne stanovená základným vzorcom a to: náklady - výnosy = predajná cena) a tou istou činnosťou realizovanou podľa doterajšieho stavu v samovýrobe? Veľký rozdiel je predovšetkým vo výnosoch. Predajná cena bola nízka a nezohľadňovala skutočnosť. Takýmto spôsobom fungovala samovýroba dlhšie obdobie. Časy, keď samovýroba bola aj nejakou kompenzáciou náhradu alebo naturálnej mzdy, sú nenávratne preč a nejaká nostalgia za niečím, čo môže byť len medzi riadkami, v tomto prípade nie je namieste. Preto by sme si mali, či skôr si musíme uvedomiť, že sme zamestnanci podniku, ktorý bol zriadený na správu štátneho majetku a nikto z nás nemá právo nehospodárne nakladať s jeho majetkom. Pripustíme, že v realizácii v praxi môžu byť aj výnimky. V niektorých prípadoch mohla byť zásada hospodárnosti dodržaná a naznačené nemusí byť vždy pravda, ale zároveň z toho môže vyplývať, že to nepotvrďuje pravidlo.

Záujem o kúrenie drevom na slovenskom vidieku rastie. Budú štátni lesníci schopní uspokojiť za podmienok stanovených novou smernicou tlak zo strany občanov, ktorý je z roka na rok silnejší? Nevystavujeme sa zbytočne riziku množiacich sa krádeží?

- Osobne nevidím rozdiel v možnostiach

28. majstrovstvá Slovenskej republiky v odborných zručnostiach žiakov SOU lesníckych

Ján VORČÁK

občanov pred vydaním oboch smerníc a po nadobudnutí ich účinnosti. Čo sa týka množstva, je to v plnej kompetencii OZ a pripomienky občanov len svedčia o tom, ako sa nám podarilo informovať občanov, ako sme zvládli, či nezvládli vzájomnú komunikáciu. V tomto prípade to bola úloha OZ a LS. Tam, kde sú sťažnosti a nespokojnosť, tam OZ nezvládli svoju úlohu pri prenose informácií a bez zaobalovania neobstojí „vysvetlenie“ občanovi, že smernicu vydalo generálne riaditeľstvo LESY SR, š. p., smernica je zlá, palivo nebude a teda nech si to podnik rieši. Vstúpme si do svedomia a skúsme vysvetľovať občanom, že to je naša smernica, ktorá je vnútropodnikovou normou. Služi pre napĺňanie potrieb podniku a pretože je štátnym podnikom, služi i občanom tohto štátu. Prijali sme len iné pravidlá a tie som sa pokúsil vysvetliť. Pre občana sa skutočne v podstate nič nezmenilo. Rozdiel nastal len v pravidlách, ktoré platia predovšetkým dovnútra - pre zamestnancov tohto podniku.

Nezmenili sa len pravidlá, ale aj ceny...

- Otvorene je treba povedať, že došlo k zmene a to pri nastavení ceny. V oboch smerniciach sa ceny zmenili. Dôvody som naznačil. Dopyt po palivom dreve v poslednom období narastá, a je to hlavne v závislosti od zvyšovania cien energií. Cena dreva sa musí tomuto trendu prispôbovať a reagovať na podmienky trhu. Sú krajiny v južnejších oblastiach Európy, kde ceny palivového dreva sú už dávnejšie na úrovni cien vlákninového, ba i vyššie. Krádeže dreva sú osobitnou kapitolou a napriek tomu, že súvisia s touto problematikou, teraz by som ich nerozoberal. Ale neodpustím si ešte jednu poznámku k zásobovaniu obyvateľstva palivovým drevom. Podľa môjho názoru úlohou š.p. LESY SR nie je zásobovanie a uspokojovanie potrieb obyvateľov palivovým drevom. Aspoň nie hlavnou úlohou. Je to dané i historicky. Už za čias Márie Terézie pre napĺňanie tejto potreby vznikli a boli vyčlenené časti lesov, ktorých hlavným cieľom bolo uspokojenie obyvateľov drevom na kúrenie a iné potreby vrátane stavebných - hlavne vo vidieckych oblastiach. Sú to predovšetkým urbárske spoločnosti, ktoré boli za tým účelom zriadené a štát tieto lesy vo väčšine prípadov vrátil pôvodným vlastníkom.

POSLANIE Š.P. LESY SR JE INÉ AKO URBÁROV A OBCENÝCH LEŠOV

Aké je ich poslanie? Boli prinavrátené len preto, aby sa naplnili vlastnícke práva? Aká je ich úloha? Plnia a zabezpečujú pôvodnú úlohu, ktorá podmienovala ich vznik, samozrejme bez vŕstevných funkcií lesov? Okrem toho sú tu ešte obecné lesy a iné spoločenské lesy, ktoré majú v tomto smere podobnú úlohu. Dnešné štátne - kmeňové lesy, tak ako aj v minulosti majú iné, nazval by som ich vyššie úlohy a poslanie. Nakoniec, viac ako milión hektárov lesov v SR je neštátnych a všeobecne úloha týchto vlastníkov pri zabezpečovaní palivového dreva pre obyvateľstvo je ďaleko vyššia ako pre LESY SR, š. p.

Lesníci spochybňujú jednotnú metódu výpočtu ceny dreva v samovýrobe. Nemal by byť výpočet ceny prispôbený rozdielnym podmienkam, v ktorých hospodária naši kolegovia v rámci celého Slovenska?

- Hlavnou náplňou vyplývajúcou z obchodnej stratégie štátneho podniku je predaj sortimentov surového dreva. Obchod s drevom je hlavnou tržbosnou činnosťou podniku a z toho vyplýva jeho povinnosť, čo najvýhodnejšie realizácie na trhu a dosiahnutie maximálneho speňaženia. Odborne ho riadi obchodný úsek. Odbor financií a cien na generálnom riaditeľstve na základe kalkulácií stanovil ceny v oboch smerniciach a tie platia všeobecne pre celý podnik. Existujú pravidlá pre pripomienkovanie, a v prípade, že je dôvod na zohľadnenie špecifik príslušného OZ, je možné žiadať o prípadné zmeny alebo úpravy. ■

V dňoch 4. – 6. júna SOU lesnícke Tvrdošín usporiadalo 28. majstrovstvá Slovenskej republiky v odborných zručnostiach žiakov SOU lesníckych. Záštitu nad celoslovenským podujatím prevzal predseda Žilinského samosprávneho kraja Ing. Juraj Blanár. Súťaž služi a od svojho vzniku slúžila na prezentáciu technickej vyspelosti a zručnosti žiakov SOU lesníckych v rámci Slovenska. Žiaci si tak mohli zmerať svoje sily so svojimi vrstovníkmi z iných škôl a samozrejme získať aj hodnotné ceny. Školy sa mohli zasa popýšiť, ako vedia pracovať s mladým lesníckym dorastom, aby sa dostali do lesa pracovať absolventi vedomostne pripravení a technicky zdatní obsluhovať najnovšiu lesnú techniku. V minulosti, keď bolo zriaďovateľom SOU lesníckych ministerstvo pôdohospodárstva, sme všetci vedeli, koho potrebuje les a koľko absolventov je v jednotlivých regiónoch potrebných. Lesy na Slovensku zaberajú okolo 41% plochy územia a sú našim posledným spoločným majetkom, majetkom všetkých občanov s neoceniteľnými produkčnými i environmentálnymi funkciami. Čitateľ si možno položí otázku, prečo tak obširne píšeme všeobecné fakty. Je to z dôvodu, že vzhľadom na všeobecný úpadok odborného pôdohospodárskeho školstva bola ohrozená aj samotná súťaž. V lesníckom školstve prebehla transformácia niektorých škôl a nebolo isté, či tieto školy postavia trojčlenné súťažné družstvá. Nakoniec sa predseda majstrovstiev zúčastnilo šesť lesníckych škôl a to: SOU lesnícke Banská Štiavnica, Spojená škola Prešov, SOU lesnícke Bjačovce, SOU lesnícke Modra- Harmónia, SOU Poltár, SOU lesnícke Tvrdošín a jedno družstvo dospelých, nominovaných generálnym sponzorom Stihl, bez pomoci ktorého by bolo veľmi ťažké takú náročnú súťaž zorganizovať. Výraznú pomoc poskytol aj Odborový zväz drevo, lesy, voda a Lesy SR, š.p.

Na otvorení súťaže boli prítomní významní hostia, primátor mesta Tvrdošín a poslanec NR SR Ing. Ivan Šaško, poslanec NR SR PaedDr. Jozef Tarčák, zástupca podniku Lesy SR, š.p. rozvojovo-technický riaditeľ Ing. Ján Štefánik a riaditeľ OZ Námestovo Ing. Jozef Šálka.

Celá súťaž prebiehala v areáli SOU lesníckeho v Tvrdošine, kde si žiaci zmerali sily v siedmych disciplínach: prvá pomoc, poznávanie lesných drevín, montáž rezacej časti motorovej pily, kombinovaný rez, rez na podložke, spíľovanie na cieľ, odvetvovanie podľa medzinárodných pravidiel súťaží Drevorubač okrem ťažby, ktorá prebiehala na trénažeri. Vyvrcholením bola disciplína odvetvovanie, ktorá bola ocenená búrlivým potleskom divákov.

Výsledky súťaže: Umiestnenie v ťažbových disciplínach: 1. Majcher Dušan- SOU lesnícke Tvrdošín • 2. Malačina Peter- Spojená škola Prešov • 3. Protuš Martin – SOU lesnícke Tvrdošín
Umiestnenie jednotlivcov vo všetkých disciplínach: 1. Majcher Dušan- SOU lesnícke Tvrdošín • 2. Protuš Martin - SOU lesnícke Tvrdošín • 3. Malačina Peter - Spojená škola Prešov
Umiestnenie družstiev: 1. SOU lesnícke Tvrdošín • 2. Spojená škola Prešov • 3. SOU lesnícke Banská Štiavnica

Putovný pohár Odborového zväzu drevo, lesy, voda získalo SOU lesnícke Tvrdošín.

Naši žiaci, vďaka naozaj majstrovskej zručnosti a dobrej príprave pod vedením majstrov, vyhrali vo všetkých siedmych disciplínach aspoň dve umiestnenia. Keby nie smoly, ktorá sa pripila Pavlovi Durčákovi na päty, keď mu pri poslednej disciplíne odvetvovaní spadla reťaz, boli by chlapci získali všetky tri ceny v súťaži jednotlivcov.

Súťaž je aj nomináciou pre troch najlepších juniorov v ťažbových disciplínach na Oravský Pohár, medzinárodnú súťaž drevorubačov, ktorá sa koná v prvej dekáde augusta. Minulý rok v Česku výborne zabojovali čerství absolventi z našej školy a stáli dokonca na stupni víťazov. Títo juniori idú koncom júna do Čiech na majstrovstvá ČR do Mimone, a ak sa im bude dať, tak aj v októbri na majstrovstvá sveta do Nemecka. Dá sa teda povedať, komu sa nelení, tomu sa zelení, čiže Majstrovstvá Slovenskej republiky v odborných zručnostiach žiakov SOU lesníckych majú svoje opodstatnenie a tvoria základňu pre Slovenskú reprezentáciu. Víťazi jednotlivých disciplín boli ocenení hodnotnými vecnými darmi a súťaž v nich určite zachová krásne spomienky na školu a aktivity, ktoré prežili počas štúdia.

Celá súťaž bola doplnená aj množstvom sprievodných akcií pre žiakov základných škôl a návštevníkov súťaže. Veľkému záujmu sa tešila lukostrelba. Vo voľnom čase boli pre súťažiacich a hostí zorganizované ďalšie kultúrne – spoločenské akcie, ako napríklad návšteva dreveného gotického kostolíka v Tvrdošine, galérie Márie Medveckej – akademickej maliarky, kúpanie v termálnych vodách v Oraviciach a plavba loďou po Oravskej priehrade s návštevou Ostrova umenia.

Záverom sa chceme poďakovať aj našim regionálnym sponzorom, bez podpory ktorých by sa súťaž nemohla uskutočniť.

Dúfame, že sa na budúci rok opäť stretne na 29. majstrovstvách Slovenskej republiky v odborných zručnostiach žiakov SOU lesníckych v inom regióne Slovenska, aby sme zachovali jednotu lesníckych škôl a udržali ich dôstojné postavenie v stredoškolskom vzdelávacom systéme.

Lesu zdar! ■

Ing. Ján Vorčák, PhD.,
riaditeľ SOU lesníckeho v Tvrdošine

S organizačným riaditeľom š.p. LESY SR Ing. Djubekom o rečiach a zámeroch „Nesedíme so založenými rukami“

Jozef MARKO

Múdre príslovie hovorí, že reči sa hovoria a chlieb sa je. Ten lesnícky chlebík nám ale v posledných mesiacoch v ústach poriadne zhorkol, pretože kríza na trhu s drevom je taká, na akú si súčasníci i pamätníci nielen na Slovensku, ale v celej Európe nepamätajú. V kríze je vždy najdôležitejšie ju prežiť. A prežiť znamená - obrazne povedané - utiahnuť si opasky. Standardom býva v každom odvetví znižovanie stavu zamestnancov, vynaložených nákladov, zrušenie rôznych benefitov a ďalšie nepopulárne opatrenia. Aj v súvislosti s riešením krízy v rámci š.p. LESY SR sa poverá medzi zamestnancami všeličo. Je to prirodzené - každý má obavy o svoju budúcnosť a budúcnosť podniku. Preto sme požiadali organizačného riaditeľa Ing. Jozefa DJUBEKA o aktuálny rozhovor a skonfrontovali si s ním dohady a realitu, klebety a skutočné zámery, reči a navrhované riešenia.

Každému z nás je jasné, že situácia je veľmi vážna a že vedenie podniku musí niečo urobiť, aby minimalizovalo dopad krízy lesníckeho a drevárskeho sektora na hospodárenie podniku. Povráva sa, že riešením by mala byť ďalšia organizačná zmena, platná od 1. januára 2009. Bolo už vo vedení navrhnuté a prerokované takéto riešenie? Niektorí kolegovia sa domnievajú, že organizačná zmena nič nevyrieši, že podnik by mal prejsť komplexnou a systémovou reštrukturalizáciou...

- Vedenie podniku sa skutočne zaoberá vzniknutou situáciou. Podľa analýz a prognóz obchodného úseku je potrebné vychádzať so skutočnosťou, že dôjde k poklesu tržieb za drevo vplyvom nižšieho speňaženia, to znamená menej zdrojov na mzdy, údržby, opravy. Vedenie podniku sa preto zaoberalo možnosťami úspor na strane nákladov, pričom sa uvažovalo aj s dopadmi prípadných organizačných zmien na ekonomiku a chod podniku. Pri súčasnej prognóze vývoja hospodárskeho rozvoja pre rok 2009 pri súčasnom speňažení, miere inflácie nárastu cien PHM a z toho vyplývajúci nárast cien práce externým prostredím, ktoré nevieme ovplyvniť, zníženie obhospodarovanej plochy (zákon č. 504/2003 Z. z.), zníženie ťažby dreva.

DVE ALTERNATÍVY RIEŠENIA V OBLASTI ZEFEKTÍVNEJ RIADENIA PODNIKU

Pre rok 2009 nám vychádza podľa Ing. Luboša Németha a jeho ekonomických prepočtov strata vo výške 169 600 000 Sk a v roku 2010 strata vo výške 297 459 000 Sk. Vedeniu je jasné, že poslanie vytvárať optimálny vzťah pri plnení všetkých funkcií lesa, tak produkčných ako aj mimoprodukčných, a zabezpečiť trvalú produkciu drevnej hmoty pri rozvíjaní verejnoprospešných funkcií lesa bez pomoci štátu nebude ľahké. Vedenie sa snaží hľadať riešenie

nielen v oblasti prípadných organizačných zmien, kde v roku 2007 tvoril podiel osobných nákladov 24 %, čo tvorí v prepočte 2,6 miliardy korún. Rozoberali sme celú činnosť od možných úspor v obhospodarovaní neodovzdaných nešťátnych lesov, potrebu zákonného počtu OLH s ohľadom na zákon NR SR č.326/2005 Z. z. o lesoch, pestovnú činnosť, rozsah spracovania kalamitnej hmoty, spôsob výroby a predaja drevnej hmoty, spôsob vykonávania lesníckych činností. Dohodli sme sa na prirodzenom znížení podielu prác vykonaných pri odvoze dreva na 20% a na celkovej reštrukturalizácii OZLT. Chceme optimalizovať prácu OZ Biomasa, OZ Drevárskej výroby ako aj OZ Semenoles, hospodárenie s lesným majetkom s ohľadom na stratu na chatách, rekreačných zariadeniach. Ďalej sme riešili účelnosť údržieb a investícií - ako aj najpálčivejší problém a to informačný systém LSR (SAP, WebLes, KRPK, Pozemkár, PaMR, Derby, Tenzona).

Isté je, že v súčasnosti nie je možné vykryť zo súčasných príjmov náklady na firmu a bude skôr, či neskôr potrebná komplexná prestavba firmy. Vo vedení podniku boli načrtnuté dve alternatívy riešenia v oblasti zefektívnenia riadenia podniku:

1. úplná zmena organizačnej štruktúry, smerovaná ku dvom stupňom riadenia podniku, ktorú predstavil ekonomický riaditeľ Ing. Luboš Németh. Úspora by mala dosiahnuť 606 mil. Sk.
2. racionalizácia súčasnej organizačnej štruktúry s tromi stupňami riadenia, ktorú som predstavil ja. Úspora by mala dosiahnuť 390 mil. Sk reálnych nákladov.

Tieto nepopulárne opatrenia chceme dosiahnuť postupným odchodom podľa veku ale tak, aby odovzdávanie skúseností staršej generácie mladším kolegom prebehlo tak, aby v každej doline, v každom poraste bolo vidieť hospodára, ktorý je za dané územie zodpovedný!

Načrtnuté riešenia musia byť pod-

ložené analýzou dopadov na funkčnosť podniku. Podotýkam však, že prípadné racionalizačné opatrenia len v oblasti ľudských zdrojov nemôžu v plnej miere nahradiť výpadok plánovaných tržieb, preto sme sa zaoberali aj ostatnými nákladovými položkami podniku.

MINIMALIZOVANIE ZÁSAHOV DO PRVÉHO STUPŇA RIADENIA - LESNÝCH SPRÁV A LESNÍCKYCH OBVODOV

Lesníci, technici lesných správ a správcovia volajú po personálnej stabilite na lesných obvodoch, pretože bez nej nedokážu kontinuálne zabezpečovať na dostatočnej kvalitatívnej úrovni úlohy v pestovnej a ťažbovej činnosti tak, aby optimálne využili potenciál lesa. Ten môžu dôkladne spoznať až po desiatich - dvadsiatich rokoch. Počíta súčasné vedenie podniku s tým, že práve s kľúčovými pozíciami lesníckej prevádzky nebude v navrhovaných riešeniach hýbané?

- Osobne, a aj ako prevádzkovú zamestnanec, som s týmto názorom stotožnený. Preto tieto alternatívy minimalizujú zásah do prvého stupňa riadenia - lesných správ a lesníckych obvodov. Permanentná racionalizácia a zefektívňovanie činnosti je ale v súčasnosti nevyhnutnou podmienkou existencie každého podniku. Je jasné, že bez reštrukturalizácie generálneho riaditeľstva na úroveň približne 90 zamestnancov, sú zmeny nereálne alebo sa nepodarí dosiahnuť funkčnosť celého systému. Čo sa týka počtu zamestnancov na prvom stupni riadenia, v oblasti odborného obhospodarovania lesov nám ho nepriamo určuje v paragrafe 47, odstavci 6 zákon o lesoch.

Prebehli už rokovania vedenia podniku s odborovou organizáciou o súčasnej situácii a navrhovaných

riešení, ako ju zvládnuť? S akými závermi?

- Rokovanie so zástupcami zamestnancov - ZZV OZ prebehlo v diskusnej rovine o prvých načrtnutých riešeniach uvedeného problému. Je samozrejme, že úloha odborov je hájiť predovšetkým záujmy zamestnancov. Akékoľvek alternatívy riešenia nie sú cieľom, ale prostriedkom, ako komplikovanú situáciu podniku úspešne vyriešiť.

Niektorí kolegovia vyslovili obavy z toho, že celý vývoj situácie v štátnom podniku LESY SR zámerne smeruje k tomu, aby sa dostal do takého stavu, v ktorom bude politicky priechodné po kúskoch ho sprivatizovať. Čo si o tom myslíte?

- Myslím si, takéto vyjadrenia nie sú o efektívnej komunikácii, ani o vecnom, konštruktívnom a otvorenom riešení problémov, ktoré nás postihli – teda zrušenie obchodu s drevom, problémy

Vedenie podniku sa správa zodpovedne a preto už prijalo kroky a opatrenia na zvládnutie problémov. Musíme si ale uvedomiť, že aj najlepšie riešenia bez spoločného úsilia nič neznamenajú! Musíme robiť spolu, každý z nás musí hľadať rezervy, ktoré máme na každom pracovisku. Musí nám záležať na spoločnom hospodárení podniku, na službe pre les. V opačnom prípade mnohí zostanú bez práce a naša práca bude posudzovaná rozporuplne.

VELMI BY POMOHOLO KONŠTRUKTÍVNEJŠÍ PRÍSTUP MINISTERSTVA

Je podľa vás reálne, aby dokázal š.p. LESY SR v tejto zložitej situácii odvieť do konca tohto roka do štátneho rozpočtu na budúci rok 200 miliónov korún za predaj prebytočného majetku zvlášť, ak môže byť odpredávaný jedine formou verejných obchodných súťaží?

- Verte mi, že nesedíme so založenými rukami. Oslovujeme poslancov, spolupracujeme s dozornou radou, ministerkou pôdohospodárstva a spoločne hľadáme riešenie problému odvedenia finančných prostriedkov do štátneho rozpočtu. Urobíme všetko, čo bude v našich silách. Zo strany kompetentných pracovníkov Ministerstva pôdohospodárstva SR by sme v tomto smere uvítali konštruktívnejší prístup. Veľmi by nám pomohol.

Je viac ako isté, že sa zdvihne silná vlna kritiky proti š.p. LESY SR zo strany tých, ktorí mali niekoľko rokov v prenájme hnuteľný a nehnuteľný majetok podniku, platili zaň, zveľaďovali ho a teraz nebudú schopní konkurovať tým, ktorí budú môcť za jeho kúpu v súťaži ponúknuť viac. Považujete za spravodlivé, že títo ľudia budú ukrátení o to, na čo majú vlastne prednostné právo?

- Štátny podnik LESY SR musí postupovať podľa smernice 1534/2008 - 250, ktorú vydalo Ministerstvo pôdohospodárstva SR a ktorá bola podpísaná pani ministerkou Kramplovou 2. mája 2008. Neprináleží mi komentovať mieru spravodlivosti tejto normy. So svojimi spolupracovníkmi sme si ale plne vedomí toho, že budeme musieť v procese predaja prebytočného majetku čeliť rozhorčeniu tých, ktorí sa budú cítiť poškodení. Žiaľ, nie je v našej moci tento stav zmeniť. ■

Štruktúra THZ podľa dosiahnutého veku

názov OZ	suma	Vekové skupiny				
		Do 30	31-40	41-50	51-60	nad 60
OZ Šaštín	100	18	25	34	20	3
OZ Smolenice	99	11	27	36	23	2
OZ Palárikovo	114	14	28	27	38	7
OZ Levice	72	8	19	24	20	1
OZ Topoľčianky	79	8	6	35	27	3
OZ Prievidza	111	6	24	49	24	8
OZ Trenčín	98	10	22	36	26	4
OZ Považská Bystrica	78	13	20	21	24	0
OZ Považská Bystrica	78	13	20	21	24	0
OZ Žilina	79	9	17	25	28	0
OZ Čadca	88	21	23	23	19	2
OZ Námestovo	79	6	15	34	24	0
OZ Liptovský Hrádok	131	23	27	32	42	7
OZ Beňuš	86	10	21	24	28	3
OZ Čierny Balog	103	8	21	41	29	4
OZ Slovenská Lupča	87	7	18	31	29	2
OZ Žarnovica	89	8	19	23	39	0
OZ Krupina	79	15	22	22	20	0
OZ Kriváň	116	9	25	32	43	7
OZ Rimavská Sobota	92	17	23	22	27	3
OZ Revúca	90	7	26	29	28	0
OZ Rožňava	89	21	20	24	24	0
OZ Košice	118	15	21	32	42	8
OZ Prešov	90	11	22	27	26	4
OZ Bardejov	72	10	14	26	18	4
OZ Vranov	117	13	23	41	40	0
OZ Sobrance	83	12	25	22	24	0
OZLT Banská Bystrica	72	7	9	30	24	2
OZ Semenoles Liptovský Hrádok	45	3	12	16	13	1
OZ DV	32	1	5	17	8	1
OZ Biomasa	22	5	8	6	3	0
GR Banská Bystrica	200	18	41	59	67	15
Spolu	2810	344	628	900	847	91

s odpredajom prebytočného majetku zo strany MP SR, odvod finančných prostriedkov vo výške 200 miliónov korún do štátneho rozpočtu.

Medzi lesníkmi a drevármi v Európe sa hovorí, že kríza na trhu s drevom v tomto rozsahu potvrdzuje minimálne do polovice budúceho roka. Nebude prineskoré, ak opatrenia na zmiernenie dopadov krízy budú zrealizované až od začiatku roka 2009?

- Ukončenie problémov na trhu s drevom sa predpokladá skutočne až od polovice roka 2009. Situácia je vážna.

Vyhodnocovanie výsledkov v provízornom výpočtovom stredisku

XXI. ročník streleckého trojboja o Pohár riaditeľa OZ Považská Bystrica

Eva GABOVIČOVÁ

V utorok 24. júna sa uskutočnil na strelnici športovo-streleckého klubu Domaníža XXI. ročník streleckých pretekov o Putovný pohár riaditeľa Odštepného závodu Považská Bystrica. Považskí lesníci si zmerali sily v streleckom trojboji, kde strieľali malokalibrovkou na redukovaný terč srnca, líšky a diviaka. Do boja o prvenstvo sa zapojilo 39 zamestnancov v 11 družstvách. Motiváciu na víťazstvo zvýšila zámena starého putovného pohára za nový.

Na záver prišlo to najlepšie, vyhlásenie víťazov. Najúspešnejší jednotlivci boli odmenení vecnými cenami a víťazné družstvo si prevzalo putovný pohár z rúk riaditeľa OZ Ing. Ivana Adásk. Najúspešnejší jednotlivci: 1. **Marian Gábriš**, 2. **Peter Plánovský** 3. **Ivan Hoferik**, 4. **Ján Kukuliaš**, 5. **Miroslav Bugala**. V rámci družstiev si prvenstvo vystrielala LS Pružina v zložení **Peter Plánovský, Ivan Hoferik, Ján Kukuliaš**, 2. miesto Ústredie OZ 1- **Ing. Ivan Adásek, Miroslav Bugala, Ing. Marian Čerepan** 3. miesto LS Košeca - **Ivan Kobza, Kazimír Kendera, Martin Prekop**. ■

Ing. Eva Gabovičová, personalista OZ Pov. Bystrica

Najúspešnejší strelci – jednotlivci

Žiadosť o poskytnutie podpory formou národných doplnkových priamych platieb v rastlinnej výrobe na rok 2008

Dušan COCH

Porovnanie výmer pestovaných plodín rok 2007/2008

OZ	Rok	101 -pšenica ozimná	102 -pšenica jarná	104 -raž siata	105 -tritikale	106 -jačmeň jarný	107 -jačmeň ozimný	108 -ovos siaty	109 -kukurica	804 -cirok sudánsky	114 -cirok	201 -repka olejka	202 -slničnica ročná	501-struk. obil.mies.	502-olejin. obil.mies.	601 -datelina	602 -lucerna	603 -datelino -tráv.m.	604-lucer. -tráv.mies.	605-lúka	606-pasienok	
OZ-Smolence	2007							3,22													23,64	
OZ-Smolence	2008							3,26													26,61	
OZ-Palárikovo	2007					13,11			32,02								33,01					5,4
OZ-Palárikovo	2008					34,62			14,62								25,09					6,69
OZ-Levice	2007		39,85			15,7	55,2	0,59	0,55		5,3		0,7				2,75				27,69	
OZ-Levice	2008		1,17			48,45	0	0,59	13,1		5,3	46,6	0,7				2,75	0,45			15,93	
OZ-Topoľčianky	2007																				75,1	
OZ-Topoľčianky	2008																				69,04	
OZ-Prievidza	2007							5,5													27,59	7,87
OZ-Prievidza	2008							5,5													27,59	7,74
OZ-Trenčín	2007							6,06	4,02								0,5				48,07	15,56
OZ-Trenčín	2008					1,75		4,31	0	4,02							0,5				39,86	14,86
OZ-Pov.Bystrica	2007																				14,22	
OZ-Pov.Bystrica	2008																				14,22	
OZ-Námestovo	2007																				1,24	
OZ-Námestovo	2008																				1,24	
OZ-Č.Balog	2007																				15,29	7,26
OZ-Č.Balog	2008																				10,32	2
OZ-Slov.Lupča	2007																				14,24	
OZ-Slov.Lupča	2008																				14,06	
OZ-Žarnovica	2007													7,77							39,6	
OZ-Žarnovica	2008													9,38							37,51	
OZ-Krupina	2007							1,1	5,86												22,25	
OZ-Krupina	2008				5,86			0,3	0					2,3							21,75	
OZ-Kriváň	2007							9,02										13,23			12,74	
OZ-Kriváň	2008																	6,85			6,85	
OZ-Rim.Sobota	2007							1	2										2		68,43	
OZ-Rim.Sobota	2008							1	2										2		68,43	
OZ-Revúca	2007																				454,44	
OZ-Revúca	2008																				454,44	
OZ-Rožňava	2007							0,37								2,53	19,95				99,01	
OZ-Rožňava	2008							22,2								0	0				117,9	
OZ-Prešov	2007																					
OZ-Prešov	2008																					
OZ-Vranov	2007	0,3	2,7	1,4		0,76		3,27	1,07	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,59		83,68	
OZ-Vranov	2008	0,3	0,7	1		0,76		10,62	1,48					2,8	2		2,21	2,08			63,35	
OZ-Sobrancia	2007							13,36	3,39					2,8	2		2,21	2,08			91,2	
OZ-Sobrancia	2008							5,06	10,13												0,98	22,31
OZ-Sobrancia	2008																				2,63	35,85
Spolu :	2007	0,3	42,55	1,4	0	29,57	55,2	42,54	56,06	0	5,3	0	0,7	12,07	2	2,53	78,5	2,08	2,98	1016,47	36,09	
Spolu :	2008	0,3	1,87	1	5,86	85,58	0	53,79	34,18	4,02	5,3	46,6	0,7	14,48	2	0	50,14	2,53	5,22	1129,63	31,29	

Porovnanie vyrovnávajúceho príspevku na znevýhodnené oblasti rok 2007/2008

OZ	Rok	H1 há prirážka Sk/ha	H2 há prirážka Sk/ha	H3 há prirážka Sk/ha	H4 há prirážka Sk/ha	S1 há prirážka Sk/ha	S3 há prirážka Sk/ha	S5 há prirážka Sk/ha	S6 há prirážka Sk/ha	O1/1 há prirážka Sk/ha	O1/2 há prirážka Sk/ha	O1/3 há prirážka Sk/ha	O2 há prirážka Sk/ha
OZ-Smolence	2007	4491	4083	3675	3062	1357	1884	1959		25,93 Sk	37131,76		
OZ-Smolence	2008									25,93 Sk	37131,76		
OZ-Palárikovo	2007												
OZ-Palárikovo	2008												
OZ-Levice	2007		10,16	41 483,28	3,69	13 560,75				5,25	7 518,00		
OZ-Levice	2008		0,00	0,00	0,00	0,00				5,25	7 518,00		
OZ-Topoľčianky	2007		0,00	0,00	25,18	92 536,50				5,40	7 327,80	5,13	9 664,92
OZ-Topoľčianky	2008		0,00	0,00	24,90	91 507,50				5,40	7 327,80	4,93	9 288,12
OZ-Prievidza	2007		7,50	30 622,50	13,10	48 142,50	0,55	1 684,10	9,34	12 674,38			
OZ-Prievidza	2008		7,37	30 091,71	13,10	48 142,50	0,55	1 684,10	9,34	12 674,38			
OZ-Trenčín	2007		5,41	22 089,03	23,04	84 672,00				10,35	14 044,95	24,07	45 347,88
OZ-Trenčín	2008		5,41	22 089,03	17,06	62 695,50				9,10	12 348,70	18,19	34 269,96
OZ-Pov.Bystrica	2007	2,35	10 553,85	2,15	8 778,45	9,72	35 721,00						
OZ-Pov.Bystrica	2008	2,35	10 553,85	2,15	8 778,45	9,72	35 721,00						
OZ-Námestovo	2007	1,24	5 568,84										
OZ-Námestovo	2008	1,24	5 568,84										
OZ-Č.Balog	2007	22,55	101 272,05										
OZ-Č.Balog	2008	12,32	55 329,12										
OZ-Slov.Lupča	2007	8,86	39 790,26	2,52	10 289,16	2,86	10 510,50						
OZ-Slov.Lupča	2008	8,68	38 981,88	2,52	10 289,16	2,86	10 510,50						
OZ-Žarnovica	2007	5,6	25 149,60	19,04	77 740,32	12,38	45 496,50	4,40	13 472,80				
OZ-Žarnovica	2008	5,6	25 149,60	18,95	77 372,85	11,99	44 063,25	4,40	13 472,80				
OZ-Krupina	2007					23,35	85 811,25						
OZ-Krupina	2008			0,30	1 224,90	17,55	64 496,25	5,70	17 453,40			0,80	2 503,20
OZ-Kriváň	2007												
OZ-Kriváň	2008												
OZ-Rim.Sobota	2007	25	112 275,00		2,00	7 350,00							
OZ-Rim.Sobota	2008	25	112 275,00		2,00	7 350,00					5,35	12 963,05	15,92
OZ-Revúca	2007	454,44	1 696 969,26										
OZ-Revúca	2008	454,44	2 040 890,04										
OZ-Rožňava	2007	111,93	502 677,63	0,49	2 000,67	6,10	22 417,50				4,84	9 481,56	
OZ-Rožňava	2008	130,07	584 144,37	0,49	2 000,67	5,90	21 682,50				3,64	7 130,76	
OZ-Prešov	2007												
OZ-Prešov	2008	35,4	158 981,40	18,35	74 923,05	8,71	32 009,25	17,92	54 871,04	3,16	4 288,12		3,92
OZ-Vranov	2007			0,30	1 224,90	22,00	80 850,00	52,31	160 173,22				0,80
OZ-Vranov	2008			0,00	0,00	38,93	143 067,75	46,72	143 056,64				0,00
OZ-Sobrancia	2007			3,26	13 310,58			0,00	0,00	9,59	13 013,63		0,54
OZ-Sobrancia	2008			3,26	13 310,58			0,00	0,00	10,13	13 746,41		0,00
Spolu LSR :	2007	631,97	2 494 256,49	50,83	207 538,89	143,42	527 068,50	57,26	175 330,12	56,11	76 141,27	29,20	55 012,80
Spolu LSR :	2008	675,1	3 031 874,10	58,80	240 080,40	152,72	561 246,00	75,29	230 537,98	57,70	78 298,90	23,12	43 558,08

Ředitel OZ Slovenská Lupča Ing. Vladimír Masica při výkladu

Lesníci Lesné správy Buchlovce na zájezdu na Slovensku

Zdeněk ZÁLESÁK

Ve dnech 26. - 28. května uskutečnila Lesní správa Buchlovce, Lesů České republiky, s.p. zájezd s lesnickou tematikou na Slovensko. Průvodcem nám byl odborník na místopis, lesnictví i lesníky Slovenska pan Jiří Junek.

V pondělí 26. 5. v šest hodin jsme vyjeli od budovy Lesní správy Buchlovce a už o půl jedenácté jsme přijeli ke správě **Městských lesů s.r.o. Banská Bystrica v Dolnom Harmanci**, odkud jsme si vyšlápli do **doliny Rakytov** v okolí NPR Harmanecká tisina a shlédli zde lesnickou technickou památku - funkční **dřevěný vodní smyk** - riznu na spouštění dříví, který je jediný na Slovensku, ale také v Evropě. Doprovázeli nás ředitel Městských lesů s.r.o. Banská Bystrica **Ing. Blažej Možucha** s vedoucím lesního obvodu (LO) Zalámaná **Jánom Dobrotom**, kteří nám přímo u vodního smyku povyprávěli o jeho obnově, ale i o terénně náročném lesnickém hospodaření v městských lesích, jejichž výměra je 7363 ha.

Po ostrém slovenském guláši v restauraci Starohorka jsme vyrazili do terénu. Nejdříve nás ředitel OZ Slovenská Lupča **Ing. Vladimír Masica** u **památníku významného slovenského lesníka Jozefa Dekreta Matejovie** (nar. 12.7.1774), vybudovaného v roce 1913 na kraji doliny Jelenec nad obcí Staré Hory, informoval o tomto velikánovi slovenského lesnictví, který se zasloužil o zavedení umělé obnovy zalesněním a který založil porosty prakticky na celém území dnešního OZ Slovenská Lupča. Po podání dalších informací o úkolech OZ Slovenská Lupča a o velkém lesním požáru, který vznikl 15.4.2007 v lokalitě Kolomazníčka (zničil lesní porosty na celkové ploše 120 ha), jsme se prošli po části nového lesnického naučného chodníka J. D. Matejovie k **vodní nádrži Jelenec**, která slouží k zadržení přivalových vod Starohorského potoka. Jako zásobárna vody je současně lovnou nádrží pstruhovitých ryb. Nad nádrží Jelenec jsme shlédli **vodní elektrárnu**, jejíž turbíny pohání vody Starohorského potoka a která je fungující technickou památ-

kou ve správě OZ Slovenská Lupča. Jelenckou dolinou jsme přešli do Hornojelencké doliny, kde jsme na **potoku Jelenec** shlédli nejstarší systematické **úpravy bystřiny výdřevou** na Slovensku, realizované v letech 1926 - 1927 **podle projektů Prof. Ing. Dr. Leo Skatuly** (1889 - 1974). Výdřeva dna potoka je po 81 letech zachovalá a plně funkční. V dolince Chytrô jsme viděli zůstatky skalního záseku pro usazení vodního rumpálu, který ve středověku sloužil k vytažování koňmi tažených vozů, vezoucích zboží z Pohroní do Liptova.

Při zpátečním návratu k autobusu na nás čekalo milé náhodné setkání s téměř 85 letým místním lesníkem **Juliusom Strmeňom**, který jako půlroční dítě v zavalené kolébce jediný přežil pád jedné z největších lavin na Slovensku. Tato lavina sjela 24. 2. 1924 z masivu Krížna a vyžádala si 18 obětí. Na jejich památku lesní správa na místě tragedie postavila památný dřevěný kříž s jejich jmény. Přátelské povídání s tímto vitálním 84 letým lesníkem, který stále ještě běhá na běžkách, se skleničkami naplněnými moravským vínem, ukončilo náš pobyt na OZ Slovenská Lupča. Po rozloučení jsme vyjeli směrem k Breznu a Telgártu na **Horský hotel Pusté Pole** ve správě Lesov SR, š.p. kde jsme se ubytovali a ve stylové, dřevem obložené jídelně chutně povečeřeli.

V úterý 27. 5. jsme po vydatné snídani odjeli do **školkařského střediska Drakšiar**, které patří pod **Odštepny závod Semenoles** Liptovský Hrádok. Zde se nás ujal vedoucí školkařského střediska **Igor Leitner**, který nám ukázal a vysoce odborně popsal pěstování obalovaných sazenic buku ve foliovnicích s řízenou závlahou a postříky proti plísni a houbovým, sije buku a smrku na záhonech s využitím čerstvých smrkových pilin (hrubých - od katru), pěstování semenáčků smrku pomocí voštin, do kterých jsou semena plněna automatickou plničkou. V další z deseti lesních školek tohoto školkařského střediska jsme měli možnost shlédnout školkování semenáčků modřinu s malým balem. Někteří z nás si na památku koupili ve školce několik okrasných dřevin, které pěstuje školkařské středisko Drakšiar jako doplňkový sortiment. Největším poučením pro nás bylo zjištění, že naši slovenští

Vodní elektrárna u vodní nádrže Jelenec

V júnovom čísle sme na str. 14 publikovali príspevok Ing. Dušana Cocha. Žiadost' o poskytnutie podpory formou národných doplnkových priamych platieb v rastlinnej výrobe na rok 2008.

Pri zaradovaní príspevku sme nedopatrením vynechali dve tabuľky, na ktoré sa text odvoláva.

Čitateľom sa ospravedňujeme a uverejňujeme spomínané tabuľky.

607-trávy	615-iné krmné pr.	635-iné trvalé kult.	634-vinica	637- iné plochy	643 -neprodukčný TTP	Spolu výmera
						26,86
						29,87
						83,54
						81,02
17,39	1,51					167,23
15,21	1,51					151,76
		17,9				93,00
			3,42			23,17
						95,63
						40,96
						40,83
				4,2		78,41
						65,30
						14,22
						14,22
						1,24
						1,24
						22,55
						12,32
						14,24
						14,06
						47,37
						46,89
						29,21
						30,21
						22,25
						12,74
						80,28
						80,28
						454,44
						454,44
						123,36
						140,10
						0
						88,61
						89,70
						119,80
						38,48
						38,48
17,39	1,51	17,9	0	4,2	0	1427,34
15,21	1,51	0	3,42	0	23,17	1517,80

Kód	O3		O4/2		O4/1		NP	Spolu	
	há	prirážka Sk/ha	há	prirážka Sk/ha	há	prirážka Sk/ha		há	prirážka Sk/ha
1413		1111		2624		2423			
	3,94	4377,34						29,87	41 509,10
	3,94	4377,34						29,87	41 509,10
							81,19	81,19	0,00
							81,02	81,02	0,00
							127,93	168,46	91 642,54
							125,94	151,76	35 431,49
							13,09	93,00	176 228,04
							16,35	95,63	174 528,39
							10,47	40,96	93 123,48
							10,47	40,83	92 592,69
							11,70	78,41	173 676,42
							11,70	65,30	138 925,75
								14,22	55 053,30
								14,22	55 053,30
							1,24	5 568,84	
							1,24	5 568,84	
								22,55	101 272,05
								12,32	55 329,12
								14,24	60 589,92
								14,06	59 781,54
							5,95	14 416,85	47,37
							5,95	14 416,85	46,89
								29,21	94 091,43
								30,21	93 957,93
								22,25	31 439,25
								12,74	18 001,62
								80,28	209 960,66
								80,28	209 960,66
								454,44	1 696 969,26
								454,44	2 040 890,04
								123,36	536 577,36
								140,10	614 958,30
								0,00	0,00
								88,61	335 769,74
								89,73	282 130,02
								119,80	375 537,01
								38,48	91 011,08
								38,48	90 970,58
9,56	3,94	4 377,34	13,34	35 004,16	5,95	14 416,85	244,38	1 429,26	3 917 118,58
1,93	3,94	4 377,34	34,32	90 055,68	5,95	14 416,85	245,48	1 517,80	4 613 241,45

kolegové majú v pestovaní sadebného materiálu jasnou koncepciu a hlavne majú každoročné dostatek kvalitných vlastných sadeníc známeho pôvodu pro zalesnení holín na úmyslných a v poslednej dobe hlavne po kalamitných ťžbách. Dokonca své kvalitní sadenice prodávají ostatním vlastníkům lesů.

Ďalší pohled do historie lesnictví, konkrétně dopravy dříví z lesů v oblasti Čierného Hronu, na nás čakal v obci **Čierny Balog**, kde jsme navštívili muzeum ve stanici **Čiernohronske železnice**. Zde nám poutavě popsal její obnovu její vedoucí **Ing. Aleš Bílek** (rodák z Plzně a absolvent Vysoké školy dopravní v Žilině). Velmi nás potěšila informace, že spoluiniciátorem její obnovy byl i náš průvodce Jiří Junek a že naše firma Lesy České republiky, s.p. již dříve poskytl na opravu lokomotivy, kterou jsme měli možnost si prohlédnout, částku 200 tis. Kč.

Usadili jsme se do otevřeného vagonu a ve dvanáct hodin jsme odjžděli vlákem z Čierného Balogu do **Vydrovské doliny** na prohlídku **Lesnického skanzenu**. Zde na nás již čakal lesní správce LS Dobroč **Ing. Petr Lukš** (rodák z Brna a absolvent lesnické fakulty Vysoké školy zemědělské Brno). V průběhu pochůzky nás informoval o způsobech lesnického hospodaření u Lesov SR, š.p. Banská Bystrica, OZ Čierny Balog a o venkovních exponátech, kterých je zde v současné době umístěno 64. Jedná se o unikátní dílo našich slovenských kolegů, které je názornou ukázkou historie lesnictví, jeho mnohostranného zaměření a současně slouží jako vynikající přírodní učebna pro děti základních škol. Po asi 3 hodinové pochůzce terénem ve velmi teplém počasí přišlo vhod doplnění kapalin ve stanici železničky ve Vydrovské dolině ve formě dobře vychlazeného a velmi dobrého slovenského piva Zlatý bažant. Při návratu do Horského hotelu Pusté Pole nás vítala vůně výborné večere a příjemný personál.

Ve středu 28. 5. jsme se po snídani rozloučili s personálem **Horského hotelu Pusté pole** i s jejím vedoucím **Mariánem Oberhauserem** a odjeli do **Střediska chovu koní v Dobšíně**, které spadá pod **Odštepny závod Revúca**. Zde jsme se setkali s pracovníkem střediska **Imrichem Paločným**, který nás informoval o chovu chladnokrevných koní pro lesní hospodářství – **norika muránského typu**. Pracovníci střediska nám předvedli plemenné hřebce a pak mezi nás vypustili asi 50 kobyly a 40 hříbat. Na vlastní oči a dotyk jsme se mohli přesvědčit o lehké ovladatelnosti a klidnosti těchto nádherných koní. A také o nadšení lidí, kteří o tyto koně pečují. Opět jsme museli konstatovat, že naši slovenští kolegové nenechali všechno k řešení tržní ekonomice a v chovu jednoho z nejdůležitějších pomocníků lesníků při přibližování dříví promyšleně a cílevědomě pokračují pod záštitou Lesov SR.

Jako pozdrav ze Slovenska jsme si nakoupili v Tisovci čerstvé ovčí sýry a korbáčiky. Aby byly naše informace o Slovensku co nejkomplexnější zastavili jsme se na oběd na pravé salaši na Zbojských na překrásném místě v horském sedle mezi Fabovou hořou a Klenovským Veprem ve Slovenském rudohoří mezi Tisovcem a Brezнем. Zde jsme ochutnali úžasné halušky s brynzou nebo s kapustou (zelím) a slaninkou, někteří si dali baraní perkelť nebo pečené baraní maso s haluškami. Výborný byl i smažený oštiepok. Před odjezdem jsme ještě na salaši za poslední slovenské koruny nakoupili parenicu a oštiepky. Po výborném kulinářském zážitku jsme vyjeli směr Brezno – Čertovica – Liptovský Hrádok (sídlo střední lesnické školy). Cestou jsme s lítostí sledovali vichřicemi poničené lesní porosty a užasli jsme nad tím, v jakých těžkých terénních podmínkách byly již tyto polomy našimi slovenskými kolegy na některých místech zpracovávány.

Návštěva našich slovenských kolegů v nás zanechala silné zážitky a vědomí toho, že jsou to lidé na svých místech, pro které je práce v lese a pro les posláním a ne jen zaměstnáním. V mnoha věcech bychom se mohli a také měli od našich slovenských kolegů poučit. Výběrová řízení podle zákona o zadávání veřejných zakázek provádí pouze na stavební práce nebo nákupy velkého množství materiálu popř. strojních investic (jasné a neměnné parametry). Na práce pěstební činnosti a těžební činnosti, kde stále dochází ke změnám parametrů (např. větrnými kalamitami), jsou prováděna výběrová řízení v tzv. blocích buď podle jednotlivých činností (např. přibližování koňmi, přibližování lanovkami apod.), nebo na určitá menší množství technických jednotek, čímž jsou podporováni především místní lidé a firmy se znalostí místních podmínek a se vztahem k místu prováděné práce a navíc jsou to odborníci (specialisté) na určitý druh práce. Veškeré vytěžené dříví si štátní podnik Lesy Slovenskej republiky Banská Bystrica prodává sám na OM nebo ES buď přímo nebo formou aukcí. Těžební firmy nebo soukromníci provádí pouze práce těžební činnosti. Promyšlenou koncepcí pěstování sadebního materiálu ve vlastních lesních školkách a chov koní pro lesní hospodářství je možné jen obdivovat. Také v propagaci jednotlivých odštepných závodů (OZ) a lesních správ (LS) jsou naši slovenští kolegové o několik kroků před námi.

Všem slovenským kolegům, se kterými jsme se při naší exkurzi měli možnost setkat, jménem pracovníků Lesní správy Buchlovce, Lesů České republiky, s.p. mnohokrát děkuji a doufám, že jim budeme moci jejich pohostinnost a péči vrátit v našich Buchlovských horách. ■

Ing. Zdeněk Zálešák, lesní správce, LS Buchlovce, Lesy České republiky, s.p.
foto: autor

Ředitel Mestských lesov s.r.o. Banská Bystrica Ing. Možucha Blažej

Za poznáním cez hranicu

Peter GOGOLA

Vranovským lesníkom sa podarilo dosiahnuť primát: ako prví otvorili medzinárodný lesnícky náučný chodník. Dosiahli to vďaka dobrej spolupráci s poľskými kolegami (Lesy Państwowe, Dyrekcja Regionalna Krosno). Náučný chodník Udava – Solinka sa nachádza neďaleko obce Osadne, v pôsobnosti Lesnej správy Nižná Jablonka. Slávnostné prestrihnutie pásky sa uskutočnilo napriek nepriazni počasía v piatok 18. júla.

Na slávnostnom otvorení sa okrem kolegov zo štátneho podniku Lesy České republiky, LS Ledec nad Sázavou, zúčastnili i poľskí partneri. Piotr Brewczyński pri prestrihnutí pásky odovzdal riaditeľovi OZ Vranov Pavlovi Zaťkovi pozdravný list riaditeľa DR Krosno. Po slávnostnom otvorení a odznení fanfár sa účastníci ceremoniálu vybrali na trasu chodníka. Ten sa celý nachádza v 5. stupni ochrany (PR Udava, NP Poloniny) a je jedinečnou ukázkou pôvodných jedľovo – bukových porastov, ktoré boli zaradené do svetového kultúrneho dedičstva. Trasa chodníka stúpa na hrebeň, kde pretína štátnu hranicu s Poľskom. Na tomto mieste poľskí lesníci prezentovali svoj zámer dobudovať na svojej strane pokračovanie náučného chodníka. Vďaka tomu vznikne v krátkom čase jedinečný komplex informačných tabulí, ktorý zvedavému návštevníkovi poskytne všetky podstatné informácie o pozoruhodnosti flóry

Polom

Peter GOGOLA

Literárnych diel z lesníckeho prostredia je ako šafranu. Či nad tým Jozef Híkl premýšľal, keď písal svoj najnovší, prvý a zatiaľ jediný román, nevedno. Jedno je isté: v stredu 16. júla v literárnom klube v Levicech bolo slávnostne pokrstené literárne dielo, ktoré zasvätené opisuje veternú kalamitu a všetko to, čo prináša do života ľudí. Román Polom.

Jozef Híkl sa už dávnejšie etabloval v literárnom prostredí ako autor poviedok s poľovníckou tematikou. Niekoľko zbierok už vydal, dokonca i v Čechách. Po novembri 2004 sa rozhodol napísať svoj prvý román, príbeh zo života lesníkov na pozadí prírodnej katastrofy. Ako sám povedal na krste svojho románu, **„písanie mi išla pomerne rýchlo a dielo som v roku 2005 dokončil. Potom prišli úmorné roky zháňania vydavateľa, čo sa podarilo až tohto roku“**. Nakoniec všetko

dobre dopadlo, vydania románu sa ujalo vydavateľstvo SB PRESS z Tlmačov. Riaditeľka vydavateľstva, Monika Nemčeková, na krste odvdala autorovi dar – tortu v tvare knihy s vyobrazením obalu jeho románu. Čestnej úlohy krstných otcov sa zhostili Ing. Pavol Fabián a Ing. Mikuláš Michelčík. Knihu pokrstili ihličím z tatranských smrekov.

Román je vhodne doplnený ilustračnými zábermi, ktorých autorom je Ing. Ján Švančara. Napriek tomu, že sú čiernobiele, nemožno im uprieť veľkú výpovednú hodnotu o následkoch veternej smršte v novembri 2004. Román Polom predstavíme v rubrike Do vašej knižnice v nasledujúcom čísle časopisu Lesník. ■

Ing. Pavol Fabián, Ing. Mikuláš Michelčík, Monika Nemčeková

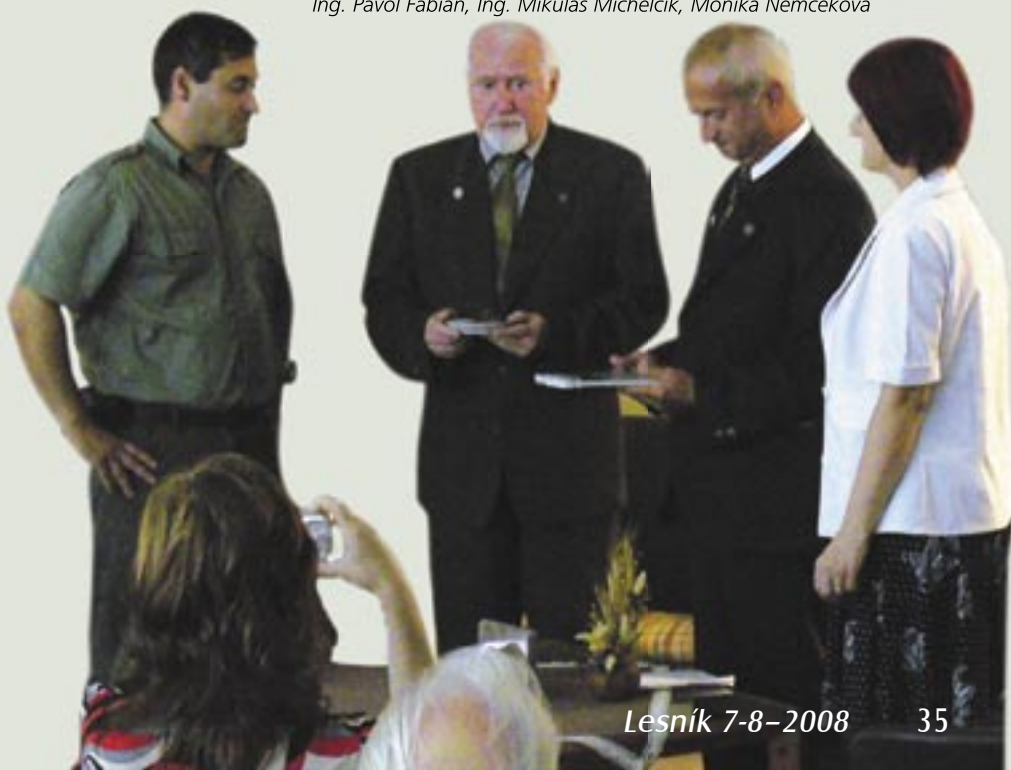
Ing. Jozef Híkl

Pavol Zaťko a Piotr Brewczyński

a fauny na predmetnom území.

Medzinárodný lesnícky náučný chodník Udava – Solinka je symbolom novej, zjednotenej Európy a zároveň výzvou pre všetky prihraničné lesné správy. V spolupráci s našimi kolegami – lesníkmi z Maďarska, Rakúska, Poľska, Moravy a časom azda i z Ukrajiny môžeme dokázať omnoho viac pri prezentácii práce lesníka. Veď kto už jej rozumie lepšie. ■

Glaebae adscriptus (lat. - K hrude pripútaný)

(rozhovor so Stanislavom Becikom, predsedom Združenia agropodnikateľov, družstva v Dvoroch nad Žitavou)

Lesníci už dávnejšie hľadajú partnerov v radoch agropodnikateľov. Cieľom je rozvinúť pestovanie rýchlorastúcich drevín na nevyužitých poľnohospodárskej pôde. V niektorých krajinách, napríklad v Maďarsku, je tento spôsob už dávnejšie zaužívaný, na Slovensku sú zatiaľ len prví priekopníci. Medzi nich bez sporu patrí Stanislav Becík, predseda Združenia agropodnikateľov, družstva v Dvoroch nad Žitavou.

Pestovanie rýchlorastúcich drevín len ťažko nachádza v agrosektore odozvu. Prečo a kedy ste sa rozhodli kráčať po tomto „nevýsliapanom chodníku“?

Ak mám hovoriť o našich prvopociatkoch pestovania rýchlorastúcich drevín na poľnohospodárskej pôde, musím sa vrátiť o takmer štvrtstoročie späť. V roku 1984 sme na 1 ha založili porast topoľa šľachteného. V roku 2004 sme ho nechali vyťažiť a dosiahli sme tržbu 800 000 Sk. To v prepočte na rok činí 40 000 Sk z hektára. Takýto ekonomický efekt nám v súčasnosti neposkytuje žiadna poľná kultúra. Okrem toho táto plocha bola rozdelená na 5-árové plochy, na ktorých sme v rokoch 1984 až 1992 umožnili členom družstva pestovať zeleninu, čo pre členov prinieslo taktiež nemalý zisk. Ak chceme byť dobrí hospodári, musíme uvažovať v širších súvislostiach a kalkulovať výnosy vo vzdialenejšom časovom horizonte. Inak povedané – pestovanie rýchlorastúcich drevín je ako beh na dlhej trati.

Hovorí sa o nemalej rozlohe nevyužívanej poľnohospodárskej pôdy a o možnosti zalesniť ju. Je však faktom, že vďaka rozširujúcej sa zástavbe a budovaniu diaľnic Slovensko pomaly znižuje rozlohu obhospodarovateľnej pôdy.

To je bohužiaľ pravda. Každý deň Slovensko nenávratne stráca 6 hektárov pôdy, ktorá mizne pod novopostavenými budovami a cestami. Domnievame sa, že záber pôdy by mal byť štátu (alebo vlastníkovi) finančne kompenzovaný a za záber by malo platiť. Ale na druhej strane by štát mal platiť tomu, kto zúrodni a vráti do pôdneho fondu pozemky, ktoré boli zdevastované alebo zastavané, napríklad ruinami bývalých roľníckych družstiev. Nám sa to darilo a darí. My sme takýmto spôsobom začali likvidovať nevyužívané hospodárske budovy, ale nielen tou formou, že sme využili ešte použiteľný stavebný materiál, ale odstránili sme všetky ruiny tak, aby bolo možné pôdu využiť na pôdohospodárske účely.

Spomínate ruiny bývalých roľníckych družstiev. To je ich tak veľa?

Bohužiaľ. Roľnícke družstvá sa po roku 1990 transformovali, ale väčšina z nich skončila v konkurze a ich areály boli rozkradnuté. Skoro v každej dedine sú takéto „skanzeny“, kde trčia už len betónové nosníky zo zeme. Najrozumnejšie riešenie by bolo zbúrať tieto areály, zlikvidovať stavebný odpad a plochu zalesniť. My sme sa rozhodli takto zveladiť areál bývalého družstva v Branove. Ale v našich plánoch ideme ďalej do budúcnosti. Chceli by sme podchytiť lesy v našom katastri, prijať do zamestnaneckého pomeru odborného lesného hospodára a na nevyužitú pôdu pestovať les. Totiž poľnohospodárstvo už nie je len o produkcii obilnín, olejnin, krmovín, o produkcii mäsa a mlieka. Poľnohospodárstvo má svoj multifunkčný charakter, ktorý vplýva na krajínovtvorbu, na udržanie osídlenia vidieka, na vytváranie pracovných príležitostí aj

v mimosezónnom období. Les túto možnosť poskytuje, preto chceme zalesniť plochy na to vhodné. Tým však nechceme konkurovať miestnemu lesnému závodu, naopak, chceme spolupracovať, preberať skúsenosti.

Aký je podiel plochy vhodnej na zalesnenie?

V katastri máme vyše sedemtisíc hektárov pôdy, z ktorej približne 35% sú piesky. To znamená problém jednak s eróziou, jednak s deficitom vlhky. Pre pestovanie poľnohospodárskych kultúr to nie je práve najvhodnejšia pôda, ale pri pestovaní rýchlorastúcich drevín by sme vedeli dosiahnuť v strednodobom časovom horizonte (cca 20 rokov) zaujímavý ekonomický efekt.

Akými ďalšími aktivitami rozširujete svoje podnikanie?

Rýchly vývoj poľnohospodárstva nás inšpiruje k reštrukturalizácii výroby a zmenám technológií. Vnímame potrebu diverzifikovať zdroje zisku. Venujeme sa vysoko intenzívnej rastlinnej a živočíšnej výrobe. Mimochodom, dosahujeme produktivitu práce vyše 3 milión korún na jedného pracovníka.

Družstvo v roku 2004 sa výrobkov špecializovalo a z odvetví ovocinárstvo, zeleninárstvo a vinohradníctvo vytvorilo samostatné právne subjekty - družstvá na báze majetkovej účasti tam pracujúcich členov. Dnes tu máme špičkové vinohradnícko-vinárske, ovocinárske a zeleninárske – potravinárske družstvá.

V uplynulom období sme začali chovať ovce plemena cigája, z ktorých získavame okrem veľkonočných jahniat aj mlieko a vyrábame syr. Je pravdou, že to nie je typické pre túto oblasť, ale okrem mierneho zisku má význam už len samotný fakt, že to vychováva personál, ktorý s tým pracuje. Okrem toho sa venujeme chovu maďarského stepného dobytká, na ktorý máme exkluzivitu od maďarského ministerstva kultúry, pretože je to ich národná kultúrna pamiatka. Ďalej sa venujeme chovu koní pre športové a rekreačné účely, chováme naturálnym spôsobom mangalicu (pozn. plemeno ošípanej), máme vlastné škôlky úžitkových drevín na zalesňovanie alejí a takých enkláv, kde sa darí topolu.

Kedy ste tieto škôlky zakladali?

Začínali sme niekedy v roku 1985 – 86. Z topoľa pyramídneho sme získali 15-centimetrové odrezky a z nich sme začali pestovať sadbový materiál v našich škôlkach. Každý vedúci prevádzky, ktorý takúto škôlku úžitkových drevín založil, dostal odmenu 5 000 korún.

V súčasnosti zalesňujeme z vlastného materiálu chotár obce a máme na to vypracované pravidlá. Za každý vysadený stromček dostáva vedúci prevádzky 10 Sk ročne. Ak mu však takýto stromček vyschne, platí „pokutu“ 20 Sk. To znamená, že je finančne zainteresovaný na efekte.

Peter GOGOLA

My ako roľníci vnímame našu úlohu ako spolutvorcov krajiny, v ktorej hospodárime a žijeme. Nemôžeme vnímať našu prácu len v intenciách poľnohospodárskej produkcie. Naším cieľom je obnovovať biotopy, v minulosti zdecimované intenzívnou poľnohospodárskou výrobou. Chceme špecializovanou poľnohospodárskou výrobou udržiavať stav flóry a fauny tak, aby v nej malo trvalé miesto všetko to, čo do krajiny v Podunajskej nížine odjakživa patrí.

Krajina v okolí Dvorov nad Žitavou je prirodzeným domovom drobnej zveri. Ako vnímate tento potenciál v prieniku záujmov poľnohospodárov a poľovníkov?

To ste mi zahrli na moju strunu. Poľovný lístok som získal ešte ako stredoškôlak, ako 25-ročný som začal vykonávať funkciu poľovného hospodára v miestnom poľovníckom združení a robil som to s láskou a veľkým zanietením dvanásť rokov. Pozerám sa na poľovníctvo ako na prirodzenú súčasť obhospodarovania kultúrnej krajiny. Výkon práva poľovníctva je súčasťou našich podnikateľských aktivít, máme útvary poľovníctva, ktorý má dve poľovnícke strediská, ktoré majú okolo dvadsať členov.

Máme vypracovaný plán, na základe ktorého na konci každej parcely máme malú enklávu (asi pol hektára), ktorú osievame kultúrami, zaujímavé pre bažantiu a zajačiu zver. Tieto plošky realizujeme podľa projektu, spracovaného Katedrou krmovinárstva na Fakulte agrobiológie a krmovinových zdrojov na Poľnohospodárskej univerzite v Nitre. Naším cieľom je dosiahnuť také stavy zveri, aké tu boli v tých najúrodnejších rokoch. Budujeme poľovnícke zariadenia, násypce a studne pre zver.

Areál bývalého roľníckeho družstva Branovo ste prebudovali z rumoviska na kultúrnu plochu, momentálne čaká na zalesnenie. Aký je váš zámer?

Po odborných konzultáciách s našim poradcom, Ing. Ladislavom Vargom, CSc., sme sa rozhodli túto plochu rozčleniť do troch sektorov. Na jednom chceme pestovať topoľ šľachtený, na druhom agát biely a na treťom chceme plantážovým spôsobom pestovať exkluzívne ihličnany ako vianočné stromčeky. V súvislosti s tým riešime problematiku zavlažovania.

Čo pokladáte z hľadiska krajínovtvorby za kľúčové?

Jednoznačne zosúladenie cieľov a zámerov poľnohospodárov a lesníkov. Dokonca si myslím, že v našich podmienkach by mala zmysel profesia, ktorú som nazval „agrolesník“. Svojho času sme o tom diskutovali na úrovni dekanov Lesníckej fakulty Technickej univerzity vo Zvolene a Fakulty agrobiológie a potravinových zdrojov Poľnohospodárskej univerzity v Nitre, ale potom akosi upadla do zabudnutia.

Ďakujem za rozhovor.

Na záver perlička: Združenie agropodnikateľov – družstvo Dvory nad Žitavou zvíťazilo v roku 2002 v celoslovenskej súťaži o najkrajší chotár obce. Bezpodchyby hlavne vďaka aktivitám svojho predsedu. Človeka, ktorý je s hroudou zraštený. Poľnohospodár s myslenním lesníka. Stanislav Becík.

Prírode blízke obhospodarovanie lesa

VI. Postrehy z celoeurópskeho kongresu PRO SILVA

Rudolf BRUCHÁNIK

Hnutie PRO SILVA nerazí svoju cestu za prírode blízkyim hospodárstvom v lese len u nás na Slovensku, ale aktivizuje sa vo väčšine európskych krajín. Jeho čelní predstavitelia a množstvo prívržencov a zástancov sa v dňoch 19.-21. júna 2008 stretli v Nemecku na 4. celoeurópskom kongrese PRO SILVA. Pri príležitosti 175. výročia prevzatia mestských lesov a 100. výročia výberkového hospodárenia v nich sa organizáciou podujatia na vysokej odbornej a spoločenskej úrovni zhostilo mesto Freudenstadt, ležiace v severnej časti pohoria Schwarzwald (u nás známy Čierny les) v spolkovom štáte Bádensko-Württembergsko. Zo Slovenska na kongres pricestovali 20-ti účastníci, z nich 12 zo š.p. LESY SR. Celkovo 290 účastníkov z 21 európskych krajín malo počas troch dní možnosť načerpať nové poznatky, informácie, nadviazať vzájomné kontakty a predvšetkým vidieť a zažiť, akým spôsobom a s akými predstavami a cieľmi pristupujú nemeckí kolegovia k hospodáreniu v lese v zmysle zásad a princípov PRO SILVA.

Medzinárodný kongres bol rozdelený do dvoch častí. Prvý deň bol venovaný referátom a pódiovej diskusii. Pozvanie do nej prijali poprední európski odborníci z oblasti vedy, výskumu a lesníckej praxe. Jeho hlavnou témou boli prognózy budúceho vývoja klímy v Európe, ich možné dôsledky na európske lesy a úloha prírode blízkeho obhospodarovania lesa v tomto procese. Druhý deň kongresu bol venovaný praktickým ukázkam prírode blízkeho hospodárenia v lesoch v širšom okolí Freudenstadtu. Účastníci mali možnosť voľby medzi viacerými exkurznými trasami, ktoré boli tematicky venované rôznym typom lesa s rôznymi možnosťami uplatňovania jeho prírode blízkeho obhospodarovania.

ZO STRATOVÝCH VÝMLADKOVÝCH LEŠOV PRODUKČNÝ A VÝNOSOVÝ TRVALÝ LES

Prvá z trás viedla do súkromných lesov pána von Gaisberga. Z bývalých stratových výmladkových dubo-hrabových lesov tu vytvorili majitelia za tri generácie (cca 80 rokov) stabilný produkčný a výnosový trvalý les s výmerou 200 ha, kde prevládla buková zložka, doplnená kvalitnými jedincami duba, jaseňa a javora horského. Téma prebudovy tiež stratových, v tomto prípade netvárných borovicových porastov na kvalitný výberkový les tvorený borovicou, jedľou a smrekom s prímiesou buka, bola venovaná zastávka v obecných lesoch Simmersfeld s výmerou 1250 ha.

Ďalšia trasa priviedla účastníkov do sedliackych lesov, kde už 400 rokov generácie p. Waltera obhospodarujú les jednotlivým výberom s intenzitou ťažby prispôbenou potrebám

majiteľa a trhovým podmienkam, pričom deficit v hospodárení nepoznajú a ani si ho nemôžu dovoliť. Na tejto trase bolo tiež možné prezrieť kalamitné plochy v obecných lesoch Pflalzgrafenweilen, kde víchrica Lothar v 1999 roku narobila obrovské škody a napriek tomu nedošlo k masovému zalesňovaniu, ale veľká časť plôch bola ponechaná na samovývoj a vytvorili sa zmiešané kvalitné mladé lesné porasty.

Zaujímavá trasa viedla až do Francúzska, na majetok prvého prezidenta Pro Silva Europa p. von Turkheima. Za posledných 70 rokov tu vytvorili zmiešaný buko-jedľový les s prímiesou cenných listnáčov ako javor horský, jaseň, dub, gaštan jedlý, ktoré sú ponechované vo voľnom postavení s mohutnými korunami pre tvorbu svetlostného prírastku. Pestovateľské opatrenia sú obmedzené na minimum, les je ponechaný vo veľkej miere na samovývoj.

Tretí deň kongresu sa všetci účastníci mohli oboznámiť s hospodárením v mestských lesoch Freudenstadtu s výmerou 3 200 ha. Na šiestich zastávkach bola prezentovaná činnosť mestských lesov v celej škále zabezpečovania produkčných i mimoprodukčných funkcií lesov. Na tretine výmery sú vytvorené výberkové lesy, resp. lesy s pokročilou výberkovou štruktúrou. Tu bola prezentovaná produkčná stránka tohto typu lesa, prírastkové možnosti, sortimentačná skladba a zhodnotenie vyprodukovanej drevnej hmoty. Na pokusných plochách výskumného ústavu, sledovaných už 50 rokov, jasne argumentovali výhody výberkového lesa z pohľadu stability a vyrovnanosti produkcie. Trvalosť výberkového lesa dokumentovali

plochy po víchrici Lothar, kde napriek vyvráteniu podstatnej časti hornej vrstvy porastov zostalo na ploche dostatok jedincov v strednej vrstve a zachované prirodzené nárusty, takže do obnovy kalamitisk a pestovateľskej činnosti neinvestovali žiadne prostriedky. Ďalšie zastávky poukázali na starostlivosť mestských lesov o vytváranie a udr-

žiavanie vlastných zdrojov pitnej vody, o vytváranie lokalít s prevládajúcou funkciou ochrany prírody (biotopy pre hlucháňa) a predovšetkým o zvyšovanie rekreačnej funkcie lesov. Vybudovali štyri náučné chodníky, množstvo oddychových zón, lesných parkovísk, cyklotrás, bežeckých a bežkárskejších trás, čím sa práve okolie Freudenstadtu stalo vyhľadávanou turistickou destináciou Schwarzwald.

KLIMATICKÝM ZMENÁM MÔŽU ČELIŤ VIACETÁŽOVÉ, ZMIEŠANÉ, STABILNÉ A PRIRODZENÉ SA OBNOVUJÚCE LEŠY

Z konferenčnej i exkurznej časti kongresu vyplynuli nasledovné poznatky:

- klimatické zmeny sú očakávanou realitou v Európe a lesníctvo im môže úspešne čeliť prostredníctvom prírode blízkeho hospodárenia, zameraného na vytváranie viacetážových, zmiešaných, stabilných a prirodzene sa obnovujúcich lesov,
- na celoeurópskej úrovni sa postupne začína presadzovať myšlienka ekologických lesov s vyváženým prístupom k produkčným i mimoprodukčným funkciám lesa a práve prírode blízky trvalý les je najoptimálnejším typom lesa pre tento účel,
- najdlhšiu tradíciu má prírode blízke hospodárenie práve v Nemecku, kde sa mu venujú väčšinou obecné lesy a súkromní majitelia, ktorí vedú operatívne ovplyvňovať hospodárenia na svojich menších (niekoľko sto až tisíc hektá-

rových) majetkoch a pritom chcú hospodáriť s trvalým plynulým ziskom,

- prebudova na prírode blízky les nie je krátkodobou záležitosťou, ale desaťročia trvajúcim procesom, preto z pohľadu nepriaznivých prognóz v európskych lesoch je potrebné zintenzívniť proces pretvárania jednovrstvových porastov lesa vekových tried na mozaikovitú až jednotlivu štruktúrovanú trvalý lesy.

Delegácia š.p. LESY SR na kongrese prezentovala posterom, ktorý predstavil koncepciu zavádzania prírode blízkeho pestovania lesa v rámci podniku. Koncepcia vzbudila záujem, pretože vo väčšine krajín je prírode blízke pestovanie viac záležitosťou jednotlivého záujmu majiteľov lesov a výkonných lesníkov ako výsledkom koncepčného riešenia a v štátnych lesoch zatiaľ nie je veľmi rozšírené. Vytváranie objektov Pro Silva so zaznamenávaním realizovaných opatrení sa ukazuje správnym prístupom zo strany š.p. LESY SR, pretože len dlhodobou vykonávanou a pritom zdokumentovanou opatrenia sú hodnovernými dôkazmi efektívnosti prírode blízkeho obhospodarovania lesa a jeho stále širšieho uplatňovania v lesníckej prevádzke. ■

Lesy Slovenskej republiky š.p. Banská Bystrica

Odštepny závod Námestovo

Vas pozývajú na otvorenú súťaž v práci s motorovou pilou

Oravský pohár XVIII. majstrovstvá SR

DREVO RUBAČ 2008

7.-9. augusta
2008

Námestovo

 Husqvarna

HLAVNÝ SPONZOR SÚTAŽE

PROGRAM MAJSTROVSTIEV

Štvrtok 7. 8. 2008

- 15.00 hod. Príchod účastníkov, prezentácia
- 18.00 hod. Rozlosovanie štartovného poradia
- 18.30 hod. Prehliadka súťažných priestorov

Piatok 8. 8. 2008

- 8.30 hod. Slávnostné otvorenie súťaže
Oravský Podzámok – prefektúra
- 8.00 hod. Disciplína – stinka stromu –
– Hruštín, Zábava
- 10.30 hod. Otvorenie technických disciplín –
– Amfiteáter Námestovo

Sobota 9. 8. 2008

- 8.30 hod. Pokračovanie technických disciplín –
– Amfiteáter Námestovo
- 11.30 hod. Paralelné odvetvovanie
- 16.00 hod. Slávnostné vyhlásenie výsledkov

SPRIEVODNÉ AKCIE

Piatok 8. 8. 2008

- 9.00 hod. Vyhlásenie významného lesníckeho miesta
Oravský Podzámok – prefektúra
- 10.00 hod. Seminár k významnému lesníkovi
Oravského komposesorátu
Wiliamovi Rowlandovi – Oravský Podzámok

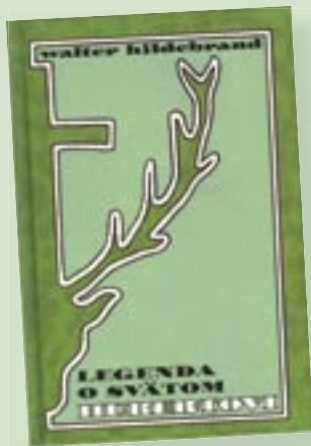
Piatok 8. 8. 2008

- 11.00 hod. Prehliadka Oravského hradu
– Oravský Podzámok
- 19.00 hod. Spoločenský večer

Sobota 9. 8. 2008

- 11.30 hod. Odhalenie pamätného kameňa
a krst knihy pri príležitosti 50. výročia
založenia Lesného závodu v Námestove
areál Odštepného závodu v Námestove

Legenda o svätom Hubertovi

Branislav A. ŠVORC

Lov patrí medzi odveké činnosti človeka. Vďaka nemu mohol človek prežiť a uchovať svoj rod. V ľudskej spoločnosti plnil tisícročia len tú najzákladnejšiu funkciu zabezpečenia obživy. Až neskôr sa jeho poslanie začalo meniť. Z kategórie nevyhnutnosti sa presunul do kategórie záľuby, ba i zábavy. Zmenil sa na poľovníctvo.

Ale aj poľovníctvo prešlo svojím vývojom. Spravidla bolo spojené so životom vyšších spoločenských vrstiev. Dlho bolo len výsadou šľachty, kým nadobudlo ľudovejší charakter. Zmenami prešli aj jeho formy. Poľovačky sa už nekonali za účelom zabezpečenia potravy, ale pre zábavu, ako kratochvíľa mocných. Ulovená zver bola len doplnkovou potravou na stoloch lovcov. Poľovačky sa neraz menili na masové zabíjanie zveri, len tak pre radosť ich účastníkov. Až neskôr sa do tejto záľuby začal dostávať nový prvok. Poľovníctvo a poľovačky začali plniť nové poslanie. Nebolo to už len zabíjanie pre radosť, pre uspokojenie prapôvodného loveckého inštinktu človeka, ale bola to aj starostlivosť o zver, o jej ochranu i prežitie. Pri premene poľovníctva na ušľachtilú činnosť zohrali svoju úlohu aj patróni poľovníctva - sv. Eustach a sv. Hubert, presnejšie tradované príbehy o ich živote a vzťahu k živému tvorstvu - aj k ľuďom, aj k zveri.

S postavou svätého Huberta sa u nás nerozlučne spája obraz jeleňa, ktorému sa medzi parohami zjavil kríž, a s tým aj súvisiaca premena samopašného akvitánskeho princa Huberta na pokorného veriacieho. Hubert bol v rokoch 709 - 728 biskupom v Lüttichu. Avšak menej známe je to, že rovnaký jav obrátenia sa traduje aj o druhom svätcovi a mučeníkovi, svätom Eustachovi. Ten zomrel mučeníckou smrťou v roku 120 za vlády rímskeho cisára Hadriána.

Walter Hildebrand, rakúsky architekt, ale aj vynikajúci poľovník, zozbieral tradované varianty príbehov o oboch svätcoch a popri nich aj mnohé údaje o historickom Eustachovi a Hubertovi, o tom, ako sa stali legendami i ako tieto legendy pomáhali pretvárať poľovníku vášeň na poľovníku vysoko kultivovanú záľubu. V publikácii Legenda o sv. Hubertovi ich čitateľom ponúka nielen pre poučenie, ale aj ako podnet na zamyslenie sa vzťahom človeka a prírody. ■

Bc. Branislav A. Švorc
vydavateľstvo Universum

LEGENDA O SVÄTOM HUBERTOVI

● vydalo UNIVERSUM v roku 2008.
Objednávky posielajte na elektronickú adresu branislav.svorc@universum-eu.sk alebo faxom na číslo +421 51 7713 822.
Cena knihy je 230 Sk.

LESY pre oddych a dovolenku - LESY pre všetkých

Víkend na lesníckej chate

Lucia HANKOVÁ

SPOZNAJTE KRÁSY VEĽKEJ FATRY

V jednej z najkrajších dolín Slovenska – v Gaderskej doline pri obci Blatnica, sa nachádza Chata Dolná Dedošová. Drevená zrubová chata má kapacitu 11 lôžok. Na prízemí je kuchynka, spoločenská miestnosť, kúpeľňa, WC a štvorlôžková izba. V podkroví sa nachádzajú dve trojlôžkové izby. Prístup k chate je zabezpečený lesnou cestou z obce Blatnica, popod zrúcaninu Blatnického hradu. Lesnú cestu lemujú bizarné skalné útvary, ktoré sa striedajú s lesmi a žblnkotom Gaderského potoka. Elektrický prúd na osvetlenie chaty je vyrábaný vodnou turbínou, umiestnenou na blízkom potoku. Správca chaty Vás ochotne poučí o spôsobe spúšťania a odstavenia tejto malej vodnej elektrárne. V dobe lovu pstruha potočného je možnosť zakúpenia rybárskeho lístka. S udicou v ruke na brehoch potoka určite zažijete vzrušujúce chvíle.

Tip na výlet: NP Veľká Fatra, turistické chodníky veľmi obľúbených lokalít v samotnej Gaderskej, Seľeneckej a Blatnickej doline, Blatnický a Sklabinský hrad, múzeum Karola Plicku v Blatnici, neďaleké kúpeľné mestočko Turčianske Teplice s novovybudovaným aquaparkom, športovo-rekreačný areál Drienok v Mošovciach a chránený areál Mošovských alejí.

Objednávky pobytov:
LESY SR, š. p. Banská Bystrica, Odštepny závod Žilina, www.lesy.sk, 041/517 21 74, 0918 334 905. ■

Chata Dolná Dedošová

Prebudené spomienky

Pavol ŠAULIČ

S veľkou zvedavosťou som v polovici mája otváral listovú zásielku adresovanú mi mojim bývalým zamestnávateľom. Pozvánka k stretnutiu dôchodcov, bývalých zamestnancov Odštepneho závodu Prešov ma prekvapila, ale nesmierne potešila. Ak sa dobré pamätám, tak takéto stretnutie bolo zorganizované naposledy v r. 1988!

30. máj 2008 bol ten deň, kedy vďaka pozvaniu vedenia OZ Prešov sme sa mali možnosť stretnúť. Oj, nebolo núdza o emócie, radosť, ba veru našli sa aj slzy.

Prípravený program bol bohatý. Mali sme možnosť vidieť, ale aj absolvovať časť trasy na novotvorenom veľmi hodnotnom lesnom náučnom chodníku „Tajch“ na LS Hanušovce, oboznámiť sa s predajom dreva formou dražby dreva, ktorá práve prebiehala na MES Prešov, ale aj s organizačnými zmenami na teritóriu OZ Prešov od r. 1989.

Samozrejme spomínali sme aj na tie „naše“ časy v aktívnom lesníctve. Nálada bola výborná, vzájomné konzultácie prospešné, pripravené pohostenie veľmi chutilo.

V mene všetkých nás dôchodcov, bývalých zamestnancov odštepneho závodu Prešov chcem veľmi poďakovať riaditeľovi OZ Prešov Ing. Miroslavovi Leľákovi, vedeniu OZ Prešov, že si spomenuli na nás bývalých zamestnancov a dokázali nám pripraviť jeden veľmi príjemný zážitok spojený s peknými spomienkami.

Ďakujem im za to, že vo svojej práci sa venujú aj prezentácii lesníctva pre širokú verejnosť. Je veľmi povzbudzujúce, že s lesnou pedagogikou začínate už v materských a základných školách. Deti sú veľmi vďačnými poslucháčmi. Pekný les a príroda budú ich odmenou.

Z tohto stretnutia som odchádzal s dobrým pocitom a s presvedčením, že štafetu, ktorú sme odovzdali pri našom odchode do dôchodku súčasným pracovníkom OZ Prešov držia pevne v rukách. ■

Ing. Pavol Šaulič, dôchodca,
bývalý vedúci Technicko-hospodárskej správy v Sabinove

Lesné zamestnanie v prvej polovici 20. storočia

Tatiana FIGUROVÁ

V predchádzajúcom čísle o lesnom zamestnaní v prvej polovici 20. storočia sme opísali suché a vodné šmyky, ktoré slúžili na transport dreva. Dnes dokončíme túto tému a naviac zoznámime čitateľa so splavovaním dreva, ako ho popísali účastníci dotazníkového prieskumu SNM v Martine v roku 1943. V Štátnom archíve Banská Bystrica sa nachádzajú dotazníky vyplnené sedemástimi lesnými správmi (pre podobnosť názvov niektorých lesných správ uvádzame ich ďalšie pomenovanie v texte): Správou Štátnych lesov Slovenská Lupča, Správou Štátnych lesov Sv. Ondrej, Správou Štátnych lesov Jasenie v Predajnej (ďalej Jasenie), Správou Štátnych lesov v Predajnej (ďalej Predajná), Správou Štátnych lesov Hronec v Štiavničke (ďalej Hronec), Správou Štátnych lesov v Štiavničke (ďalej Štiavnička), Osrblianskou správou štátnych lesov v Hronci, Správou Štátnych lesov Krám, p. Čierny Balog, Správou Štátnych lesov Závadka nad Hronom, Správou Štátnych lesov v Dobroči, Správou Štátnych lesov v Beňuši (ďalej Beňuš), Správou Štátnych lesov Bacúch v Beňuši (ďalej Bacúch), Správou Štátnych lesov Pohorelská Maša, Správou Štátnych lesov Červená Skala, Správou Štátnych lesov v Starých Horách, Správou Štátnych lesov Banská Bystrica a Správou Štátnych lesov Michalová.

Relatívne veľa priestoru venovala opisu šmykov správa lesov v Dobroči. Pisateľ z Dobroče detailne opísal spodok, vršok, ústie i výbeh šmyku a priložil nákresy. Na záver opísal výhybky a brzdy: Kde má byť drevo triedené, tam sa zostavujú i tzv. výhybky, v ktoromžto prípade sa žleb rozvádza na dve alebo viac ramien. Podstatnou časťou výhybky je tzv. **srdcové drevo**, ktoré sa dá pomocou jednoduchej páky

posunovať po vodorovnej polohe a tak uzavrieť jedno alebo druhé rameno. V teréne s veľkým spádom sa zhotovujú na rízných **brzdách**, účelom ktorých je zmiernenie rýchlosti šmykaného dreva. Jedným takým hamovacím zariadením je tzv. „vlk“, pozostávajúci z dvoch stĺpov po oboch stranách šmyku pevne zarazených do zeme a spojených nad žlebom priečnou latou. Na tejto late sú navlečené tenkými koncami dva až tri tenšie guľáče, ktorých hrubšie konce spočívajú v žlebe v smere spádu.

V Štiavničke nazývali takéto zariadenie **medved'** a priložili aj nákres.

Tam, kde to prírodné podmienky dovoľovali, využívali drevorubači na transport dreva vodné toky. Tento spôsob dopravy opísalo len niekoľko lesných správ. V Predajnej uviedli, že plavia drevo potokom Vajsková. Keďže v doline nie je tajch a potok nie je regulovaný, plavia len na jar, keď je dost vody. Na tomto potoku sa plaví každoročne na sklad Hrable Vajsková.

V oblasti správy Závadka sa drevo plavilo na Hrone a potoku Hronček počínajúc Pätinou až po Polomku. V roku 1943, keď bol dotazník vyplnený, bolo plavenie už minulosťou: Na tejto Pätine (8 km južne Závadky na potoku Hronček) sbiehajú dva potoky. Na týchto potokoch boli dve nádrže: na Stožkách „Veľký Tajch“ (teraz rybník) a pod Fabovou „Malý Tajch“ (už len stopy po hrádzi). Na Hrone pri obci Polomka bola hať a hrable. Plavilo sa dlhé drevo len voľne nesviazané do plti. Na potoku Hronček boli malé hrable a odrazný jarok pre vyberanie paliva. Na Veľkom potoku severne Závadky sa tiež plavila metrovica, ale len v dobe vysokého stavu vody bez nádrží. Miestne názvy nezostali po tomto úkone. Južne Polomky v doline Petrikovo bolo zariadenie na plavenie 6-10 m výrezov a metrovice. Drevo sa ale neplavilo až do hlavnej doliny. V doline boli hrable – i dnes sa menuje to miesto „Hrable“. Z toho miesta viedla drevená drážka v dĺžke 4 km nad pilu Polomka a z toho miesta zase drevený smyk až na pilu. Drevené kolajnice na tejto drážke boli vysekané v pravom uhle ako „špunty“ podmostiny, v týchto výrezoch sa pohybovali normálne furmanské vozy. Cesta, ktorou viedla táto drážka sa dodnes menuje „špuntiarka“.

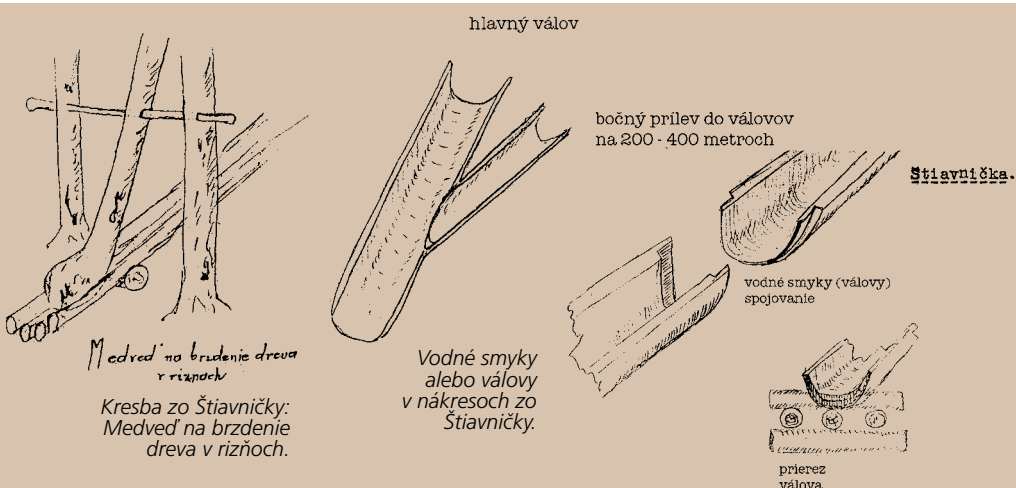
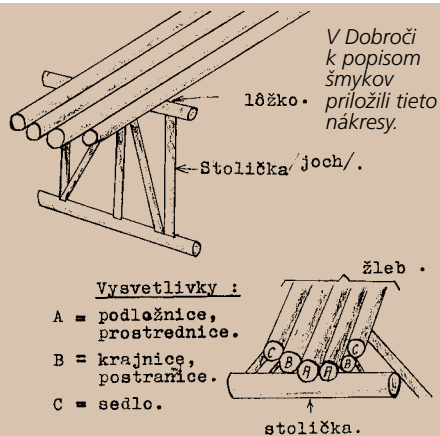
Plavenie dreva mohla využiť aj Správa

štátnych lesov Štiavnička. Drevorubači využívali vodu z jarného topenia snehu a jarné dažde. Počas leta, jesene a zimy pripravené palivové drevo hádzali do potoka Bystrianka. Využívali na to rizne a, ak bolo dost vody, aj vodné žľaby, ktorými sa drevo z bočných dolín dostalo do potoka. Takto nahádzanú metrovicu prúd vody schytí na zákrute potoka pozanáša („klúče“) a vytvorí prúdnicu, kade potom metrovica voľne pláva. Ak sa dostane do prúdnice viac dreva, zachytí sa na vyčnievajúcich balvanoch a vytvorí **habauz**, preto sú po celej dĺžke potoka stráže, ktorých úkolom je tieto griecpalom ... prepúšťať. Keď je už metrovica na vode, potom idú chlapi od konca potoka, od zadku a všetko drevo do čista sebou zachycujú t. j. hádzajú do prúdnice vody. Takto splavené drevo zachytia hrable drevoskladu Piesok. Dvor hrabiel je vykopaný do hĺbky 2 – 2,5 m, šírky 40 – 50 m, dĺžky asi 100 – 150 m. Brehy dvora sú silné drevené sruby, aby z dvora metrovica neušla potokom dolu, sú pri odtoku postavené hrable. Z dvora vychádza rukáv, ktorý sa stavidlom otvára a zatvára. Po tomto rukáve sú v určitej vzdialenosti od seba rozostavané hrable, ktoré slúžia na stejnomerné rozdelenie splaveného dreva v rukáve. Až od Trangošky splavená metrovica dostane sa do dvora hrabiel, prúdom vody zatlačaná na hrable zodvihne hladinu, čo umožní pustenie metrovice do 3 m širokého rukáva, ktorý ústi do koryta. Otvorí sa ... zástava pri vchodu do rukáva a rúti sa tam žiadané množstvo metrovice. Robotníci po oboch stranách rukáva rozostavaní vyťahujú griecpalmi tam nahromadené drevo, pričom sa hneď triedi, to jest tvrdé palivo vyťahuje sa na jednu stranu, mäkké na druhú. Metrovica, ktorú nemožno pustiť do rukáva, sa nahromadí pred ním vo dvore. Aby hrable neohrozil veľký tlak metrovice a vody, musia sa podľa potreby uvoľniť pomocou komína – z haldy nahromadenej nad hrablami na jednom mieste vybere sa drevo a tým sa utvorí jama, kde voda môže cez hrable nerušie odtekať. Počas potreby musia na hrablách držať stráže, ktoré majú za účelom hrable od čarajchov čistiť. Plávačka dreva trvala v Štiavničke zvyčajne dva mesiace, v apríli a máji. ■

(pokračovanie nabudúce)

Tatiana Figurová

Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen

Ing. Ondrej Makara

nelesnícky

Stromy extra

O dendrológovi a cestovateľovi Ing. Ondrejovi MAKAROVÍ **Kto nepozná urman nevie, čo je skutočný strach**

Jozef MARKO

Za bytovkou v Liptovskom Hrádku na ploche 25 x 11 metrov pestuje 400 taxónov stromov a krov doslova z celého sveta. Bývalo ich aj viac – až 700. Lenže raz si zlomil nohu a jeho žena a dcéra nevedeli jedinca

vzácných druhov správne zalievať a tak niektoré vyschli. V jeho miniarborete sú napríklad azalky vypestované zo semienka pochádzajúce priamo zo záhrady rodného domu kórejského vodcu Kim Ir Sena. Tých kuriozít a unikátov je samozrejme v oáze exotickej zelene podstatne viac. Za vzácnymi kultivarmi totiž precestoval celú Európu. V Ázii bol okrem Kórei aj v Číne, Mongolsku a na Sibíri. „Pri rieke Lene som sa v lese prvýkrát v živote bál,“ spomína si Ing. Ondrej Makara, lesník na Lesnom obvode Benkovo, Lesná správa Liptovská Teplička. Zároveň zaniietený dendrológ a náruživý cestovateľ pokračuje: „Boli tam nekonečné, súvislé, husté lesy so stromami 30 až 35 metrov vysokými. Brodili sme sa nimi celé dni ponorení po rozkroky v machu, niekedy v takých extrémne náročných podmienkach, že prejsť sto metrov nám trvalo aj dve hodiny. Nebolo kde oheň rozložiť, usušiť sa. Miestni volajú tento kraj urman. Kto ho vraj nepozná, nemôže vedieť, čo je skutočný strach.“

Ing. Makara hovorí v množnom čísle, pretože po svete necestuje sám. V partii chlapov sú okrem neho jaskyniar, geológ, niekedy sa pridá politológ. Každého z nich zaujíma v objavovaní nového a spoznávaní neznámeho ten jeho odbor, tá jeho záľuba. Keď sa pýtam, odkedy drží môjho hostiteľa záujem o dreviny, odpovedá, že od malička. „Chytilo ma to ešte pred základnou školou. Moja mama spomína, že už vtedy som chcel byť horárom

„Ľudia, ktorí ma poznajú vedia, že ma nepotešia fľaškou, ale sadenicou“

– kvôli láske k stromom. Mám ich rád, pretože si pri nich vždy skvele oddýchnem. Som schopný za nimi cestovať kamkoľvek,“ hovorí s úsmevom absolvent Lesníckeho odborného učilišťa v Banskej Štiavnici, Strednej lesníckej technickej školy v Liptovskom Hrádku a Lesníckej fakulty vo Zvolene. Už dlhšie sa chystá napríklad na Sachalin. Jeho snom je získanie rododendrónov a vrb zo severného Mongolska a notrofavog (pabukov) z Patagónie v Južnej Amerike.

A ktoré kúsky vo svojom miniarborete si cení najviac? „Z Kamčatky mám exemplár *Abies gracilis*. Táto jedľa je na červenom zozname ohrozených druhov. Na svete rastie jediný, 15-hektárový porast tejto

dreviny. Z Ameriky mám ďalšiu vzácnu jedľu – *Abies fraseri* a zo severnej Kórei takisto veľmi cennú jedľu – *Abies holophila*. Ale pozrite sa, pestujem tu aj plánky, ktoré nechávam rásť, pretože vhodne tienia drevinám dovezeným zo zahraničia.“ Nie

je to predsa len drahá záľuba – cestovanie a kupovanie vzácných rastlín? „Viete, keď je to záľuba, tak na peniaze človek nehľadí. Ale samozrejme, nie všetko

kupujem. Niečo vymením, niečo dostanem. Ľudia, ktorí ma poznajú vedia, že ma nepotešia fľaškou, ale sadenicou. Čo sa týka nákladov na cestovanie nechcem, aby rodina na to doplácala. Snažím sa získať prostriedky od sponzorov – napríklad cez Nadáciu Slovenskej speleologickej spoločnosti. Poznám dendrológov, ktorí pestujú iba také druhy, ktoré sa dobre predávajú. To ale nie je môj prípad,“ dodáva Ing. Makara.

O tom, že spojenie hobby a komerčného úžitku je mu skutočne cudzie, svedčí aj skutočnosť, že odrastlíky zvykne venovať arborétu SLTŠ v Liptovskom Hrádku, ktoré je so 780-timi taxónmi tretím najvýznamnejším na Slovensku. Pre zaujímavosť, arborétum Mlyňany má vo svojom areáli viac ako 2,5 tisíc taxónov. Najprestížnejším zariadením tohto druhu na svete je Kráľovská botanická záhrada v Londýne. No a keby vás v tejto súvislosti zaujímalo, koľko je na celom svete druhov drevín, tak aj túto informáciu vám Ing. Makara kedykoľvek vysype z rukáva. Jeden z najlepších dendrológov prof. Grantner z Kanady spracováva svetový slovník a pôvodne sa domnieval, že v ňom bude 80 000 druhov. Ukazuje sa ale, že ich bude ešte viac... Mimochodom, aj s prof. Grantnerom Ing. Makara pravidelne komunikuje, dostáva od neho kolekcie drevín, vymieňa si s ním odbornú literatúru. Skrátka, krásna a príťažlivá dáma – pani Dendrológia sa ho stále pevne drží a vôbec jej nevedí, že má už 56 rokov. Stará láska totiž nezhrdzavie nikdy. ■

Quercus dalechampii TEN. – dub žltkastý

Ladislav MAXIM

Park za Zemplínskym múzeom v Michalovciach napriek poklesu záujmu o udržiavanie vzácného dendrologického objektu v poslednom období, stále zaujme aj najnáročnejšieho návštevníka...

Z pohľadu celkom ojedinelého výskytu (v parkových objektoch vôbec) je mimoriadne vzácnym *Quercus dalechampii* TEN. – dub žltkastý. Je jednou z najpríťažlivejších drevín v parku, pretože spĺňa všetky kritéria dekoratívnosti. Do roku 1974 nebol oficiálne evidovaný na území Slovenska ani v lesných porastoch, ani v parkoch... Dovtedy boli popísané iba štyri druhy dubov ako pôvodné: letný, zimný, cerový a plstnatý, RNDr. Ing. Dezider Magic zverejnil v mesačníku LES 6/1974 ďalšie druhy: žltkastý, mnohoplodý, sivý a jadraný na základe predbežných výsledkov tagonomických štúdií. Dub žltkastý má podobný habitus ako dub zimný, ale koruna je menej pravidelná a konare odstávajú viac ako rovnovážne. Žalud je na krátkych chlpatých stopkách, alebo úplne sedí.

Rozšírený je v hornatých krajinách južnej Európy (Taliansko, býv. Juhoslávia, Grécko, Rumunsko, Maďarsko, Rakúsko), v býv. ZSSR, a zasahuje až do Malej Ázie a na Sicíliu. Je považovaný za ilyrsko - juhoeurópsky druh, dobre znášajúci kamenité výhrevné stanovišťa. U nás je rozšírený vo vulkanických predhoríach a južnej časti Slovenského Rudohoria, takže nadväzuje na areál rozšírenia v pohorí Buk, Vyšegrád, Budai a na okolie miest Gödöllő, Sopron, Zala a pri Balatone na území Maďarska. V lesnom hospodárstve je využitelný pre zalesňovanie v kotlinách a na extrémnych suchých stanovištiach. Tvorí mnoho krížencov.

Z pochopiteľných príčin do uvedeného roka nebol dub žltkastý v lesníckej botanike a v literatúre sadovníckej dendrológie uvádzaný medzi druhmi duba s výskytom na našom území.

Exemplár v Michalovskom mestskom parku má prsný priemer účtyhodných 110 cm. Vek je odhadnutý minimálne na cca 200 rokov. Lokalita výskytu potvrdzuje možnosti pestovať ho ako parkovnícku drevinu v podobných podmienkach aj v iných regiónoch Slovenska, Nepravidelne pri naša úroda žaludov. V roku 1999 študenti Gymnázia Pavla Horova nazbierali niekoľko kilogramov žaludov, ktoré prevzal pracovník Arboréta v Mlyňanoch za účelom dopestovania sadenic. ■

Ladislav Maxim, Sobrance

Kórejský javor z miniarboréta Ing. Makaru

Vážení zákazníci súťaž pokračuje druhým kolom. Od **1.06.2008** pri kúpe terénneho vozidla LADA NIVA za akciovú cenu 50 nových zaregistrovaných majiteľov vozidla LADA NIVA automaticky postúpi do žrebovania, v ktorom môžu získať osobný automobil KALINA Sedan.

LADA NIVA 4x4 si teraz môžete kúpiť už od **299 999** Sk s DPH*
 Navyše ku každému vozidlu **ŤAŽNÉ ZARIADENIE ZDARMA**

* 3% zľava pre poľovníkov a rybárov

Letná explózia

LADA Kalina si teraz môžete kúpiť už od **219 900** Sk s DPH.

Vážení zákazníci získajte zľavu **10 000** Sk s DPH pri objednávke vozidla LADA Kalina s motorom 1.4 16V v letných mesiacoch

Bratislava, 02/ 62 52 08 91 • Košice, 055/ 69 92 197 • Kriváň, 045/ 564 92 40 • Martin, 043/ 42 82 174 •
 Zlaté Moravce, 037/ 64 25 841 • Michalovce, 056/ 64 95 770 • Považská Bystrica, 042/ 43 26 577 •
 Štúrovo, 036/ 75 23 974 • Banská Bystrica, 048/ 42 85 555 • Liptovský Mikuláš, 044/ 55 22 047 •
 Nové Zámky, 035/ 64 00 124 • Budmerice, 033/ 64 48 401 • Kysucké Nové Mesto, 041/ 421 15 90 •
 Žilina, 041/ 72 47 301 • Humenné, 057/ 788 27 11 • Zvolen, 045/ 53 21 611 • Smižany, 053/ 44 33 654 •
 Trnava, 033/ 55 45 096 • Nitra, 037/ 652 04 64 •

LADA

Diagram prelomu

Ján MIČOVSKÝ

Každé číslo nášho LESNÍKA má svoju tému. Nápad to síce nie je úplne originálny, avšak praktický a čitateľom vítaný. Rozobrať konkrétnu problematiku z viacerých pohľadov je napokon základom solidnej novinárskej práce. Otáznejší už môže byť samotný výber tém. Niekedy sa zadarí viac, niekedy menej. Tému minulého čísla – Prichádza euro - ste viacerí okomentovali poznámkou „to už fakt nemáme v lese väčšie problémy...?!“ Ale máme a určite ste si všimli, že sa im aj venujeme. Veď napríklad téma plošnej likvidácie slovenských smrečín v dôsledku nerozhodnosti zodpovedných a rozhodnosti nezodpovedných sa na našich stránkach zjavuje často a vecne. Ale viem, trápi vás aj kadečo iné. Okrem ohrozenia smrečín cítite aj ohrozenie podniku, ba priam aj seba. Ak budeme voči sebe úprimní, dnes je top témou naozaj ekonomika a perspektíva podniku. Situácia na trhu s drevom ju zmenila radikálne. Ani sa nechce veriť, že sme roky mali neriešiteľný problém – ako nepredať všetkým, ktorí si to nárokovali...

Dobré časy v obchode s drevom sa skončili, to však ešte nie je dôvod na paniku. Raz sa skončia aj zlé. Práve teraz podnik potrebuje nové prístupy i dôslednosť pri presadzovaní tých osvedčených. Páčia sa mi napríklad riaditelia závodov, ktorí nedávne zvyšovanie

počtu správ nehrali do extrémů. Tam leží základ všetkých riešení: Myslieť dopredu. Páčia sa mi aj lesníci, ktorí dokážu ušetriť na úkolovom liste: Dodávateľovi poctivo zaplaťme, no nech „nerobí granda“ za nadhodnotu, ktorá mu nepatrí... Pozor: Ide o milióny! Ocenenie, hoci trochu mrazivé, patrí aj posledným vlastným robotníkom, ktorí si do lesa už nenosia súkromné bandasky... Vedenie podniku má pri zmene kurzu najväčšie možnosti i najťažšiu úlohu. Predovšetkým musí do diagramu prelomu, ktorý je dnes nevyhnutné urobiť, a to nielen z hľadiska ťažbového potenciálu podniku a cien dreva, poctivo vložiť všetky parametre doby. A navyše: vytvoriť potrebnú atmosféru, lebo najsilnejšia riadiace metóda vždy bola a bude – osobný príklad.

Nevyhneme sa ani tomu, čo zamestnanca v súvislosti s ekonomickou situáciou trápia najviac – možnosti prepúšťania. Záruky neexistujú, lebo aj tie najlepšie opatrenia sa môžu ukázať ako nedostatočné, no jedna pravda trvá: Ak raz niekto pracuje dobre, naozaj dobre, pravdepodobnosť, že sa raz nájde niekto, kto ho označí za prebytočného, je mizivá. A práve preto si pripomeňme recept, ktorý zaručene pomáha. Podniku i každému z nás: Nespytuj sa, čo robia druhí, rob dnes najlepšie ako vieš to, čo je tvojou povinnosťou. ■

Naše vaše tváre

Jozef MARKO

Nedávno sa kolegovia z nášho podniku, Národného lesníckeho centra a Štátnych lesov TANAP-u vrátili z reprezentatívneho podujatia lesníckych komunikátorov so zaujímavým postrehom. Nielen u nás na Slovensku, ale v celej Európe lesníci riešia rovnaký paradox. Na jednej strane široká verejnosť obľubuje lesy, vyspochybňuje ich význam a uznáva drevo z nich získané ako mimoriadne vhodný materiál, prepotrebný pre život. Na strane druhej ale ľudia neradi vidia, keď sa z lesov drevo ťaží a obviňujú lesníkov z drancovania porastov a z ničenia prírody. Znamená to jediné. Lesníci môžu hovoriť koľko chcú o tom, že les predovšetkým obnovujú, vychovávajú a chránia, ale laici majú stále pred očami iba nákladné autá vrchovato naložené vyťaženou hmotou, ktoré križujú Slovensko. Vysoké percento občanov (podľa prieskumov takmer polovica) teda lesníkom stále nedôveruje. Radšej načúva tým, ktorí sami seba pasujú za odborníkov bez toho, aby mali zodpovedajúce vzdelanie, lesnícku prax a odborné skúsenosti.

Ak teda nedôverujú slovám lesníkov, tak by mohli pozornejšie vnímať a veriť slovám tých, ktorí lesníkom rozumejú, chápu čo robia pre les a zároveň sú v spoločnosti populárni, rešpektovaní a uznávaní. Nech sú to speváci, herci, športovci, hudobníci, moderátori, špičkoví lekári alebo učítelia, mladí, alebo tí skôr narodení, len nech sa stanú lesníckymi tvármi. Komerčné televízie majú napríklad takisto svoje tváre, cez ktoré vytvárajú vlastný

imidž. Lesnícke, naše tváre, verejnosti nestačia. Nedokážu ju asi dostatočne zaujať, presvedčiť. Skúsme teda my lesníci presvedčiť iných, aby sa ich tváre stali lesníckymi. Našími reprezentantmi. Lobistami váhou svojich osobností a poctivou robotou, vďaka ktorej sa stali všeobecne uznávanými autoritami. Majster Ladislav Chudík je príkladom toho, že lesníci dokážu presvedčiť o svojich dobrých úmysloch a kvalitách. Získať si podporu lesníckych aktivít a snahy priblížiť význam svojej práce verejnosti. Alebo Ľubomír Feldek, či Štefan Kvietik. Potrebujeme ďalších. Aj mladých, ktorí sú dnes v kurze a plnia televízne obrazovky, noviny a časopisy. Napríklad speváčka Zuzana Smatanová, ktorá vystúpila v rámci otváracieho programu Lesníckych dní 2008 na námestí vo Zvolene. Hovorme s takými ľuďmi, pozývajte ich medzi nás, získajme ich pre našu vec, ktorá je predsa vecou celej spoločnosti, pretože táto spoločnosť potrebuje zdravé, stabilné a odolné lesy, aby mala dostatok pitnej vody a čistého vzduchu. To sú predsa dostatočne silné argumenty!

Iste, nebude to jednoduché. Ale využime všetky aj sprostredkované kontakty, každú možnú príležitosť, nachádzajme spriaznené duše a povedzme im: Budeme hrdí, ak sa vaša tvár stane našou tvárou. Tvárou lesníckou. Pomôžete nám, ale pomôžete hlavne lesom, pretože niektorí ľudia ich chcú nechať napospas civilizačným vplyvom a následným škodcom, aby si s nimi poradili sami. Lesy to ale sami nezvládnu, preto sme tu my. Ak im nepomôžeme... Ale veď vy viete najlepšie sami, vážení kolegovia, čo sa potom stane. Táto spoločnosť to zatiaľ ani len netuší. Azda nám to „naše vaše tváre“ pomôžu vysvetliť. Je najvyšší čas. ■

Prečo mám rád les

Ján Figel,
člen Európskej komisie

Vyrástol som na vidieku na hornom Zemplíne pod Slanskými vrchmi. Právačne hornaté Slovensko je krásnou krajinou, ktorú nosím v srdci ako svoju domovinu. Les mám rád, lebo je súčasťou a základňou života nielen veľkého množstva rastlín a živočíchov, ale aj človeka. Služi nám materiálne i duchovne. V lese človek naberie energiu, fyzické i duševné zdravie, pookreje, ba nájde aj inšpiráciu. Veľa umenia inšpirovali hory a lesy v našich kultúrnych dejinách. V čase globálneho otepľovania si musíme uvedomiť nebezpečenstvo pokračujúceho odlesňovania a nenahraditeľnú cenu lesov, lebo sú „plúcami“ našej planéty. Bez dýchania a kyslíka sa žiť nedá. Preto mal pravdu Jozef Dekret Matejovie, zakladateľ moderného slovenského lesníctva, keď medzi les a život kládol znamienko rovnosti. Chrániť les znamená chrániť život na Zemi. Tento vzťah treba dostať do myslenia a konania našich detí, každej novej generácie. ■

Odznaky lesníčiarov

Jozef HERZ

Na dorozumievanie počas spoločných lovv sa už v dávnej minulosti používali rôzne nástroje na vydávanie zvuku. Tie sa vyrábali najskôr z rohov zvierat. V neskorších dobách sa začali vyrábať nástroje z kovu. Tie majú prenikavejší zvuk. Používali sa najmä vo Francúzku pri parfózných poľovačkách. Postupne sa rozširovalo ich použitie aj do ďalších európskych krajín. Napríklad do Čiech používanie týchto nástrojov zaviedol koncom 17 storočia hrabě Špork. Ten v roku 1695 založil lovecký rád Sv. Huberta. Klenotom rádu bol zlatý oválny medailón so scenériou videnie Sv. Huberta doplnený o lovecký roh.

V súčasnosti sú lesnice a lesné rohy nielen ozdobou a nevyhnutnou súčasťou dnešnej poľovačky, ale povznášajú aj poľovníckeho ducha. Zvuky lesnic, vrava účastníkov a štekot psov tvoria typickú atmosféru poľovačky. Tieto slová napísal zakladateľ Slovenských poľovníckych signálov MVDr. Pavol Poruban.

Po prvýkrát sa hrali slovenské poľovnícke signály v roku 1970 pri príležitosti osláv 50. výročia vzniku prvej poľovníckej organizácie na Slovensku. V uplynulom roku sa konal v Banskej Bystrici 30. ročník súťaže v hraní poľovníckych signálov, ktoré organizuje Klub lesníčiarov pri SPZ.

Žiaľ, v tvorbe odznakov s lesníčiar-skou tematikou ďaleko zaostávame za okolitými štátmi, najmä za Nemeckom, kde sa vydávajú takéto odznaky pri každej väčšej súťaži. ■

Odznaky

Hubársky receptár

Zapečené bedle s Nivou

Suroviny:

Asi 20 bedlí, čierne korenie, rasca, 2 balenia plesnivého syru Niva, 1 smotana na šľahanie, ½ masla

Postup prípravy:

Nádobu na pečenie vytrieeme maslom. Na dno poukladáme bedle, jednu vedľa druhej, aj vo viacerých vrstvách. Okoreníme a pridáme rascu. Na každú bedľu dáme kopček syru Niva, zmešanej so šľahačkou. Dáme piecť do rúry, vyhriatej na 210 stupňov Celzia. Pečieme asi 20 minút do zlatova. Podávame s chlebom, prípadne s varenými zemiakmi.

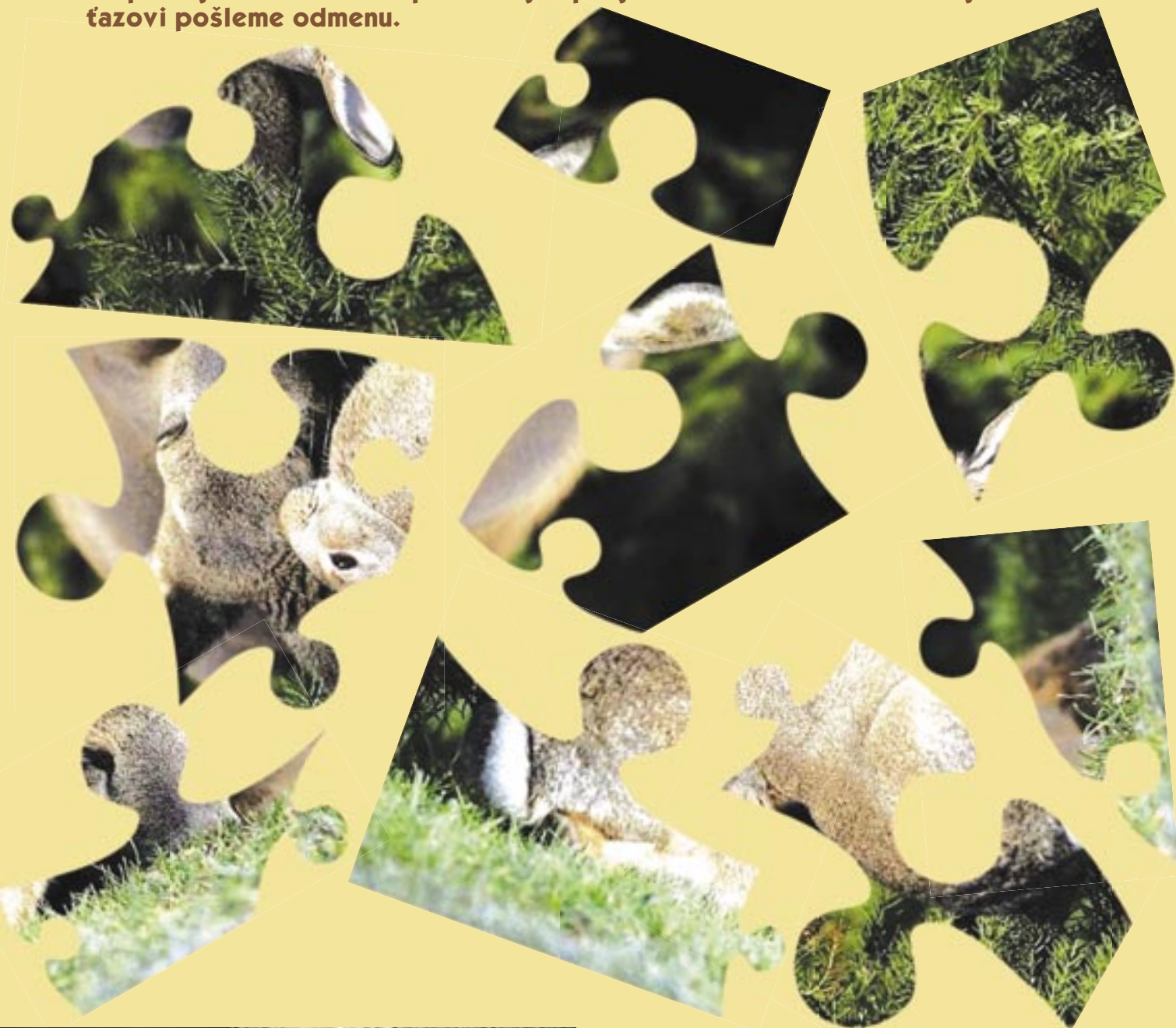
Dobrú chuť! ■

Puzzle „Srnka Trnka a králik Mišo“

Vystrihni a poskladaj obrázok srnky a králika. Vymysli, o čom sa zvieratká rozprávajú a rozhovor mi pošli. Najvtipnejší zvierací rozhovor uverejníme a víťazovi pošleme odmenu.

Ó, ty máš ale
sladké ušká.

Jáj.. ale
nezjedz
mi ich!

**Ahoj kamaráti,
pošlite mi správne
odpovede. Jedného
riešiteľa odmením
darčekom.**

**Za vtipnú odpoveď posiadam odmenu – lesnícke
pexeso a hlavolam Múdry povrázok – mojej kamarátke
Natálke Zakopjanovej z Vrbova.**

Ahoj a dovidenia nabudúce!

Vaša veverička *Ryška*

Kalendár podujatí

18. júl

Slávnostné otvorenie medzinárodného lesníckeho náučného chodníka Udava – Solinka

Osadné, LS Nižná Jablonka, OZ Vranov

7. – 9. august

Oravský pohár – Drevorubač 2008

XVIII. majstrovstvá SR v práci s motorovou pílou
OZ Námestovo

8. august

Slávnostné vyhlásenie významného lesníckeho miesta

Budova Oravského komposesorátu,
Oravský Podzámok, OZ Námestovo

30. – 31. august

Dni svätého Huberta

Celoslovenské poľovnícke slávnosti
Svätý Anton

hlavní organizátori

Životné jubileá

JÚL 2008

50 rokov

Kostúrsky Cyril, nar. 9. 7. 1958, vedúci LO, LS Chtelnica – OZ Smolenice

Ing. Janiga Peter, nar. 30. 7. 1958, referent TPV – OZ Smolenice

Cintula Ján, nar. 7. 7. 1958, vedúci LO, LS Drietoma – OZ Trenčín

Záhumenský Viliam, nar. 8. 7. 1958, dispečer dopravy – OZ Žilina

Krupková Jela, nar. 13. 7. 1958, hlavný účtovník – OZ Žilina

Ing. Janigloš Otto, nar. 8. 7. 1958, OLH, LS Čierny Váh – OZ Liptovský Hrádok

Hejnýš Miroslav, nar. 12. 7. 1958, OLH, Liptovská Osada – OZ Liptovský Hrádok

Stieranka Ján, nar. 8. 7. 1958, vedúci LO, LS Hrabčov – OZ Žarnovica

Levcáková Katarína, nar. 19. 7. 1958, sekretárka – OZ Revúca

Danko Lubomír, nar. 26. 7. 1958, technik pre opravy a servis lesnej techniky, Regionálne stredisko lesnej techniky, Bánovce n/Bebravou – OZLT Banská Bystrica

60 rokov

Pokorádi Milan, nar. 6. 7. 1948, manipulant, ES Pezinok – OZ Smolenice

Ing. Dochán Ladislav, nar. 7. 7. 1948, vedúci obchodu – OZ Prešov

Ing. Páv Vladimír, nar. 14. 7. 1948, vedúci projektant, PK Žilina – GR BB

Odchod do starobného dôchodku

Paučová Mária, nar. 13. 3. 1951, mzdový účtovník – OZ Rimavská Sobota

Mišencík Jozef, nar. 26. 6. 1946, vedúci LO, LS Plavnica – OZ Bardejov

Pištej Vincent, nar. 13. 7. 1946, vedúci LO, LS Plavnica – OZ Bardejov

Ing. Kubasák Marián, nar. 11. 3. 1946, vedúci projektant – rozpočtár, PK Žilina – GR BB

Odchod do invalidného dôchodku

Ing. Kellner Juraj, nar. 9. 12. 1952, vedúci Regionálneho strediska lesnej techniky, Bánovce n/Bebravou – OZLT Banská Bystrica

AUGUST 2008

50 rokov

Hlavoň Ján, nar. 21. 8. 1958, vedúci LO, LS Považská Bystrica – OZ Považská Bystrica

Divok Pavel, nar. 18. 8. 1958, vedúci LO, LS Beňuš – OZ Beňuš

60 rokov

Hrachovina Peter, nar. 23. 8. 1948, vedúci LO, LS Staré Hory – OZ Slovenská Lupča

Horniak Ján, nar. 6. 8. 1948, vedúci LO, LS Antol – OZ Krupina

Ing. Coch Dušan, nar. 7. 8. 1948, VORŠ – plánovač, analytik – GR BB

Ing. Bielik Ján, nar. 15. 8. 1948, VOR – kontrolór – GR BB

Odchod do starobného dôchodku

Belka Karol, nar. 27. 8. 1946, vedúci LO, LS Nemšová – OZ Trenčín

Kuna Pavol, nar. 14. 8. 1946, OLH, LS Liptovská Osada – OZ Liptovský Hrádok

Ing. Helena Turská

Perla námestia

Peter GOGOLA

V predvečer siedmeho ročníka Dňa stromu, v piatok 11. júla, sa Námestie SNP v Banskej Bystrici stalo svedkom odhalenia dvoch tabúl na budove generálneho riaditeľstva štátneho podniku LESY SR: prvá oznamuje, že budova je sídlom ústredia podniku a druhá, že je zároveň významným lesníckym miestom. V historickej fikcii o tom prítomným povedali pár slov dvaja príchodiaci z cisárskej Viedne: sám panovník František Jozef a architekt a staviteľ Július Waelder (samozrejme, nie osobne, ale stvárnení hercami zvolenskej činohry Vladimírom Rohoňom a Štefanom Šafárikom). Obaja sa zhodli v názore, že budova lesného direktoriátu je perlou námestia a preto si úctu a primerane honosné označenie zaslúži. Slávnostné odhalenie tabúl vykonal ich autor, umelecký medailér Pavol Károly (autor prvej slovenskej euromince) spolu s organizačným riaditeľom Ing. Jozefom Djuzbekom.

Zámer označovať historické pamätihodnosti, prírodné a technické zaujímavosti, súvisiace s históriou lesníctva, ako významné lesnícke miesta, dáva šancu vytvoriť na Slovensku celú sieť takto označených objektov.

Je to bezpochyby zmysluplný spôsob, ako širokej verejnosti pripomínať fakt, že história našej krajiny je úzko spätá s lesmi.

foto: Eduard Genserek

VÝZNAMNÉ
LESNÍCKE
MIESTO